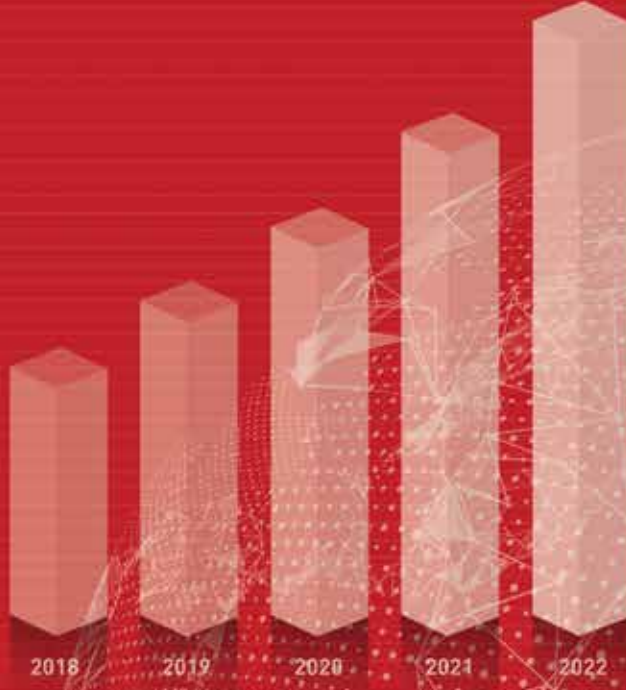
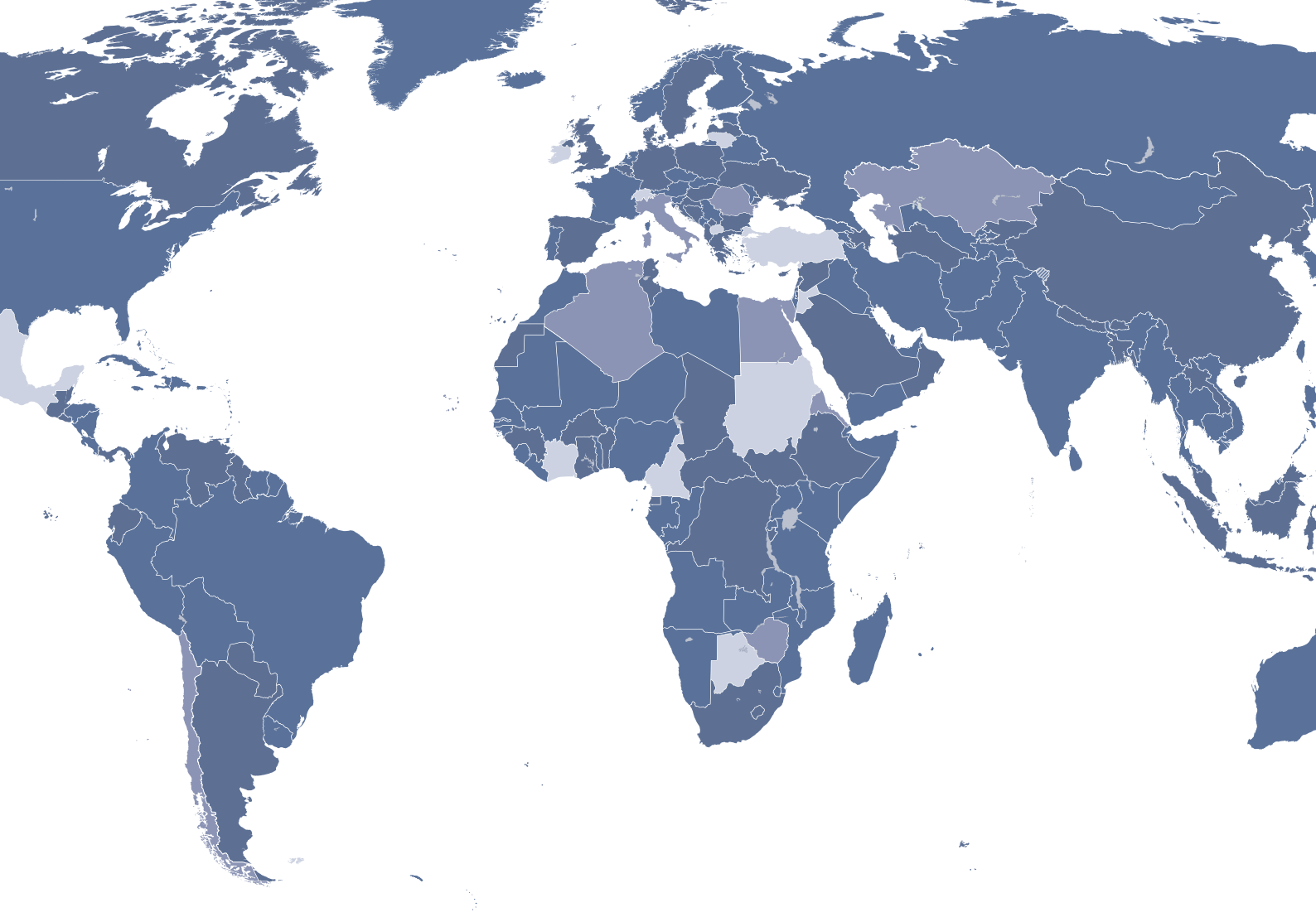

T.C.
BAŞBAKANLIK
TÜRK İŞBİRLİĞİ VE KOORDİNASYON AJANSI BAŞKANLIĞI

STRATEJİK PLAN 2018-2022

TİKA

T.C.
BAŞBAKANLIK
TÜRK İŞBİRLİĞİ VE KOORDİNASYON AJANSI BAŞKANLIĞI
Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı

TİKA

İÇİNDEKİLER

5	KISALTMALAR
9	SUNUŞ
11	ÖNSÖZ
13	YÖNETİCİ ÖZETİ
16	BİR BAKIŞTA STRATEJİK PLAN
18	STRATEJİK PLAN OLUŞTURMA YÖNTEM VE SÜRECİ
21	DURUM ANALİZLERİ
21	TARİHİ GELİŞİM
22	YASAL YÜKÜMLÜLÜKLER VE MEVZUAT ANALİZİ
24	FAALİYET ALANLARI İLE ÜRÜN VE HİZMETLERİN BELİRLENMESİ
25	PAYDAŞ ANALİZİ
26	GZFT ANALİZİ
27	KURULUŞ İÇİ ANALİZ VE ÇEVRE ANALİZİ
38	Kalkınma Yardımları Tarihçesi
42	Binyıl Kalkınma Hedefleri
43	Paris Deklarasyonu
44	Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (2030 Ajandası)
46	GELECEĞE BAKIŞ
46	MİSYON, VİZYON VE TEMEL DEĞERLER BİLDİRİMLERİ
47	AMAÇLAR, HEDEFLER VE PERFORMANS GÖSTERGELERİ
66	MALİYETLENDİRME
67	STRATEJİK PLANIN UYGULANMASI, İZLENMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ
68	EKLER
68	Ek 1: TİKA Stratejik Planı Proje Ekibi ve İhtisas Komisyonu
69	Ek 2: 2018-2022 TİKA Stratejik Planı Hedefleri ve Onuncu Kalkınma Planı İlişkisi
79	Ek 3: Ürün ve Hizmetler Tablosu
81	Ek 4: Hedeflerden Sorumlu ve İşbirliği Yapacak Birimler Tablosu
82	Ek 5: Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri

Raporu Hazırlayanlar:
Enver RESULOĞULLARI, Orhun Kerem SALMAN,
Doğukan KANAK, Gökhan UMUT, Ersin ÇOPUR,
Mehmet Fatih SEVER, Nurçin YILDIZ DUMAN

Tasarım :
Ütopya Grafik

Fotoğraflar :
TİKA Kurumsal İletişim Koordinatörlüğü,
Anadolu Ajansı

ISBN : 978-975-19-6851-7

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
AFAD	Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
BADA	Balkanlar ve Doğu Avrupa Dairesi
BKH	Binyıl Kalkınma Hedefleri
BM	Birleşmiş Milletler
BMZ	Almanya Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Bakanlığı
CIDA	Kanada Uluslararası Kalkınma Ajansı
DİOD	Dış İlişkiler ve Ortaklıklar Dairesi
DOGAL	Doğu ve Güney Asya, Pasifik ve Latin Amerika Dairesi
EBYS	Elektronik Belge Yönetim Sistemi
EKETİB	Ekonomik, Kültürel, Eğitim ve Teknik İşbirliği Başkanlığı
EXİMBANK	Türkiye İhracat Kredi Bankası A.Ş.
FBP	Faaliyet Bilgi Portföyü
GSMH	Gayri Safi Milli Hasıla
GZFT	Güçlü Yönler, Zayıf Yönler, Fırsatlar, Tehditler
ILO	Uluslararası Çalışma Örgütü
IMF	Uluslararası Para Fonu
İKDH	İnsan Kaynakları ve Destek Hizmetleri Dairesi
KDK	Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü
KHK	Kanun Hükmünde Karamame
MEB	Millî Eğitim Bakanlığı
OAK	Orta Asya ve Kafkaslar Dairesi
ODAF	Orta Doğu ve Afrika Dairesi
OECD	Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü
OTCA	Deniz Aşırı Ekonomik İşbirliği Fonu
ÖDÖP	Öncelikli Dönüşüm Programı
PESTLE	Politik, Ekonomik, Sosyal, Teknolojik, Hukuki ve Çevresel
PKO	Program Koordinasyon Ofisi
RKY	Resmî Kalkınma Yardımı
SGDB	Strateji Geliştirme Dairesi
SKH	Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri
SP	Stratejik Plan
SSCB	Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
TİKA	Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı
TRIPS	Doha Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Hakları
UNCTAD	Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı
USAID	Amerika Birleşik Devletleri Uluslararası Kalkınma Ajansı

“ BUGÜN, TÜRKİYE, KALKINMA YARDIMLARINDA, DÜNYADA İLK SİRALARDA YER ALIYORSA, BUNDA TİKA’NIN ÖNCÜ ROLÜNÜN ÇOK BÜYÜK KATKISI VARDIR. TİKA’NIN ÇALIŞMALARIYLA TÜRK TİPİ KALKINMA MODELİ’Nİ ORTAYA KOYDUGUMUZA İNANIYORUM. ”

RECEP TAYYİP ERDOĞAN
Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı

“ BİZDEN EL İSTEYENLERE DİLİNİ, DİNİNİ, İRKİNİ SORMADIK, ELİMİZİ UZATTIK. BUGÜN VE YARIN DA ONLARIN YANINDA OLACAGIZ. ”

BİNALİ YILDIRIM
Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı

Hakan ÇAVUŞOĞLU
Başbakan Yardımcısı

SUNUŞ

1992 yılında kurulan ve yıllar içerisinde ortaya çıkan ihtiyaçlar doğrultusunda değişerek gelişen Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA), bugün Türkiye'nin uluslararası kalkınma işbirliği alanının temel uygulayıcısı ve diğer kuruluşların alandaki faaliyetlerinin koordinasyonunu sağlayan kuruluş konumuna gelmiştir.

Soğuk savaş sonrası yakın coğrafyamızda gerçekleşen siyasi değişimlerin sonucunda kurulan TİKA, yarım yüzyıllık bir gecikme ile bugün ülkemizin kalkınma işbirliği alanında alıcı ülke konumundan, kalkınma yardımı sunan ve gündem belirleyen etkin bir donör pozisyonuna yükselişinin bir ifadesidir.

Kendine dönük kimlik algısını da anlaşılır kılarak ait olduğu medeniyet birikimiyle muhataplarıyla karşılık beklemezsizin ilişki kurabilen TİKA, Yeni Türkiye'nin politik ve sosyolojik restorasyonunun yarattığı dinamizm ile bir ince güç kabiliyeti olarak faaliyetlerine devam etmektedir.

Özellikle son 15 yıl içinde kendini hızla yeniden yapılandıran TİKA, merkez teşkilatı ve 5 kıtadaki 60 program koordinasyon ofisiyle (PKO) Orta Asya ve Kafkaslardan Ortadoğu ve Afrika'ya, Balkanlar ve Doğu Avrupa'dan Güney Asya, Pasifik ve Latin Amerika'ya uzanan geniş coğrafyaya damgasını vurmuştur. TİKA 2017 yılı itibarıyla 150'den fazla ülkede faaliyetlerini sürdüren küresel bir kuruluş hüviyetindedir.

TİKA'nın faaliyetleri gerek nitelik gerek nicelik bakımından çeşitlenerek başta ekonomik, ticari, sosyal ve kültürel alanlar olmak üzere her alanı kapsayacak duruma gelmiştir. Öyle ki; artık uluslararası kalkınma işbirliğinde Türkiye'nin sahip olduğu yaklaşım "Türk Tipi Kalkınma İşbirliği Modeli" olarak ifade edilmektedir.

Kalkınma işbirliği faaliyetlerinin uygulayıcısı ve koordinasyonundan sorumlu kurum olan TİKA'nın 2018-2022 dönemi stratejik planı temel olarak; köklü medeniyetimizin değerlerinden ilham alarak tüm kardeş ve dost coğrafyalarda bir banış kuşağı ve refah havzası oluşturma ve insanlığın karşılaştığı küresel sorunlara karşı mücadele eksenleri ile hazırlanmıştır.

TİKA 2018-2022-dönemi stratejik planının kalkınma işbirliği alanındaki mevcut başarılarımızı daha da ileri seviyelere taşımasını temenni ediyor ve bu çalışmada emeği geçen herkese teşekkür ediyorum.

**TİKA 2017
yılı itibarıyla
150'den
fazla ülkede
faaliyetlerini
sürdüren
küresel bir
kuruluş
hüviyetindedir.**

Dr. Serdar ÇAM
TİKA Başkanı

ÖNSÖZ

Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA), herkes için huzur ve refah politikasıyla çok yönlü kalkınma işbirliği faaliyetlerini birçok ülkede yürütmektedir. Çeyrek asrı geride bırakan kurumumuz, Türkiye'nin iktisadi, sosyal ve kültürel birikimini işbirliği yapılan ülkelerin beşeri, kurumsal ve ekonomik kapasitelerinin gelişimi için paylaşıırken, uzun vadeli ikili ilişkilerin de temellerini atmaktadır.

TİKA başta sağlık, eğitim, teknik işbirliği, mesleki eğitim, tarım, hayvancılık, ulaşım olmak üzere bir insanın doğumundan ölümüne kadar ihtiyaç duyulan her alanda, yılda 2000'e yakın projeyi hayata geçirmektedir.

Esasen bu, dünyada insani diplomasinin öncü aktörü haline gelen ülkemizin, insanı ve ihtiyaçlarını merkeze alan yaklaşımının bir tezahürüdür. Yeryüzünde 220 milyona yakın eğitimden yoksun çocuk ve genç, 65 milyonun üzerinde savaş, açlık, kıtlık gibi nedenlerle yerlerinden edilmiş insan varken, temel ihtiyaçların karşılanmasının önemi bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle, TİKA gerekli temel altyapıların kurulmasını öncelikli hedefleri arasına almıştır.

1992-2016 yılları arasında binlerce okula destek veren TİKA'nın sadece 2003-2016 döneminde inşa, onarım ve donatım desteği verdiği okul sayısı 910'u aşmıştır. Sağlık alanında son 6 yılda 358 hastane-sağlık merkezi inşası-onarımı-donatımı gerçekleştirilmiş, 3.400 sağlık personeline mesleki eğitim verilmiştir.

Yeryüzünde yaklaşık 750 milyon insan temiz su kaynaklarına ulaşamamaktadır. TİKA, 2003-2016 döneminde 1.200'den fazla su kuyusu ile bu alanda da yardımlarını sürdürmüştür. TİKA basit bir su kuyusu açmanın ötesine geçerek, kırsal kalkınma ve tarımı destekleyici şekilde uzman eğitimleri sağlamış, bir yandan konu ile ilgili farkındalığın arttırılmasına diğer yandan bu alanda beşeri sermaye oluşturulmasına katkıda bulunmuştur.

TİKA'nın ilgili kurumlarımız aracılığıyla çeşitli alanlarda uyguladığı eğitim ve sertifika programları devam etmektedir. Yılda 5 bine ulaşan, bugüne kadar yaklaşık 50 bin yabancı kamu personeline sağlanan mesleki eğitim ve tecrübe paylaşımı programları ile uluslararası ilişkilerde güçlü bağlar kurulmaktadır.

Ekonomik altyapılar ve hizmetler sektörü ile üretim sektörüne yönelik önemli projeler hayata geçirilmektedir. Özellikle tarım alanında eğitim programları ve konuyla ilgili bilimsel kongreler desteklenmektedir.

Gelişmekte olan ülkelerin dünyaya açılması için iletişim sektörünün güçlendirilmesi çerçevesinde Türkmenistan'dan Azerbaycan'a, Bosna Hersek'ten Makedonya'ya birçok ülke personeline mesleki eğitim ve kurumlara ekipman desteği verilmektedir.

Kalkınma işbirliği faaliyetlerinin önemli bir bileşeni olarak kültürel işbirliği alanında, dünya ve ortak mirasımıza ait kültür zenginliklerinin korunması, yaşatılması ve geleceğe taşınması ile ilgili projeler yürütülmektedir. TİKA tarafından son üç yılda 3 kitada, 18 ayrı ülkede 100'ü aşkın eser ihya edilmiştir.

Bugün geldiğimiz noktada uluslararası kalkınma işbirliğinde saygınlığını kabul ettirmiş bir kurum olarak TİKA, şeffaf ve hesap verilebilir yönetim ve denetim anlayışıyla hareket etmektedir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu hükümleri başta olmak üzere ilgili mevzuat hükümleri, kamu kurum/kuruluşlarımız ve uluslararası kalkınma işbirliği ajansları stratejik planlama tecrübeleri doğrultusunda, katılımcılığa önem veren, politika belgeleriyle tam uyumlu hazırlanan TİKA 2018-2022 dönemi stratejik planı, gelecek dönem proje ve faaliyetlerimizin tanımladığımız 5 adet amaç ve 17 adet hedefle bütünsel bir bakış açısıyla değerlendirilmesini sağlayacaktır.

TİKA 2018-2022 dönemi stratejik planı hazırlık çalışmalarına katkıda bulunan çok değerli kamu kurum/kuruluşlarımız, STK'larımız ve TİKA çalışanlarımıza teşekkür eder, planın ülkemiz, Başkanlığımız ve tüm kalkınma işbirliği ortaklarımız için hayırlı olmasını dilerim.

**TİKA,
2003-2016
döneminde
1.200'den fazla
su kuyusu ile
bu alanda da
yardımlarını
sürdürmüştür.**

YÖNETİCİ ÖZETİ

Stratejik plan hazırlama çalışma sürecinin ve modelinin belirlenmesinde “Kamu İdareleri İçin Stratejik Planlama Kılavuzu” esas alınmıştır. Süreç boyunca katılımcılığa önem verilmiş, tüm iç paydaşların ve yararlanıcıların sürece katılımı ve fikirlerinin alınması öncelikli ilkeler olarak değerlendirilmiştir.

Kurum içi paydaşların katılımını sağlamak için “2018-2022 Dönemi TİKA Stratejik Planı Proje Ekibi ve İhtisas Komisyonu” oluşturulmuş ve sürecin her aşamasında tüm birimlerin katkıları alınmıştır. Dış paydaşların katılımlarını temin amacıyla kapsamlı bir dış paydaş anket çalışması yapılmıştır.

Başkanlığın misyonu, 656 sayılı kanun hükmünde kararname (KHK) ile tanımlanan görevler çerçevesinde oluşturulmuştur. Başkanlık için belirlenen vizyonun ana unsuru “işbirliğinde bulunulması hedeflenen ülkelerde, ilgili kuruluşlarla koordinasyon içerisinde geliştirilen proje ve faaliyetlerle ekonomik, sosyal ve insani kalkınma süreçlerini desteklemek” olarak belirlenmiştir. Bu vizyona ulaşmak amacıyla 5 amaç ve 17 hedef belirlenmiştir. Belirlenen amaçlar şunlardır:

- Sosyal Altyapılar ve Hizmetlerin Geliştirilmesi
- Ekonomik Altyapılar ve Hizmetlerin Geliştirilmesi
- Üretim Sektörlerinin Geliştirilmesi
- Çoklu/Çakışan Sektörlerde Altyapılarının Geliştirilmesi
- Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesi

Stratejik planın ana çatısını oluşturan amaç, hedef ve stratejiler, kapsamlı ve ayrıntılı durum analizi sonuçları doğrultusunda şekillendirilmiştir. Amaç, hedef ve stratejiler, mevcut durumdan yola çıkarak kalkınma işbirliği ortağı ülkeler başta olmak üzere paydaş beklentilerine en iyi düzeyde cevap verecek şekilde tasarlanmıştır.

Sonuç olarak, TİKA 2018-2022 dönemi stratejik planı Başkanlığın tüm faaliyetlerine yön verecek ve uygulamanın aracı olacak bir yol haritası niteliği taşımaktadır.

HER ŞEY

BİR

TEBESSÜM

İÇİN

BİR BAKIŞTA STRATEJİK PLAN

MİSYONUMUZ

"Ülkemizin uluslararası işbirliği ve kalkınma yardımları çerçevesinde, faaliyet coğrafyasındaki ülkelerde, ilgili kuruluşlarla koordinasyon içerisinde, insan odaklı bir yaklaşımla, ekomonik ve sosyal kalkınma süreçlerini destekleyecek, ortak tarihi mirasımızın korunmasını ve kültürel işbirliğini geliştirecek sürdürülebilir proje ve faaliyetler gerçekleştirmek"

VİZYONUMUZ

"Kalkınma işbirliğinin bütün alanlarında her türlü enstrümanı etkin biçimde kullanarak, bölgemizdeki ve küresel düzeydeki sorunlara, derin köklerimizden beslenen adalet ve vicdanla, ayırım yapmadan, hızlı ve etkili çözümler sunabilen öncü bir teşkilat olmak"

TEMEL DEĞERLERİMİZ

İnsan Odaklılık
İşbirliğinde Bulunulacak Ülke Önceliklerine Uygunluk
Kaliteli Ürün ve Hizmet Sunumu
Tarafsızlık ve Şeffaflık
Katılımcılık
Güvenilirlik
Sonuç Odaklılık
Etkililik, Verimlilik ve Zamanındalık
Ülkemiz Dış Politikası İle Uyumluluk

Amaç 1 Sosyal Altyapılar ve Hizmetlerin Geliştirilmesi

Hedef 1.1 Eğitim Altyapılarının Geliştirilmesi

Hedef 1.2 Sağlık Altyapısının Geliştirilmesi

Hedef 1.3 Temiz Suya Erişim ve Su Hijyeninin Geliştirilmesi

Hedef 1.4 İdari ve Sivil Altyapıların Geliştirilmesi

Hedef 1.5 Diğer Sosyal Altyapılar ve Hizmetlerin Geliştirilmesi

Amaç 2 Ekonomik Altyapılar ve Hizmetlerin Geliştirilmesi

Hedef 2.1 Ulaştırma ve Depolama Altyapılarının Geliştirilmesi

Hedef 2.2 İletişim Altyapılarının Geliştirilmesi

Hedef 2.3 Enerji Üretimi, Dağıtımı ve Etkinliğinin Geliştirilmesi

Hedef 2.4 Bankacılık ve Finans Altyapılarının Geliştirilmesi

Hedef 2.5 İş ve Diğer Sektörlerin Geliştirilmesi

Amaç 3 Üretim Sektörlerinin Geliştirilmesi

Hedef 3.1 Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık Altyapılarının Geliştirilmesi

Hedef 3.2 Sanayi, Madencilik, İnşaat, Ticaret ve Turizm Altyapılarının Geliştirilmesi

Amaç 4 Çoklu/Çakışan Sektörlerde Altyapılarının Geliştirilmesi

Hedef 4.1 Genel Çevre Koruma ve Diğer Çoklu Sektörlerin Geliştirilmesi

Amaç 5 Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesi

Hedef 5.1 İnsan Kaynağının Geliştirilmesi

Hedef 5.2 Bilgi-İşlem Altyapısının Geliştirilmesi

Hedef 5.3 Mevzuat Altyapısının Geliştirilmesi

Hedef 5.4 Politika Belgeleriyle Uyumun Geliştirilmesi

STRATEJİK PLAN OLUŞTURMA YÖNTEM VE SÜRECİ

2018-2022 Dönemi TİKA Stratejik Planı'nın hazırlanmasında; Türkiye Cumhuriyeti Kalkınma Bakanlığı "Kamu İdareleri için Stratejik Planlama Kılavuzu (versiyon 2)" ve Türkiye Cumhuriyeti Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanmış "Performans Esaslı Bütçeleme Rehberi" çalışmaları esas kaynaklar olarak ele alınmıştır.

Stratejik plan hazırlama sürecinin başlangıç aşamasında gerçekleştirilen ihtiyaç analizinde yer alan; kuruluşun stratejik planlama konusuna daha önceki yıllarda gerçekleştirdiği çalışmaların ve stratejik planlama konusunda alınan eğitimlerin varlığı, proje süresince ihtiyaç duyulması öngörülen insan kaynağı niteliği ve niceliğinin kurum personeli ile karşılanabileceği tespitlerinden hareketle danışmanlık hizmeti alınmamıştır. TİKA Başkanlık Makamının ilgili oluru ile oluşturulan "2018-2022 Dönemi TİKA Stratejik Planı Proje Ekibi ve İhtisas Komisyonu" ve çalışma yönteminin ana hatları tüm kurum personeline duyurulmuştur.

Kurum içi paydaşların katılımını sağlamak için "2018-2022 Dönemi TİKA Stratejik Planı Proje Ekibi ve İhtisas Komisyonu" oluşturulmuş ve sürecin her aşamasında tüm birimlerin katkıları alınmıştır. Dış paydaşların katılımlarını temin amacıyla kapsamlı bir dış paydaş anket çalışması da yapılmıştır.

Kurum içi analizler kapsamında katılımcılığın sağlanması amacıyla daire başkanlarının oluşturduğu Stratejik Plan Proje Ekibi ile tüm daire başkanlıklarından uzmanların yer aldığı Stratejik Plan İhtisas Komisyonu süreçte etkin bir şekilde yer almıştır. Proje Ekibi ve İhtisas Komisyonu'na ilişkin bilgilere Ek-1'de yer verilmiştir.

Faaliyetlerimizin uygulayıcısı olarak çok önemli bir role sahip olan yurtdışı teşkilatımızın (Program Koordinasyon Ofisleri) sürece katkılarını sağlamak amacıyla ofisler bazında stratejik plan belge taslakları hazırlanmış, Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığınca bu çalışmalar bütünleştirilerek sürecin tüm aşamalarında önemli bir başvuru kaynağı olarak değerlendirilmiştir.

Uluslararası eşdeğer kurumlarının (diğer ülkelerin uluslararası kalkınma işbirliği ajansları) strateji oluşturma ve Türkiye kamu kurum/kuruluşlarının stratejik planlama deneyimlerinden etkin şekilde faydalanılmıştır.

Daha önceki dönemlerde gerçekleştirilen stratejik plan hazırlama çalışmalarında oluşturulan dokümanlar ile "Türkiye Kalkınma İşbirliği Kapsamlı Gözden Geçirme Raporu" ve "Türkiye Kalkınma İşbirliği Temel Politika ve Strateji Belgesi" çalışmalarının hazırlık dokümanları ve nihai halleri önemli kaynaklar arasında yer almıştır.

TİKA uzmanlık tezleri başta olmak üzere, kalkınma işbirliği ve strateji planlama alanlarındaki uzmanlık tezleri ve akademik yayınlardan oluşan geniş bir yelpazede literatür araştırması yapılmıştır. Çalışmaların sonuçları programlanabilme, uygulanabilme, sürdürülebilirlik kriterlerini sağlama ölçütü ile birlikte değerlendirilerek plana yansıtılmıştır.

Stratejik planlama sürecinde temel olarak aşağıda sıralanan çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

Yasal Yükümlülükler ve Mevzuat Analizi,

- Kuruluşun görevleri,
- Politika belgelerinde kuruluşa verilen sorumluluklar

Ürün-Hizmet Analizi,

- Kuruluşun ürün-faaliyet-hizmetlerinin belirlenmesi
- Kuruluş ürün-faaliyet-hizmetlerinin yararlanıcılarının belirlenmesi
- Ürün-hizmet-yararlanıcı matrisinin oluşturulması

Paydaş Analizi

- Paydaşların belirlenmesi
- Paydaşların önem-öncelik matrisinin hazırlanması

GZFT analizi

- Analiz aşamasında kullanılacak önermelerin hazırlanması (PESTLE analizinin de (Politik, Ekonomik, Sosyal, Teknolojik, Hukuki ve Çevresel) GZFT analizine eklenmesi)
- Tüm paydaşlara GZFT analizinin ulaştırılması ve değerlendirilmesi

Stratejinin, amaçların, hedeflerin ve performans göstergelerinin belirlenmesi süreçlerinde yukarıda anılan çalışmaların sonuçlarının yansıtılmasına önem verilmiştir.

Belirlenen amaç ve hedeflere ulaşılmasında gerçekleştirilecek proje ve faaliyetler belirlenmiş, söz konusu proje ve faaliyetlerin çıktılar üzerinden izleme ve değerlendirme sistemi kurularak bilgi-işlem sistemine eklenmiştir.

DURUM ANALİZLERİ

TARİHİ GELİŞİM

2017 yılında kuruluşunun 25. yılını kutlayan Başkanlığımız, mevcut durumda T.C. Başbakanlığa bağlı, kamu tüzel kişiliğine haiz, farklı unvan ve statüdeki 807 yönetici ve personeli ile 58 ülkede kurulu 60 program koordinasyon ofisi aracılığıyla 150'den fazla ülkede kalkınma işbirliği çalışmalarını yıllık yaklaşık 2.000 proje ve faaliyetle gerçekleştiren bir kamu kuruluşudur.

Başkanlığımızın tarihçesi incelendiğinde ön plana çıkan önemli değişimler ana hatlarıyla aşağıda belirtilmektedir.

1992'ye kadar ülkemizin uluslararası kalkınma işbirliği faaliyetleri Kalkınma Bakanlığı bünyesindeki birimlerce sürdürülmüştür. Anılan yılda Orta Asya ve Kafkasya'da gelişen siyasi değişimler sonucunda uluslararası kalkınma işbirliği faaliyetlerinin dış politika ile olan yakın ilişkisinden hareketle Dışişleri Bakanlığı bünyesinde bir teşkilatlanmaya gidilmiştir.

24.01.1992 tarihli ve 480 Sayılı KHK ile Dışişleri Bakanlığına bağlı olarak kurulan Ekonomik, Kültürel, Eğitim ve Teknik İşbirliği Başkanlığı (EKETİB) , 1999 yılında Cumhurbaşkanlığı tezkeresi ile Başbakanlığa bağlanmıştır.

02.05.2001 tarihli ve 4668 sayılı kanun ile başta Türk dilinin konuşulduğu cumhuriyetler ve akraba topluluklar ile Türkiye'ye komşu ülkeler olmak üzere, kalkınma yolundaki ülkeler ve topluluklarla diğer ülkelerin kalkınmalarına yardımcı olmak, bu ülke ve topluluklarla ekonomik, ticari, teknik, sosyal, kültürel ve eğitim alanlarındaki işbirliğini projeler ve programlar aracılığı ile geliştirmek, yapılacak yardım ve işlemleri yürütmek üzere Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı (TİKA) kurulmuştur.

2011 yılına gelindiğinde ülkemizin dinamik dış politika yönelimleri, küresel ve bölgesel düzeyde yaşanan büyük değişimlerden hareketle, kalkınma işbirliği sürecinin etkinliğinin artırılabilmesi amacı ile Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığının organizasyon yapısı gözden geçirilmiş ve TİKA yeniden yapılandırılmıştır.

24 Ekim 2011 tarih ve 656 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile teşkilat kanunu ve adı güncellenen Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA), kavuştuğu daha esnek ve hızlı karar alabilen yapısıyla faaliyetlerine daha güçlü bir biçimde devam etmektedir.

YASAL YÜKÜMLÜLÜKLER VE MEVZUAT ANALİZİ

656 sayılı Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 3'üncü maddesinde TİKA'ya verilen görevler aşağıda sıralanmaktadır.

"Başkanlığın görevleri, 5/5/1969 tarihli ve 1173 sayılı Milletlerarası Münasebetlerin Yürütülmesi ve Koordinasyonu Hakkında Kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla, şunlardır:

- a) İşbirliğinde bulunulması hedeflenen ülke ve topluluklarla iktisadi, ticari, teknik, sosyal, kültürel ve eğitim alanlarındaki ilişkileri karşılıklı kalkınmaya da katkıda bulunacak şekilde projeler ve faaliyetler temelinde geliştirmek, söz konusu ülke ve toplulukların kalkınma hedef ve ihtiyaçlarına uygun işbirliği program ve projelerini hazırlamak veya hazırlatmak, bununla ilgili gerekli düzenlemeleri ve takibi yapmak ve bunların uygulanmasında koordinasyonu sağlamak.
- b) İşbirliğinde bulunulması hedeflenen ülke ve toplulukların iktisadi gelişim sürecinde ihtiyaç duyacakları ekonomik altyapı araçlarını ve destek programlarını hazırlamak, ekonomik büyüme, yatırım ortamının hazırlanması ve geliştirilmesi, işsizliğin ve yoksulluğun azaltılması, eğitim seviyesinin yükseltilmesi, iyi yönetim, kadın ve ailenin toplumsal yaşamda ve kalkınmadaki rolü, bilgi teknolojileri transferi, çevre ve doğal kaynakların yönetimi, enerji, altyapı, sürdürülebilir kalkınma gibi alanlarda katkı temin etmek, bu ülkelere kurumsal, insan kaynakları ve benzeri alanlarda kapasite geliştirme destekleri sağlamak.
- c) Gerekliğinde yabancı ülke ve topluluklara yapılacak insani yardım ve teknik desteklerin koordinasyonunu sağlamak.
- ç) Kalkınma alanında ulusal ve yararlanıcı ülkelerin kamu kurumları, üniversiteleri, sivil toplum ve özel sektör kuruluşları ile işbirliği halinde program, proje ve faaliyetler gerçekleştirmek ve gerektiğinde uzman desteği sağlamak.
- d) İşbirliği yapılması hedeflenen ülke ve topluluklarda kamu yönetimi, hukuk, eğitim, kültür ve diğer sosyal alanlardaki işbirliğini güçlendirmek amacıyla proje ve programlar hazırlamak, hazırlatmak ve uygulamak, bu ülke ve topluluklardan eğitim ve staj amacıyla Türkiye'ye gönderilecek kamu görevlileri ve diğer kişilere burs ve benzeri destek sağlamak.

- e) Yurtdışında kültürel işbirliği programları yürütmek ve gerektiğinde Türk kültürüyle ilgili faaliyet gösteren merkezlerle işbirliği yapmak.
- f) Kalkınma yardımları ve ülkemizin dış yardımlarıyla ilgili uygulama ve teknik koordinasyon ile takibi sağlamak, envanter hazırlamak ve raporlar yayınlamak.
- g) Yurtdışında bulunan ortak tarihi, kültürel ve toplumsal mirasın ve değerlerin korunmasına, toplumlar arası önyargıların giderilmesine ve medeniyetler arası diyalogun güçlendirilmesine yönelik sosyal ve kültürel proje ve çalışmalarını uygulamak.
- ğ) Görev alanıyla ilgili olarak uluslararası işbirliğine ilişkin çalışmalarda yer almak ve koordinasyonu sağlamak, gerektiğinde uluslararası kuruluşlar ve bunların temsilcilikleriyle ortaklaşa projeler yürütmek.
- h) İşbirliğinde bulunulması hedeflenen ülkelerin yanı sıra, özellikle tarihi, coğrafi, sosyal ve kültürel bağlarımızın bulunduğu ülkelere, ilgili ülkenin kalkınmışlık düzeyine bakılmaksızın, teknik katkı ve destekte bulunmak ve ortak projelere açık olan tüm ülkelerden gelecek talepleri değerlendirmek.
- ı) Başkanlığın faaliyetleri kapsamında programa alınacak ülke ve topluluklara yönelik işbirliği ve yardım projeleri hakkında Danışma Kuruluna bilgi vermek.
- i) Mevzuatla Başkanlığa verilen diğer görev ve hizmetleri yapmak."

2008/15 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile "yurt dışındaki taşınmaz kültür varlıklarımızla ilgili olarak yürütülecek çalışmalarda kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum örgütleri arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak, strateji geliştirmek ve restorasyon faaliyetlerini yönlendirmek amacıyla," Yurt Dışındaki Kültür Varlıkları Eşgüdüm ve Yönlendirme Kurulu" kurulmuş ve kurulun sekretarya görevi TİKA'ya tevdi edilmiştir.

Aynı şekilde 2005/11 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile "Yurt Dışına Yapılan Teknik Yardımların Envanterinin Tutulması ve Uygulamanın Koordinasyonu" görevi TİKA'ya verilmiştir.

FAALİYET ALANLARI İLE ÜRÜN VE HİZMETLERİN BELİRLENMESİ

TİKA'nın, 150'yi aşkın ülkede 400'e yakın farklı ürün ve hizmeti sağlama şeklinde sürdürdüğü kalkınma işbirliği faaliyetlerinin; yararlanıcı, alan, ürün ve hizmet çeşitliliği ile ilgili yapılan çalışmalarda;

- Proje program yardımlarının; inşa, tadilat, donanım sağlama, fiziki altyapıların geliştirilmesi şeklinde gerçekleştiği,
- Teknik işbirliği yardımlarının; mesleki ve teknik eğitim başta olmak üzere kamu idarelerinin ihtiyaç duyduğu tüm alanlarda sunulan eğitimler olarak gerçekleştiği,
- Ürün ve hizmetlerin yararlanıcılarının 150'den fazla ülkede yaşayan ilgili proje ve faaliyetlerden yararlanan kişiler olduğu,
- Kılavuzda öngörülen şekliyle bir önem/öncelik analizinin mevcut durumda yapılamayacağı ancak sıklık ve toplam içindeki göreceli büyüklük kıyaslaması ile değerlendirmenin gerçekleştirilebileceği,

sonuçlarına ulaşılmıştır. Faaliyet alanları ile ürün ve hizmetlere ilişkin detaylı bilgilere Ek 3'te yer verilmiştir.

PAYDAŞ ANALİZİ

Gerçekleştirilen paydaş belirleme, önem-önceliklendirme çalışmaları sonucunda;

- Bir kamu kuruluşu olan TİKA'nın ulusal paydaşları (TİKA yönetici ve personeli, kamu m/ kuruluşları-STK'lar) belirlenmiştir.
- Kalkınma işbirliği faaliyetlerinin sürdürüldüğü 150'den fazla ülkedeki proje ve faaliyetlerin yararlanıcıları ve işbirliği yapılan kamu kuruluşu/STK'lar ise proje ve faaliyet sıklığı ve toplam içindeki görece büyüklüğü ile sınıflandırılmıştır.
- Önem-öncelik çalışmasında belirlenen paydaşların gerçekleştirilen paydaş anketlerine katılımı ve bu görüşlerin plana yansımaya hassasiyet gösterilmiştir.

Belirlenen paydaşlara uygulanan paydaş analizi, GZFT analizinin yanı sıra PESTLE analizini de içerecek şekilde hazırlanmıştır.

Gerçekleştirilen analizlerin sonucunda paydaşlarımızca;

- Personel kalitesi, teknolojik imkânlar, yeniliğe ve değişime açık olma, kurumsal yönetim anlayışı ve olumlu kurum imajının varlığı ile çalışanlar tarafından benimsenmiş güçlü ve açık kurum kültürünün varlığı kurumumuzun öne çıkan güçlü yönleri olarak değerlendirilmiştir.
- Tanıtım ve halkla ilişkiler faaliyetleri ile başkanlık faaliyetlerine ilişkin mevzuatın yeterli olmaması ise kurumumuzun öne çıkan geliştirilmesi gereken alanları olarak değerlendirilmiştir.
- TİKA ve kalkınma işbirliği faaliyetlerine olan ilgi ve beğeni, birçok ülke ile sahip olduğumuz ortak kültürel miras ve Türkiye'nin sahip olduğu kurumsal kapasite öne çıkan fırsatlar olarak değerlendirilmiştir.
- Kalkınma işbirliği faaliyetlerinin sürdürüldüğü ülkelerdeki siyasi istikrarsızlıklar ve ülkemiz kalkınma işbirliği faaliyetlerini sürdüren kuruluşlar arası koordinasyonsuzluk öne çıkan tehditler olarak belirlenmiştir.

GZFT ANALİZİ

Üstünlükler ve Zayıflıklar

KURULUŞ İÇİ ANALİZ VE ÇEVRE ANALİZİ

Teşkilat Yapısı

656 sayılı KHK uyarınca Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı; Başbakanlığa bağlı, kamu tüzel kişiliğini haiz ve özel bütçeli bir kuruluş olup kısa adı TİKA'dır. Başbakan, Başkanlığın yönetimi ile ilgili yetkilerini gerekli gördüğü takdirde bir Bakan eliyle yürütebilir. Başkana yardımcı olmak üzere üç Başkan Yardımcısı görev yapmakta olup Başkan Yardımcıları, Başkan tarafından verilen görevleri yerine getirir ve Başkana karşı sorumludur. Karamname ile TİKA Başkanlığı, Hukuk Müşavirliği ve 7 Daire Başkanlığı olmak üzere 8 hizmet birimi olarak yapılandırılmış olup, bu hizmet birimleri şunlardır;

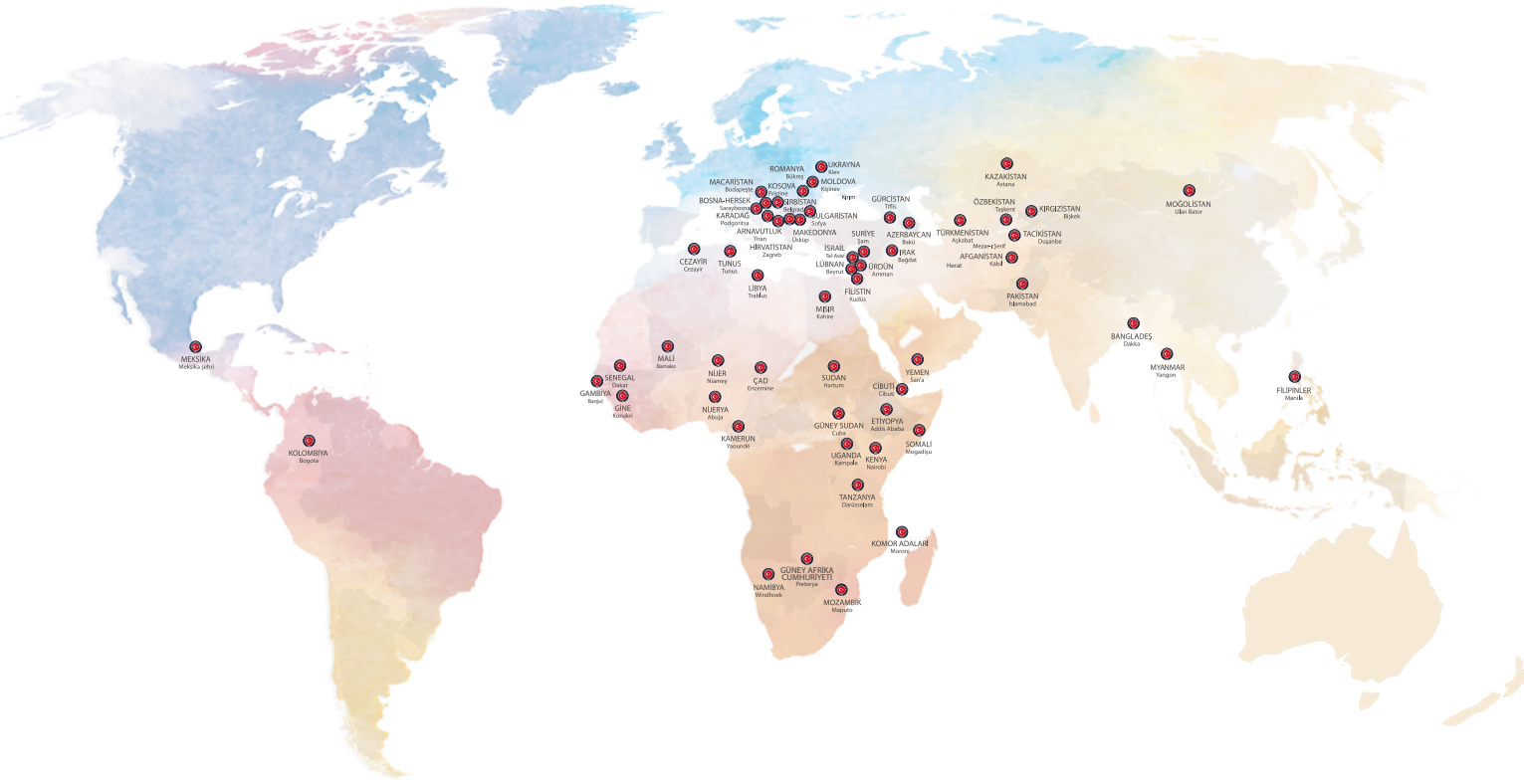
- a) Orta Asya ve Kafkaslar Dairesi Başkanlığı
- b) Balkanlar ve Doğu Avrupa Dairesi Başkanlığı
- c) Ortadoğu ve Afrika Dairesi Başkanlığı
- ç) Doğu ve Güney Asya, Pasifik ve Latin Amerika Dairesi Başkanlığı
- d) Dış İlişkiler ve Ortaklıklar Dairesi Başkanlığı
- e) Hukuk Müşavirliği
- f) Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı
- g) İnsan Kaynakları ve Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı

Daire Başkanlıklarının görev alanına giren ülkeler Başkan tarafından belirlenir. Başkanlığın yurtdışında yürüteceği program, proje, faaliyet ve yardım işlemlerinin gerektirdiği koordinasyonun sağlanması için Program Koordinasyon Ofisleri kurulmakta olup bu ofislerde, Başkanlıktan görevlendirilen personel ile birlikte mahallinden temin edilen ve ofis hizmetlerinde çalışan yerel personel görev yapmaktadır.

Başkanlığın teşkilat şeması aşağıda yer almaktadır:

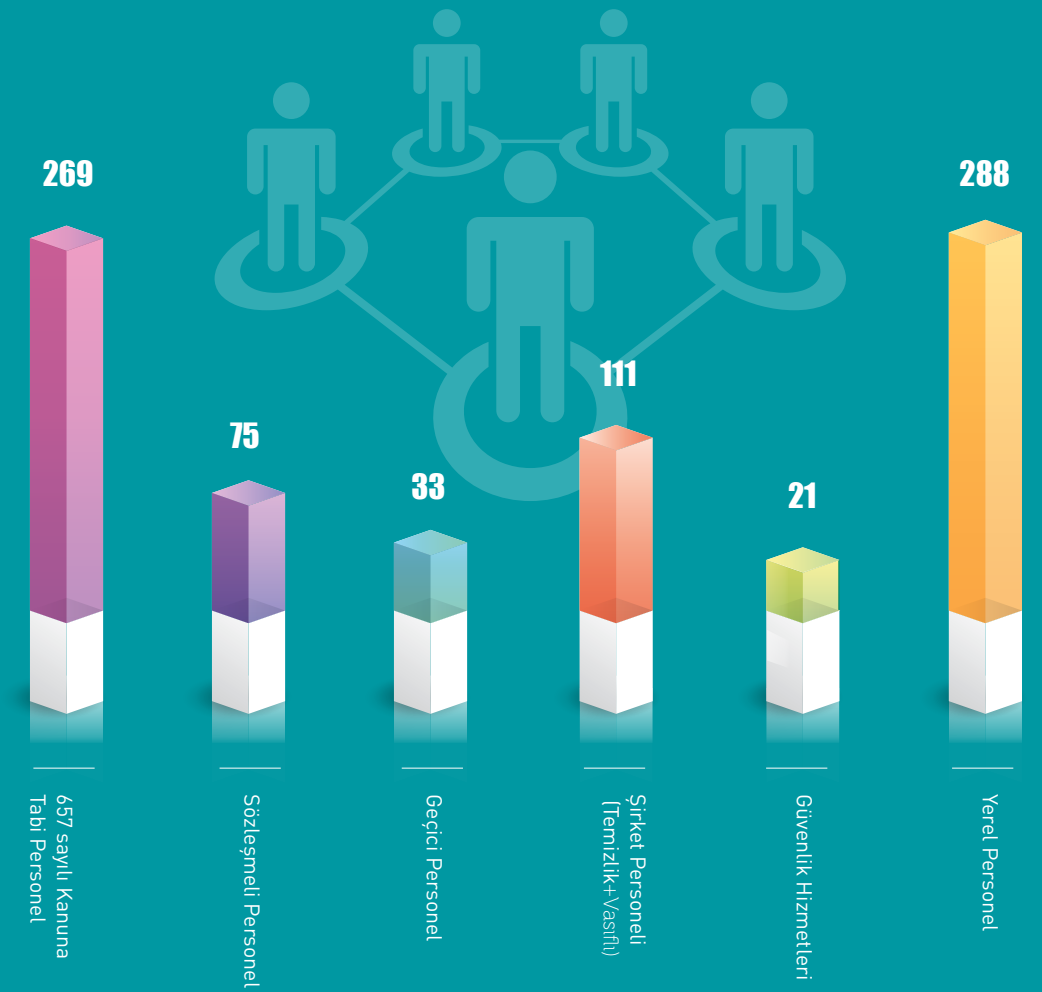
Program Koordinasyon Ofisleri

Başkanlığımız, yurt dışında yürüteceği işbirliği faaliyetlerinin gerektirdiği koordinasyonu sağlamak amacıyla, görev alanına giren ve önceliği olan ülkelerde, Dışişleri Bakanlığı ile gerekli koordinasyonu sağlayıp, görüşlerini almak sureti ile PKO açmaktadır. Başkanlığımız bünyesinde, ikili işbirliği anlaşmaları veya mutabakat muhtıraları çerçevesinde hâlihazırda 58 ülkede 60 PKO (Afganistan Kabil, Afganistan Mezar-ı Şerif, Afganistan Herat, Arnavutluk, Azerbaycan, Bangladeş, Bosna Hersek, Cezayir, Cibuti, Çad, Etiyopya, Filipinler, Filistin, Gine, Güney Afrika Cumhuriyeti, Güney Sudan, Gürcistan, Hırvatistan, Irak, Kamerun, Karadağ, Kazakistan, Kenya, Kırgızistan, Kolombiya, Komorlar Birliği, Kosova, Libya, Lübnan, Macaristan, Makedonya, Meksika, Mısır, Moğolistan, Moldova, Mozambik, Myanmar, Namibya, Nijer, Özbekistan, Pakistan, Romanya, Senegal, Sırbistan, Somali, Sudan, Suriye (ülkenin içerisinde bulunduğu özel şartlar sebebiyle hâlihazırda aktif değil), Tacikistan, Tanzanya, Tunus, Türkmenistan, Uganda, Ukrayna Kırım, Ukrayna Kiev, Ürdün, Yemen) ve 6 İrtibat Ofisi; (Filistin Gazze, Yemen Aden, Somali Hargeisa, Libya Bingazi (aktif değil), Sudan Nyala (aktif değil), Kazakistan Almatı) bulunmaktadır.

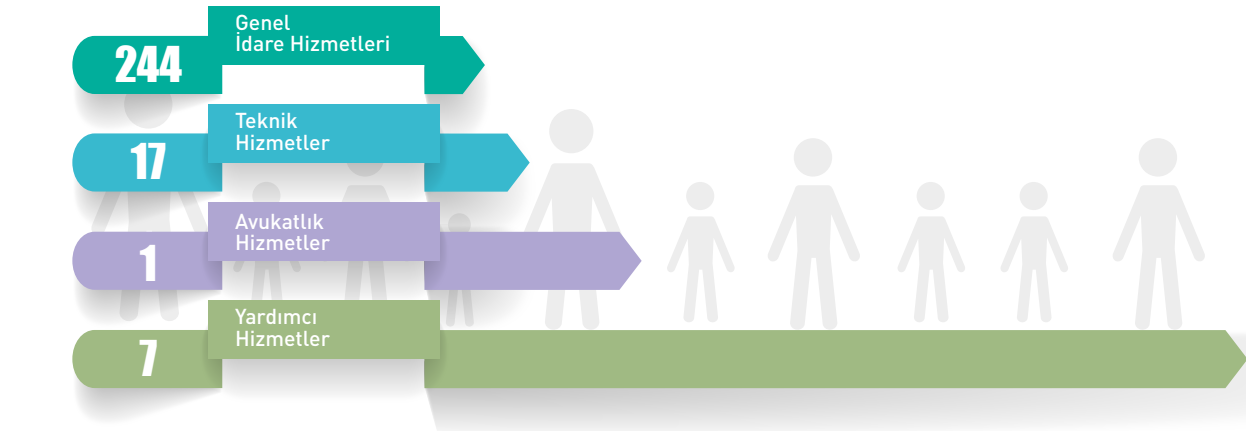
İnsan Kaynakları

Başkanlığımızda çalışan personelin çeşitli kategorilere göre dağılımı şu şekildedir:

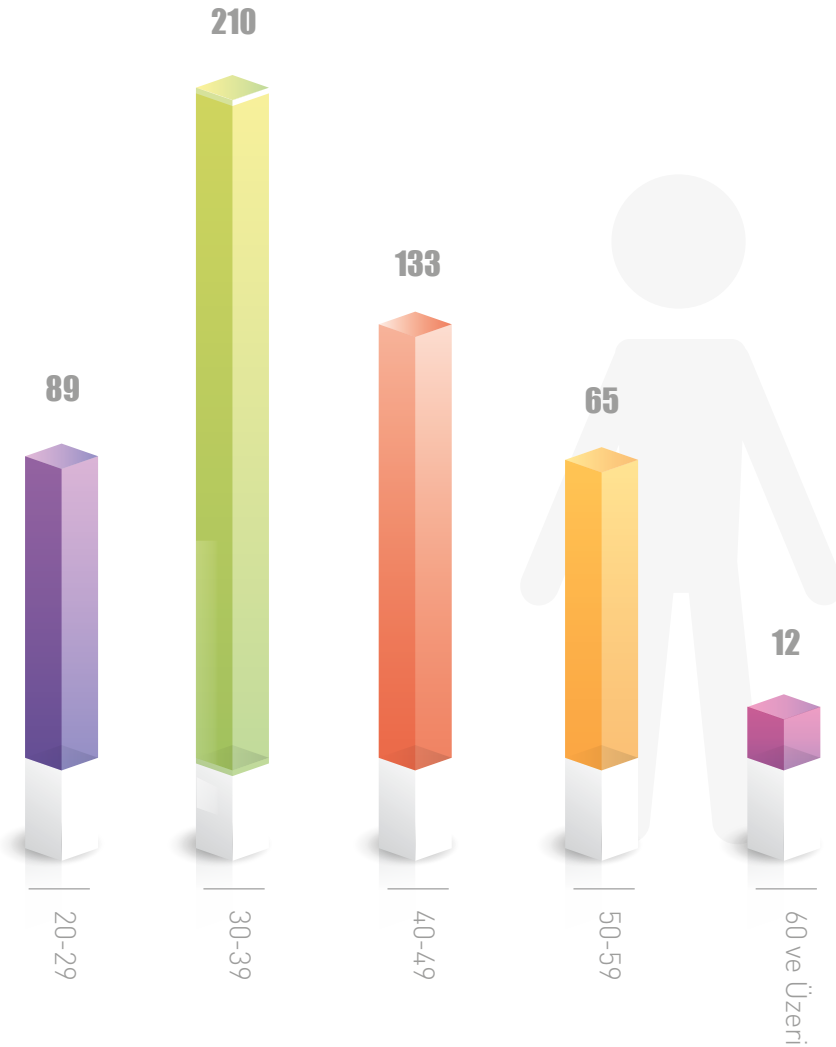
Toplam: 797

657 sayılı Kanuna Tabi Personelin Hizmet Sınıflarına Göre Dağılımı

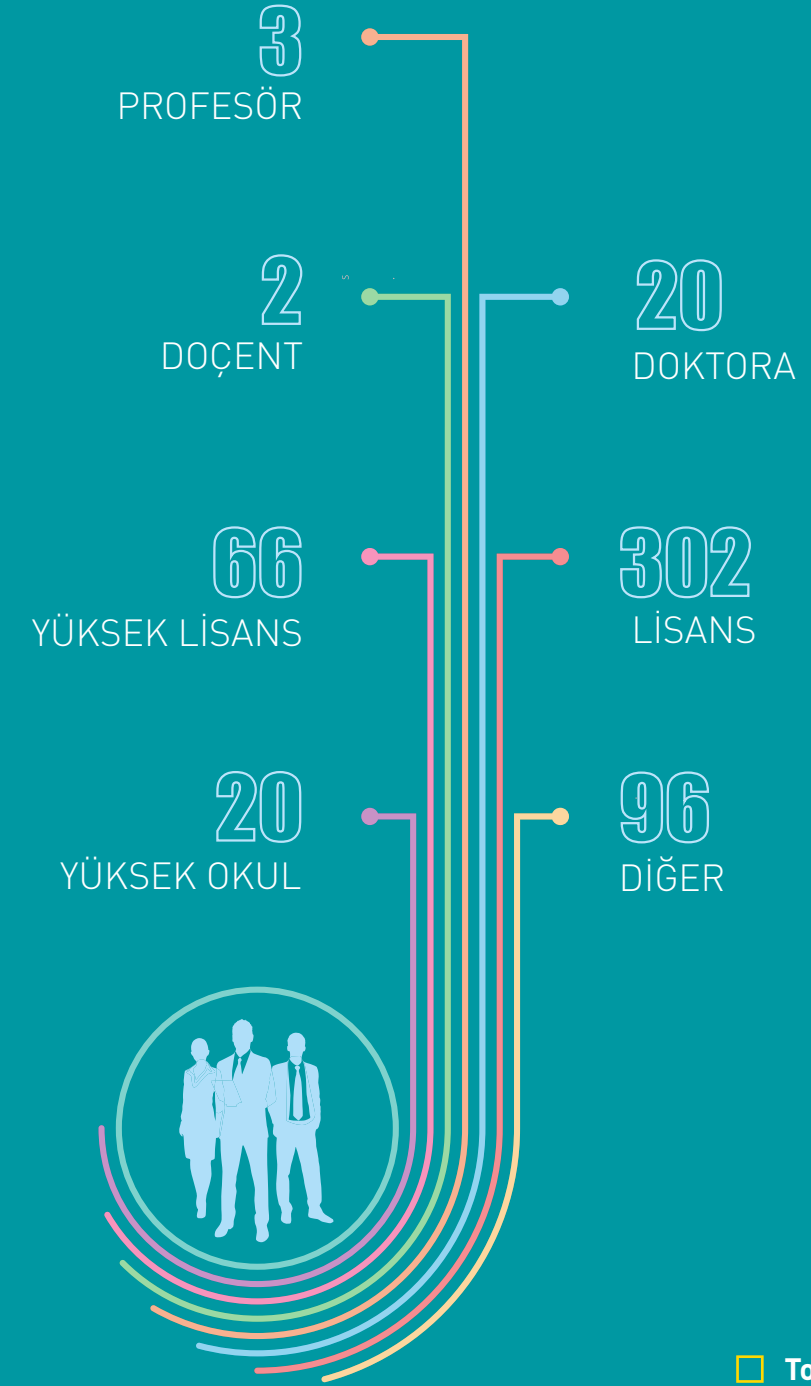
Toplam : 269

Personelin Yaş Göre Dağılımı (Yerel Personel Hariç)

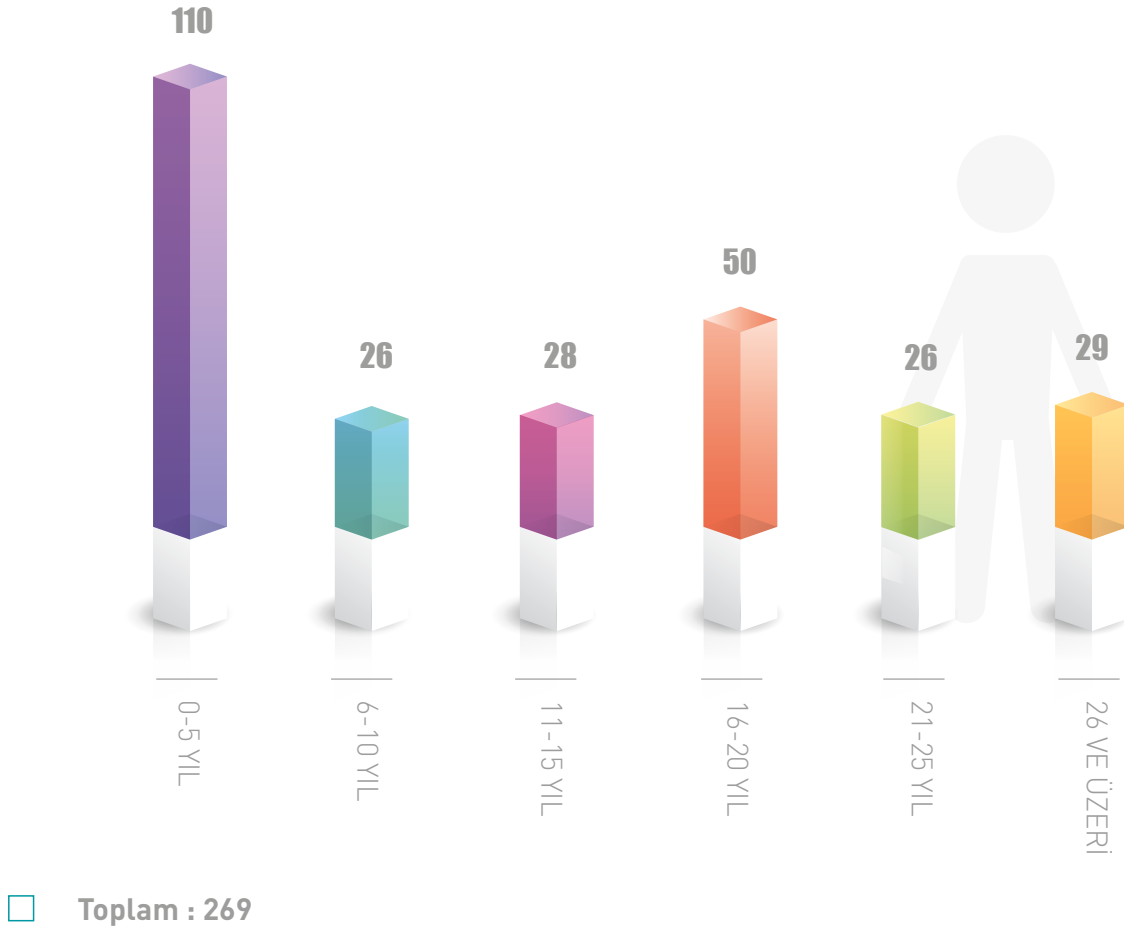
Toplam : 509

Personelin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı (Yerel Personel Hariç)

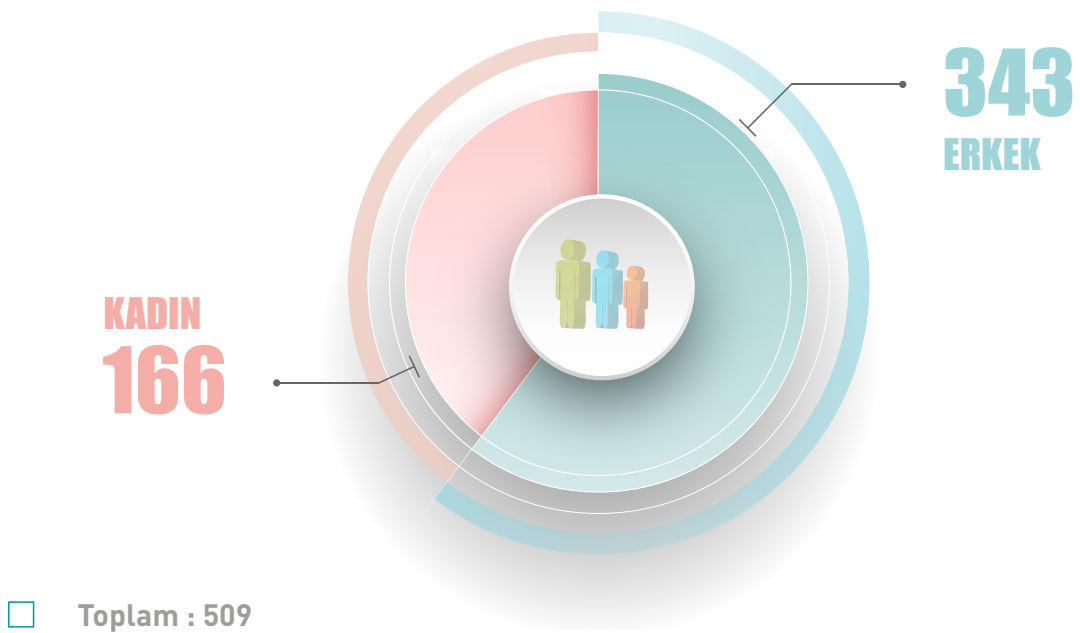

Toplam: 133

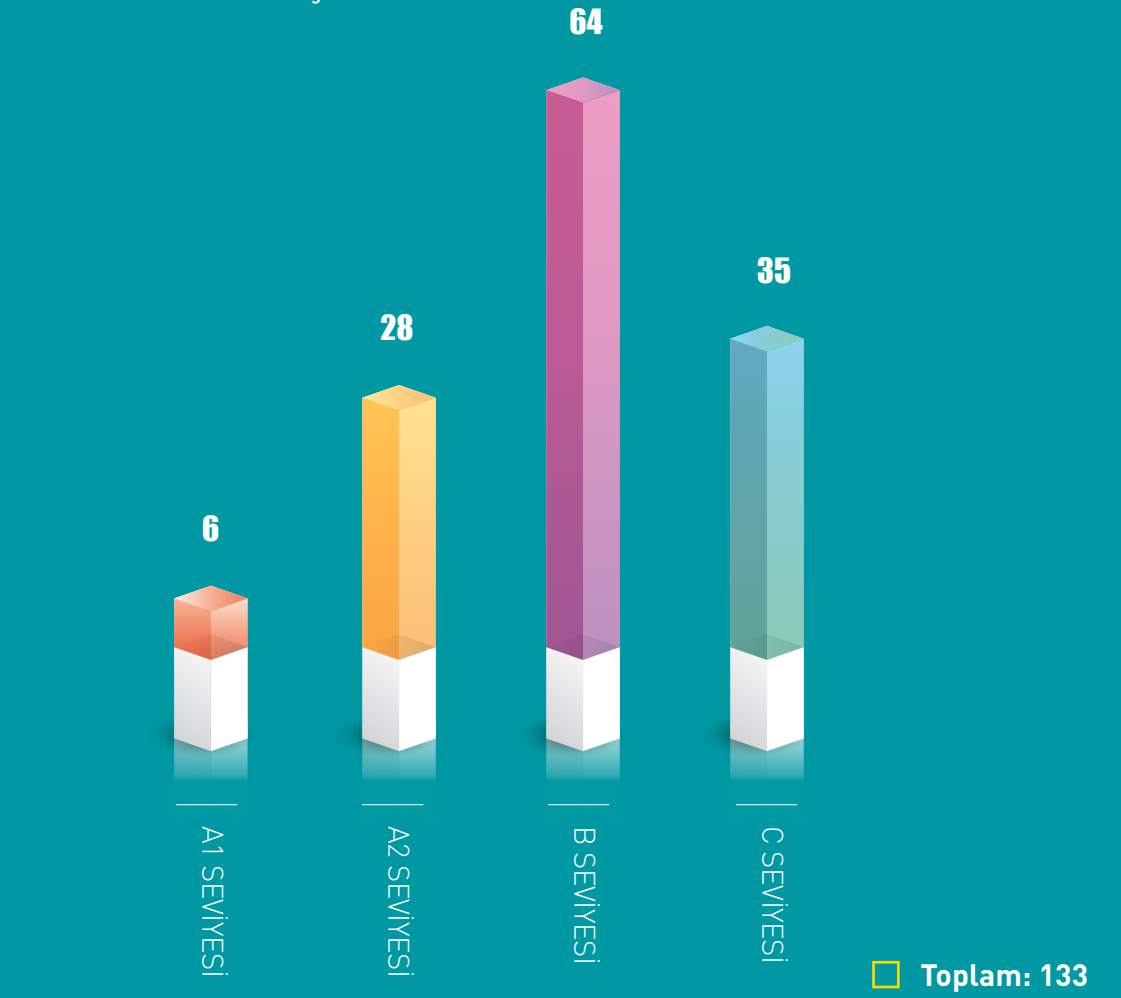
657 sayılı Kanuna Tabi Personelin Hizmet Yılına Göre Dağılımı

Personelin Cinsiyete Göre Dağılımı (Yerel Personel Hariç)

Yabancı Dil Seviyesi

Fiziki Kaynaklar

Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı; Gazi Mustafa Kemal Bulvarı No: 140 Anadolu Meydanı Çankaya / Ankara adresinde bulunan Başkanlık binasında hizmet vermektedir.

Hizmet binamız Anadolu Meydanı Gazi Mustafa Kemal Bulvarı'nda yaklaşık 5.000 m² arsa üzerine kurulmuştur. Hizmet binamız yaklaşık 30.000 m² kullanım alanı, yaklaşık 100 araçlık kapalı otopark, 4 asansör, 420 kişilik yemekhaneye sahip olup, 1984 yılından beri hizmet vermektedir. Başkanlığımız ilgili binaya 2015 Ağustos ayında taşınmıştır.

Taşıtlar

Başkanlığımızda 13 adet resmi plakalı araç hizmet vermektedir.

Teknolojik Donanım

Bilgi ve Teknolojik Kaynaklar

1. Web Sitesi: TİKA web sitesi, çoklu web site ve çoklu dil yapısıyla hizmet vermektedir. Bütün dil ve koordinatörlük siteleri aynı yönetim panelinden izne tabi olarak yönetilmekte ve yayınlanmaktadır. Ana site Türkçe, İngilizce ve Arapça olarak yayınlanmakta olup koordinatörlük sitelerini yayınlama çalışmalarına devam edilmektedir.

2. Mobil Uygulamalar: TİKA mobil uygulamaları, TİKA web sitesindeki içeriği mobil platformlara ulaştırmak amacıyla oluşturulmuş ve Android, iOS platformları için erişime açılmış olup; haber, faaliyet, multimedya içeriklerin dağıtımını gerçekleştirebilmekte ve uygulama kullanıcılarına bildirim gönderilmesini sağlayabilmektedir.

3. İnternet Erişimi: Başkanlığımız merkez binasının internet erişimi biri temel, biri yedek olmak üzere 70 Mbps ve 10 Mbps hızlarında iki Metro Ethernet bağlantısı ile sağlanmaktadır. 70 Mbps Metro Ethernet DDoS Atak Önleme hizmeti, Başkanlığımız internet trafiğine yönelik olası saldırı tehditlerini, kurumsal ağa ulaşmadan etkisiz hale getirmektedir.

4. Program Koordinasyon Ofisleri ile İletişim: Başkanlığımız Program Koordinasyon Ofisleri ile daha ekonomik ve kolay iletişim için 2006 yılında uydu bağlantısı üzerinden telefon ve internet projesi başlatılmış olup uydu üzerinden internet sağlanan ofisler şu şekildedir: Afganistan, Arnavutluk, Azerbaycan, Bosna-Hersek, Filistin, Gürcistan, Karadağ, Kazakistan, Kosova, Makedonya, Moldova, Özbekistan, Somali, Sudan, Tacikistan, Türkmenistan, Ukrayna. Ayrıca; Ukrayna, Kamerun, Azerbaycan, Bosna-Hersek, Sırbistan, Kenya, Bangladeş ve Moldova Program Koordinasyon Ofisleri ile yerel internet üzerinden iletişim Fortigate 40C cihazları ile güvenli şekilde sağlanmaktadır.

5. Telefon Santrali: 2015 yılında yeni hizmet binasına taşınma süreci ile birlikte mevcut telefon santral sistemi teknolojik gelişmelere uyumlu bir şekilde yenilenmiştir.

6. Faaliyet Bilgi Portföyü (FBP): Bakanlıklar ile kamu kaynağı kullanan kamu kurum ve kuruluşlarımız tarafından kalkınmakta olan ülkelere teknik işbirliği, proje program yardımı, acil ve insani yardım, kredi, mültecilere verilen destekler gibi çeşitli yöntemlerle önemli miktarda yardım yapılmaktadır. Bu amaçla tahsis edilen kaynakların ülkemizin dış politika ilke ve gerekleri doğrultusunda etkin kullanılması için kurumlar arası işbirliği ve koordinasyonun sağlanması ile yapılan dış yardımların envanterinin tutulması görevi 2005/11 sayılı Başbakanlık Genelgesi ve 656 Kanun Hükmünde Kararname ile Başkanlığımıza verilmiş olup bu görevin yerine getirilebilmesi amacıyla 2015 yılının ikinci yarısından itibaren FBP yazılımı kullanılmaktadır.

7. Başkanlığımız tarafından gerçekleştirilen projelerin başlangıcından bitişine kadar takip edilebildiği, dış paydaşların veri girişine imkân tanıdığından Türkiye Kalkınma Yardımları için veri havuzu niteliği taşıyan Faaliyet Bilgi Portföyünde yeni bir sistem olması sebebiyle geliştirme ve güncelleme çalışmaları halen devam etmektedir.

8. 2004 - 2015 yılları arasında Başkanlığımızca EBF yazılımı kullanılmış olup, Faaliyet Bilgi Portföyünün kullanıma başlanması ile artık EBF sistemi kullanılmamaktadır.

9. Elektronik Belge Yönetim Sistemi (EBYS): Başkanlığımız bünyesinde kullanılmakta olan EBYS programı ile evrak otomasyonu arşivlemesi sağlanmaktadır.

10. Personel Yönetim Sistemi (PYS): Başkanlığımızın Personel Yönetim Sistemi ihtiyacını çözümlemeye yönelik çalışmalar 2014 yılının son çeyreğinde başlamıştır. Yapılan inceleme ve değerlendirme sonucunda yurtiçi ve yurtdışı teşkilatı bakımından Başkanlığımız ile benzerlik gösteren Dışişleri Bakanlığının sahip olduğu Personel Yönetim Sistemi (PYS) yazılımı, Dışişleri Bakanlığı ile Başkanlığımız arasında imzalanan bir protokol ile edinilmiş olup Başkanlığımızın ihtiyaçlarına yönelik değişiklikler gerçekleştirilmiştir.

2015 yılının ikinci yarısından itibaren Personel Yönetim Sistemi, Başkanlığımız personelinin özlük bilgilerinin, özgeçmişlerinin, maaş bilgilerinin, görevlendirme bilgilerinin, tedavi ödemelerinin, izin bilgilerinin kaydedilmesi, tek bir yerde toplanması ve takibinde kullanılmaya başlanmıştır. Ayrıca PYS'nin diğer bir işlevi de kaydedilen bu bilgilerin istenilen şekilde raporlanabilmesidir. Personel Yönetim Sistemi güncelleme ve iyileştirme çalışmaları halen devam etmektedir.

11. Gelişim Otomasyon Programı: Gelişim ve Otomasyon Programı, TİKA stratejisine ve hedeflerine uygun olarak, iş süreçlerinin tanımlanması, iyileştirilmesi ve bu süreçlerin otomasyonuna yönelik bir çalışmadır.

2016 yılı TİKA Donanım Envanteri:

Kalkınma Yardımları Tarihçesi

Dış yardım kavramının uluslararası alanda görünürlüğü ile ilgili 1950'li yıllardaki Marshall yardımlarının başlangıç noktası kabul edilmesi genel anlamda kabul görmekle beraber, ülkemizin dış yardım tarihinin çok daha önceki yıllara uzandığı bilinmektedir. 1478 yılında Bosna'dan ülkemize gelen insanların korunmaya alınması ile ilgili ferman, yazılı kaynaklarımızda an itibarıyla ulaşılabilen ilk dış yardımımızdır. 20. ve 21. yüzyılın mülteci/sığınmacı kavramının 15. yüzyıldaki hali ile Bosnalılara ülkede barınma izni verilmiştir. Ülkemiz 15. yüzyıldan günümüze tüm yüzyıllarda dış yardımlarına devam etmiş, Sicilya'da volkan patlamasından zarar görenlerden, Hindistan'da kıtlıkla mücadele eden insanlara, Hollanda'da sel felaketinden zarar görenlerden, Amerika'da orman yangınından zarar görenlere kadar çok geniş coğrafyalarda çeşitli gruplara insani yardımda bulunmuştur.

Cumhuriyet döneminin ilk kayıtlı dış yardımı Ermenistan'a 1926 yılında yapılan yardım olarak kayıtlara geçmiştir. Cumhuriyetin ilk yıllarında dahi çevresindeki ülkelerdeki sorunlara insani bir yaklaşım gösteren ülkemiz, sonraki yıllarda da dış yardımlara devam etmiştir.

Marshall Planı sonrası yardımların daha önceki yardım faaliyetlerinden en ayırıcı özelliği bağımsız ulusların ekonomik kalkınmalarına katkıda bulunmak amacıyla kamu fonlarının ayrıcalıklı olarak kullanılmasıdır.

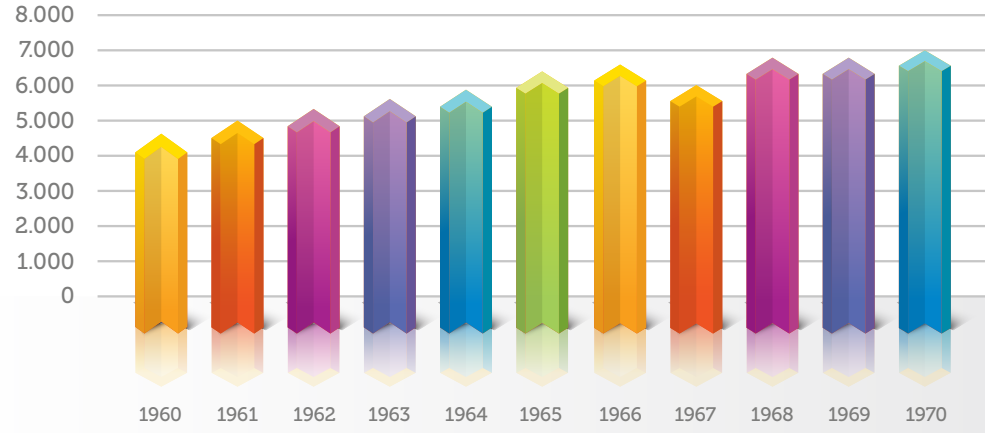
Marshall Planının, Avrupa'nın savaştan zarar görmüş ülke ekonomilerini rehabilite etmek için malzeme ve hammadde temini gibi net olarak tanımlanmış bir amacı vardır. Marshall Planı proje odaklı değil program finansmanına dayalıdır ve teknik tecrübe ve emek gücüne sahip ülkelere yönlendirilmiştir. Marshall Yardımı ayrıca Avrupa bölgesel işbirliğini geliştirmek amacıyla tasarlanmıştır. Avrupa ülkeleri birbiriyle uyumlu bir ekonomik iyileşme programı imzalamış ve Marshall Planı'nın uygulanması için 1960 yılında Avrupa Ekonomik İşbirliği Örgütü (daha sonraki adıyla Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü-OECD) kurulmuştur. Türkiye, 1960 yılında imzalanarak 1961'de yürürlüğe giren OECD Anlaşmasını imzalayan ülkeler arasındadır.

Bürokratik olarak kontrol edilmeye başlanan teknik yardım II. Dünya Savaşı sonrası yeni uluslararası kalkınma örgütlerinin proje ve programlarının parçası olmaya başlamıştır. 1961 yılında BM Genel Kurulu, 1960'lı yılları "BM Kalkınma On Yılı" olarak ilan etmiştir. Bu yaklaşımın iki temel amacı 1970'e kadar gelişmekte olan ülkelere yıllık ortalama yüzde 5'lik bir büyüme oranı yakalamak ve gelişmekte olan ülkelere dış yardımı ve sermaye aktarımını içeren yüklü bir akımı yönlendirmektir. Bunun gelişmiş ülkelerin milli gelirlerinin yüzde 1'i oranında olması hedeflenmiştir.

1960'lı yılların Kalkınma On Yılı ilan edilmesi ve ortaya konan hedefler, gelişmiş ülkeleri kendi kamu yönetimlerinde dış yardımlar ile ilgili reformlar yapmaya itmiştir. 1961 yılında Fransa bağımsız gelişmekte olan ülkelere, ağırlıklı olarak da Afrika ülkelerine yapılan yardımlardan sorumlu olması için İşbirliği Bakanlığını kurmuştur. Yine aynı yıl Marshall Planı ile kalkınma yardımları hususunda önemli bir kapasite oluşturmuş olan ABD, ülkenin ikili ekonomik yardım faaliyetlerini yönetmek üzere Uluslararası Kalkınma Ajansını (USAID) kurmuştur. 1961 yılında Almanya Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Bakanlığını (BMZ), Japonya da Deniz Aşırı Ekonomik İşbirliği Fonunu (OTCA) kurmuştur. Kanada 1960 yılında Dış Yardım Ofisini kurmuş, bu yapı 1968 yılında Kanada Uluslararası Kalkınma Ajansı'na (CIDA) dönüşmüştür.

Söz konusu 1960-1970 dönemi arasında gerçekleşen resmi kalkınma yardımlarının yıllara göre dağılımı aşağıdaki grafikte gösterilmektedir.

Dünya RKY (1960-1970; milyon ABD Doları)

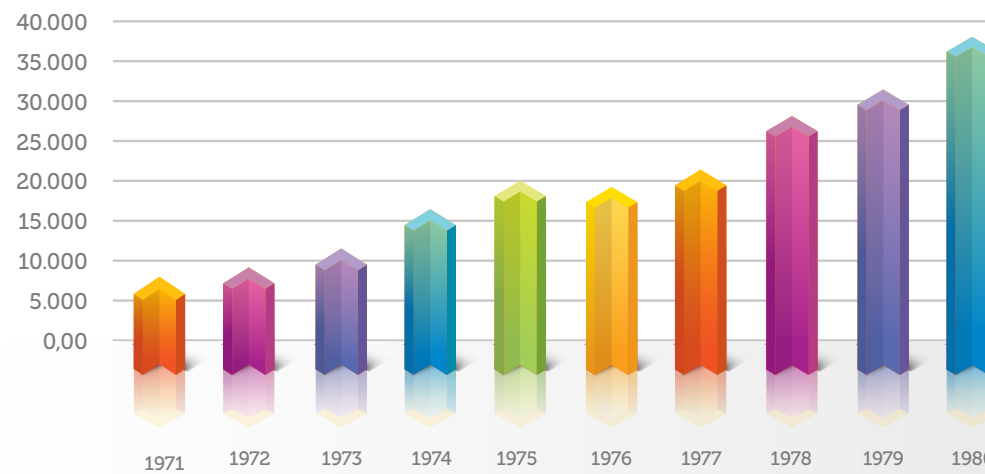

Kaynak: <http://stats.oecd.org/#>

1970'li yıllar kalkınma yardımları alanında 1960'larda ortaya çıkan bazı girişimlerin kurumsal olarak somutlaştığı yıllar olmuştur. 1955 yılında Baundung konferansı ile ortaya çıkan bağlantısızlar ya da Grup-77, 1964 yılında BM Ticaret ve Kalkınma Konferansı'nı (United Nations Conference on Trade and Development - UNCTAD) kurmuştur. Gelişmekte olan güney ülkelerinin benzer ekosistemlere ve sosyal şartlara sahip oldukları fikrinden hareketle ve bu ülkelerin gelişmiş kuzey ülkelerinin tecrübelerinden istifade etmeleri yanında kendi ortak sorunlarına ortak çözümler bulabileceği yaklaşımı Güney-Güney İşbirliği kavramını ortaya çıkarmıştır.

1971-1980 dönemi arasında gerçekleşen resmi kalkınma yardımlarının yıllara göre dağılımı aşağıdaki grafikte gösterilmektedir.

Dünya RKY (1971-1980; milyon ABD Doları)

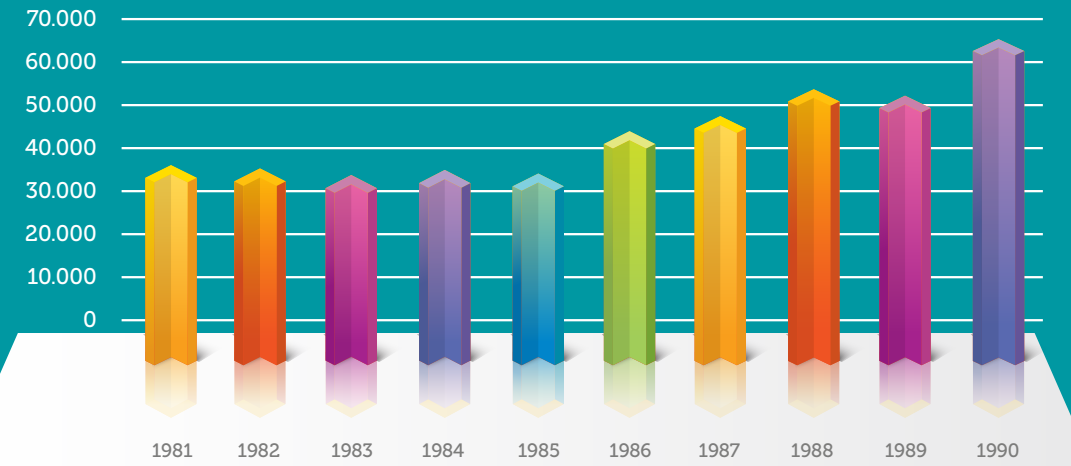

Kaynak: <http://stats.oecd.org/#>

1980'ler kapasite geliştirmeye vurgu yapılan yıllar olmuştur. 1990'lar ise ülke analizleri, ülke aidiyeti ve sahiplenme temalarının ağırlık kazandığı yıllar olmuştur.

1981-1990 dönemi arasında gerçekleşen resmi kalkınma yardımlarının yıllara göre dağılımı aşağıdaki grafikte gösterilmektedir.

Dünya RKY (1981-1990; milyon ABD Doları)

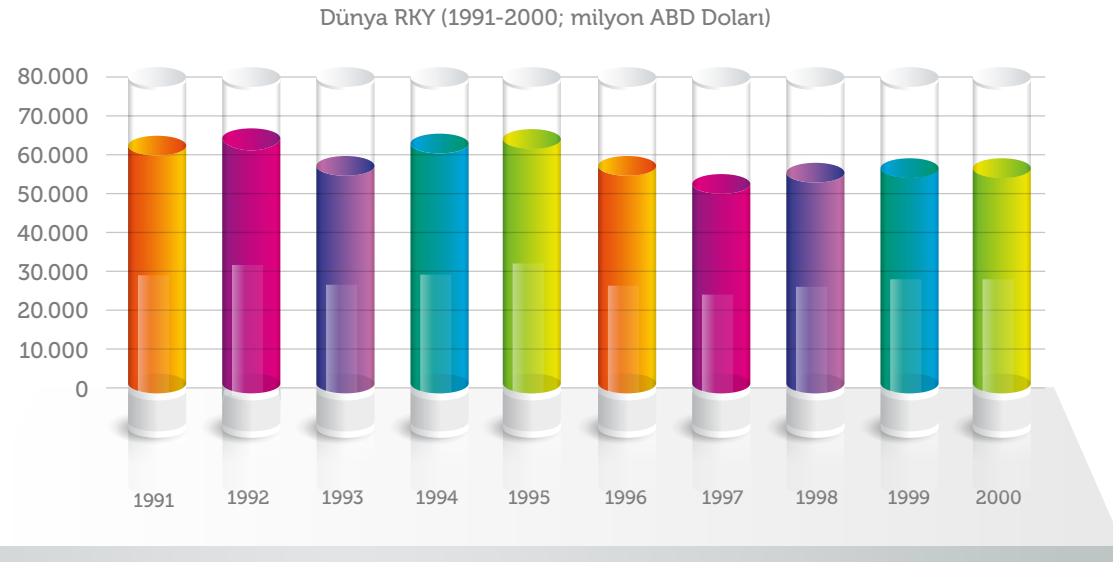

Kaynak: <http://stats.oecd.org/#>

1991'de dünyada önemli bir değişim gözlenmiştir. Bu sürecin kritik noktaları soğuk savaşın sona ermesi ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin (SSCB) dağılmasıdır. Ortaya birçok yeni ulus devlet çıkmıştır. Bu ülkeler serbest pazar ekonomisinin uzağında sistemlere sahiptir. Dolayısıyla "Geçiş Ekonomisindeki Ülkeler" kavramı gündeme gelmiştir. Bu ülkelerin ekonomik ve sosyal açıdan ayakta kalabilmeleri için yapmaları gereken, sosyalizmin kapalı ekonomik koşullarından, sağlıklı bir piyasa ekonomisine geçiş sağlamaktır. Bu geçiş sürecinde devreye donör ülkelerin, Dünya Bankasının ve IMF'nin yer aldığı kalkınma işbirliği uygulamaları girmiştir.

1991 yılı sonunda AB Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesinde kabul edilen Maastricht Anlaşması üye ülkeler tarafından 1992 yılında onaylanmıştır. Maastricht Anlaşması, AB'nin kalkınma işbirliğine ilk kez yer verdiği üst düzey belgedir. 1990'ların başında tarım, eğitim ve sağlık teknik işbirliğinden en çok pay alan sektörler olmuştur ve geçmişte "uçurumların azaltılması" temel bakış açısı iken yerini "politik diyalog geliştirme" yaklaşımına bırakmıştır.

1971-1980 dönemi arasında gerçekleşen resmi kalkınma yardımlarının yıllara göre dağılımı aşağıdaki grafikte gösterilmektedir.

Kaynak: <http://stats.oecd.org/#>

2000 yılının Eylül ayında 189 ülke tarihi BM Milenyum Zirvesine katılmışlardır. Zirvenin sonunda ekonomik, toplumsal ve kültürel sorunların çözümü için tüm ülkelerin ortak çalışmasını öngören Milenyum Bildirgesi kabul edilmiştir. Bildirge birbiriyle ilintili kalkınma hedeflerini küresel gündeme taşımıştır. Bu hedefler "Binyıl Kalkınma Hedefleri (BKH)" olarak tayin edilmiş ve katılan tüm ülkeler tarafından benimsenmiştir.

Binyıl Kalkınma Hedefleri

"Kalkınma hakkını herkes için gerçek kılmaya taahhüt ettik." 6-8 Eylül 2000 tarihlerinde 147 devlet ve hükümet başkanının da dâhil olduğu 189 ulusun temsilcileri, 55. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu toplantısı için New York'ta bir araya gelerek tarihi Binyıl (Milenyum) Zirvesini gerçekleştirmişlerdir. Bu zirvenin sonunda ekonomik, toplumsal ve kültürel sorunların çözülmesi için tüm ülkelerin ortak çalışmasını öngören "Milenyum Deklarasyonu" kabul edilmiştir.

Deklarasyon; barış, güvenlik ve kalkınma konularını ortaya koymuş ve birbiriyle karşılıklı bağlantılı hedefler tayin etmiştir. Bunlar Binyıl Kalkınma Hedefleridir (BKH). Binyıl Kalkınma Hedefleri 1990lardan bu yana düzenlenen küresel konferanslarda taahhüt edilmiş olan diğer uluslararası hedeflere yönelik stratejileri de güçlendirici niteliktedir.

BKH son on yılda çevre, insan hakları ve sosyal kalkınma konularında yapılan uluslararası konferansların sonucunda belirlenen gerçekçi ve pratik hedeflerdir. Belirlenen hedeflerin ve bunlara bağlı amaçların en önemli yanı somut, basit, ölçülebilir göstergelerle izlenebilir ve zaman sınırlı olmasıdır.

BKH gerek küresel gerekse de ülke düzeyinde izlenmektedir. Küresel düzeyde BM Genel Sekreteri Genel Kurula Milenyum Deklarasyonunun uygulanması hakkında yıllık raporlar vermektedir. Her beş yılda bir, bu rapor, BKH'ye yönelik kapsamlı bir gözden geçirmeyi de içermektedir. Binyıl Zirvesi ile küresel gündeme taşınan insani kalkınmanın gerçekleştirilmesi süreci, Doha Bakanlar Deklarasyonu (2001), Johannesburg Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi (2002) ve Uluslararası Kalkınmanın Finansmanı Konferansında kabul edilen Monterrey Konsensusu (2002) ile devam etmiştir.

2005 yılında kalkınma işbirliği konusundaki önemli konferanslardan biri gerçekleştirilmiş ve en önemli yol haritalarından biri olan Paris Bildirgesi ortaya çıkmıştır. 2 Mart 2005 tarihinde onaylanan bildirgenin tartışıldığı ve OECD tarafından düzenlenen konferansa yüzden fazla ülke, 26 uluslararası kuruluş ve çeşitli sivil toplum ve özel sektör kuruluşları katılmıştır. Paris Bildirgesi ilk kez kalkınma yardımlarının etkinliğini artırmak için taahhütler ve izlenebilir eylemler seti ortaya koymaktadır. Paris Bildirgesi bir bildiriden ziyade pratik ve eyleme yönelik kurallar koyan bir yol haritası mahiyetindedir.

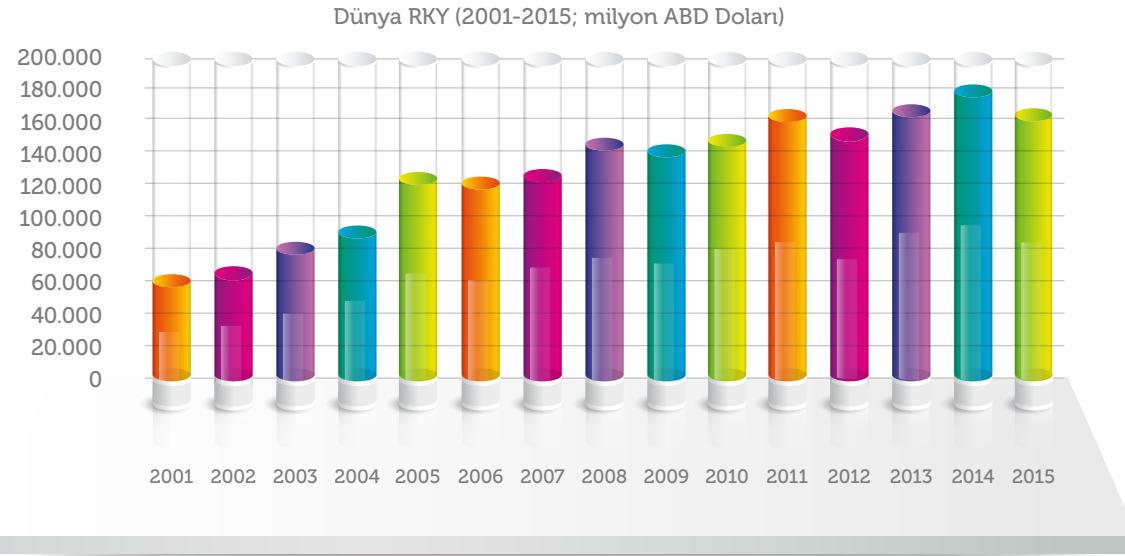
Paris Deklarasyonu

Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin kalkınmayı desteklemekle sorumlu bakanları ile çok taraflı ve ikili kalkınma kurumlarının başkanları 2 Mart 2005 tarihinde Paris'te bir toplantı gerçekleştirmiştir. Söz konusu toplantıda taraflar; yoksulluğu ve eşitsizliği azaltma, büyümeyi artırma, kapasite oluşturma ve BKH'ye ulaşma adına kalkınma yardımlarının etkinliğini artıracak aşağıdaki 5 temel ilke üzerinde mutabık kalmıştır:

- Donör çalışmalarının ortak ülkelerin ulusal kalkınma strateji, kurum ve prosedürlerini temel alarak şekillendirilmesi.
- Ortak ülkelerin kendi kalkınma süreçlerinin liderliğini etkin bir biçimde üstlenmesi ve kalkınmaya yönelik eylemlerin koordinasyonunu sağlaması.
- Donör çalışmalarının birbirleri ile ahenk içerisinde, şeffaf ve müşterek etki yaratacak biçimde yürütülmesi.
- Donörlerin ve ortak ülkelerin ölçülebilir sonuçlar elde etmek adına kaynakları yönetmeleri ve karar alma süreçlerini iyileştirmeleri.
- Donörlerin ve ortak ülkelerin kalkınma sonuçlarına ulaşılmasından müştereken sorumlu tutulmaları.

Temel ilkeler ve bu ilkelere ulaşmak adına konulan hedefler toplantı sonrasında bir deklarasyonla yazılı hale getirilmiştir. Türkiye; herhangi bir hukuki bağlayıcılığı bulunmamakla beraber, 2005 yılı itibarıyla küresel kalkınma işbirliği süreçlerine büyük ölçüde yön veren Yardımların Etkinliğine İlişkin Paris Deklarasyonu'nun tarafı olmuştur.

2001-2015 dönemi arasında gerçekleşen resmi kalkınma yardımlarının yıllara göre dağılımı aşağıdaki grafikte gösterilmektedir.

Kaynak: <http://stats.oecd.org/#>

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (2030 Ajandası)

2012 yılında başlayan çalışmalar sonucunda uluslararası kalkınma işbirliği faaliyetlerinin belirli bir kavramsal çerçevede toparlanması amacıyla 2016 yılından 2030 yılına kadar uygulanacak "Sürdürülebilir Kalkınma Ajandası" oluşturulmuştur.

17 adet hedef ve 169 adet alt göstergeden oluşan 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH) BM Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesinde 193 ülkenin imzası ile kabul edilmiştir.

17 adet sürdürülebilir kalkınma hedefi aşağıda sıralanmaktadır.

	SKH1	Her tür yoksulluğu, nerede olursa olsun sona erdirmek
	SKH2	Açlığı bitirmek, gıda güvenliğini sağlamak, beslenme imkânlarını geliştirmek ve sürdürülebilir tarımı desteklemek
	SKH3	İnsanların sağlıklı bir yaşam sürmelerini ve herkesin her yaşta refahını sağlamak
	SKH4	Herkesi kapsayan ve herkese eşit derecede kaliteli eğitim sağlamak ve herkese yaşam boyu eğitim imkânı tanımak
	SKH5	Toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak ve kadınların ve kız çocuklarının toplumsal konumlarını güçlendirmek
	SKH6	Herkes için suya ve hijyene erişimi ve suyun ve hijyenin sürdürülebilir yönetimini garanti altına almak
	SKH7	Herkes için erişilebilir, güvenilir, sürdürülebilir ve modern enerji sağlamak
	SKH8	Sürdürülebilir ve kapsayıcı ekonomik kalkınmayı sağlamak, tam ve üretici istihdamı ve insan onuruna yakışır işleri sağlamak
	SKH9	Dayanıklı altyapı inşa etmek, sürdürülebilir ve kapsayıcı sanayileşmeyi ve yeni buluşları teşvik etmek
	SKH10	Ülkelerin içinde ve aralarındaki eşitsizlikleri azaltmak
	SKH11	Kentleri ve insan yerleşim yerlerini herkesi kucaklayan, güvenli, güçlü ve sürdürülebilir kılmak
	SKH12	Sürdürülebilir tüketimi ve üretimi sağlamak
	SKH13	İklim değişikliği ve etkileri ile mücadele için acil olarak adım atmak
	SKH14	Okyanusları, denizleri ve deniz kaynaklarını sürdürülebilir kalkınma için korumak ve sürdürülebilir şekilde kullanmak
	SKH15	Karasal ekosistemleri korumak, restore etmek ve sürdürülebilir kullanımını sağlamak, ormanların sürdürülebilir kullanımını sağlamak, çölleşme ile mücadele etmek, toprakların verimlilik kaybını durdurmak ve geriye çevirmek ve biyoçeşitlik kaybını durdurmak
	SKH16	Sürdürülebilir kalkınma için barışçıl ve herkesi kucaklayan toplumları teşvik etmek, herkesin adalete erişimini sağlamak, her seviyede etkin, hesap verebilir ve kucaklayıcı kurumlar inşa etmek
	SKH17	Sürdürülebilir kalkınma için küresel ortaklığın uygulama araçlarını güçlendirmek ve küresel ortaklığı yeniden canlandırmak

Sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ilişkin detaylı bilgilere Ek 5'te yer verilmiştir.

GELECEĞE BAKIŞ

MİSYON, VİZYON VE TEMEL DEĞERLER BİLDİRİMLERİ

Misyon

TİKA misyon ifadesi

"Ülkemizin uluslararası kalkınma yardımları ve işbirliği çerçevesinde, faaliyet coğrafyasındaki ülkelerde, ilgili kuruluşlarla koordinasyon içerisinde, insan odaklı bir yaklaşımla, ekomonik ve sosyal kalkınma süreçlerini destekleyecek, ortak tarihi mirasımızın korunmasını ve kültürel işbirliğini geliştirecek sürdürülebilir proje ve faaliyetler gerçekleştirmek " olarak belirlenmiştir.

Vizyon

TİKA vizyon ifadesi

"Kalkınma işbirliğinin bütün alanlarında her türlü enstrümanı etkin biçimde kullanarak, bölgemizdeki ve küresel düzeydeki sorunlara, derin köklerimizden beslenen adalet ve vicdanla, ayırım yapmadan, hızlı ve etkili çözümler sunabilen öncü bir teşkilat olmak " olarak belirlenmiştir.

Temel Değerler

TİKA'nın tüm çalışmalarında merkezi bir konumda yer alacak temel değerler

- İnsan Odaklılık
- Ülkemiz Dış Politikasıyla Uyumluluk
- İşbirliğinde Bulunulacak Ülke Önceliklerine Uygunluk
- Kaliteli Ürün ve Hizmet Sunumu
- Tarafsızlık ve Şeffaflık
- Katılımcılık
- Güvenilirlik
- Sonuç Odaklılık
- Etkililik, Verimlilik ve Zamanındalık

olarak belirlenmiştir.

AMAÇLAR, HEDEFLER VE PERFORMANS GÖSTERGELERİ

TİKA 2018-2022 dönemi stratejik planı kavramsal arka plan hazırlama çalışmalarında yasal yükümlülükler analizi, GZFT analizi, PESTLE analizi, sürdürülebilir kalkınma hedefleri (2030 ajandası) ve politika belgeleri sonuçları analiz edilerek amaç ve hedefler oluşturulmuştur.

Yasal yükümlülüklerin plana yansımaları, temel olarak 656 sayılı KHK'da TİKA'ya verilen görevlerin yerine getirilmesi ile gelecek dönem projeksiyonlarının bir arada değerlendirilmesi şeklinde gerçekleşmiştir. Böylelikle amaç ve hedef tanımlaması yapılırken TİKA'ya verilen görevlerin mümkün olan en geniş şekilde plana yansımaları sağlanmıştır. Her bir amaç ve/veya hedefin arka planında yer alan yükümlülük KHK'da geçen madde numaralandırması ile ilgili tabloya işlenmiştir.

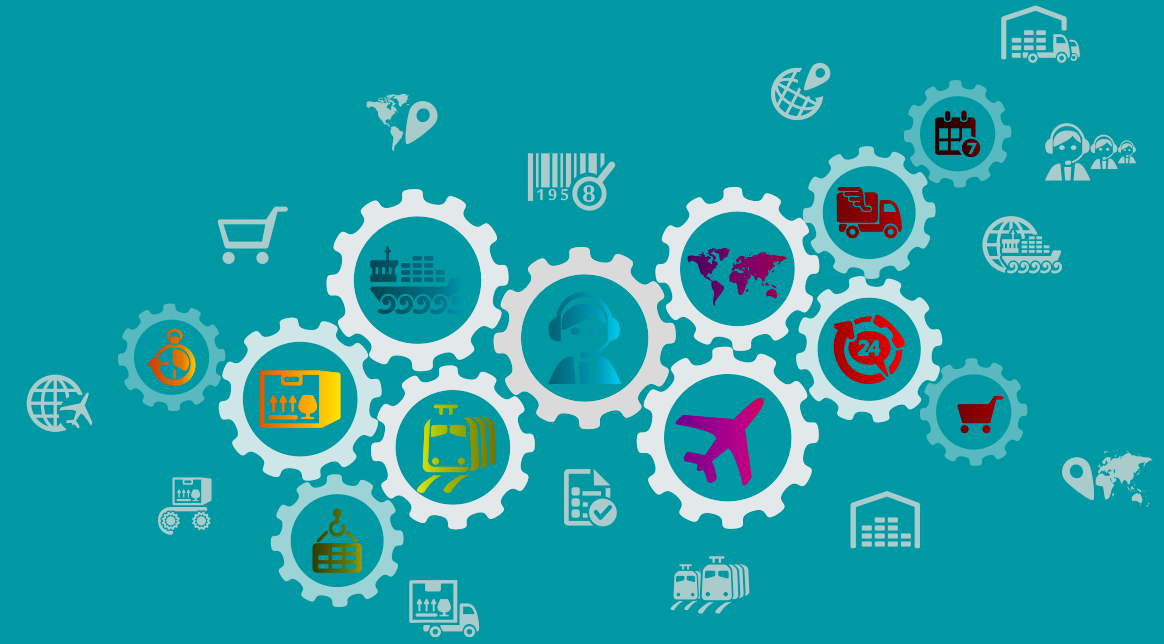
Paydaş analizlerine (GZFT ve PESTLE) kurum içinden paydaşların ve dış paydaşların yüksek düzeyde katılımı sağlanmış, elde edilen önermeler önem, öncelik, sıklık ve şiddet ölçütleri ile değerlendirilerek plana yansıtılmıştır.

Kalkınma işbirliği alanında "küresel ajanda" olarak da adlandırılan sürdürülebilir kalkınma hedefleri de amaç ve hedeflerin belirlenmesinde göz önünde bulundurulmuş bir diğer önemli kaynaktır. 17 sürdürülebilir kalkınma hedefinin hangi amaç/hedefle planda yer aldığı sürdürülebilir kalkınma hedefleri tablosunda yer alan sıra numarası ile ilgili tabloya işlenmiştir.

Amaç ve hedef tanımlama sürecinde politika belgeleri ile uyuma azami derecede önem gösterilmiş, söz konusu belgelerin en güncel halleri ile plana yansımaları sağlanmıştır.

Yukarıda belirtilen yasal yükümlülükler analizi, GZFT analizi, PESTLE analizi, sürdürülebilir kalkınma hedefleri (2030 ajandası) ve politika belgelerinin plana yansımaları aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Amaç-Hedef	Amaç-Hedef Kaynakları	Yasal Yükümlülükler Analizi (656 sayılı KHK 3. madde bentleri)	Yasal Yükümlülükler Analizi (Kamu Hukuk)	GZFT	PESTLE	SKH	Politika Belgelerine Uyum
Amaç 1 Sosyal Altyapılar ve Hizmetlerin Geliştirilmesi		a,b,c,ç,d,g,h	-	✓	✓	1,2,3,4,6,10,16	-
Hedef 1.1 Eğitim Altyapılarının Geliştirilmesi		a,b,d	-	✓	✓	4	-
Hedef 1.2 Sağlık Altyapısının Geliştirilmesi		b,h	-	✓	✓	3	-
Hedef 1.3 Temiz Suya Erişim ve Su Hijyeninin Geliştirilmesi		b,c,ç,h	-	✓	✓	6	-
Hedef 1.4 İdari ve Sivil Altyapıların Geliştirilmesi		a,b,ç,h	-	✓	✓	16	-
Hedef 1.5 Diğer Sosyal Altyapılar ve Hizmetlerin Geliştirilmesi		a,b,c,g,h	-	✓	✓	1,2,3,10,16	-
Amaç 2 Ekonomik Altyapılar ve Hizmetlerin Geliştirilmesi		a,b,d,h	-	✓	✓	1,2,7,8,9,10,12	-
Hedef 2.1 Ulaştırma ve Depolama Altyapılarının Geliştirilmesi		a,b,h	-	✓	✓	1,2,10,12	-
Hedef 2.2 İletişim Altyapılarının Geliştirilmesi		a,b,d,h	-	✓	✓	2,10,12	-
Hedef 2.3 Enerji Üretimi, Dağıtımı ve Etkinliğinin Geliştirilmesi		a,b,d,h	-	✓	✓	2,7,10,12	-
Hedef 2.4 Bankacılık ve Finans Altyapılarının Geliştirilmesi		a,b,d,h	-	✓	✓	8	-
Hedef 2.5 İş ve Diğer Sektörlerin Geliştirilmesi		a,b,d,h	-	✓	✓	1,2,8,9,10	-

*: 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu

AMAÇ 1:
SOSYAL ALTYAPILAR VE HİZMETLERİN GELİŞTİRİLMESİ

TİKA sosyal altyapılar ve hizmetler alanında yapılan eğitim, sağlık, su ve sanitasyon, idari ve sivil altyapıların desteklenmesi ve diğer sosyal altyapıların geliştirilmesi proje ve faaliyetlerine aşağıda belirtilen hususlardan ötürü çok önem atfetmektedir.

- Dünyada mevcut ve sürdürülmesi imkânsız olan uluslar arası bölgeler arası kalkınmışlık farklılıklarının giderilmesinde temel araçlar; eğitim, sağlık ve idari altyapıların geliştirilmesidir.
- Uluslararası kalkınma işbirliği faaliyetlerinin en önemli boyutlarından olan kurumsal kapasitelerin geliştirilmesi amacıyla yapılan teknik işbirliği faaliyetleri öncelikli olarak ele alınmalıdır.
- Toplamların dezavantajlı kesimlerinin desteklenmesi ile bir yandan toplumsal vicdanın gerekliliği yerine getirilirken diğer yandan toplumların bütünlüğünün korunması amacıyla diğer sosyal altyapılar ve hizmetler alanındaki faaliyetler (yetim, yaşlı, engelli benzeri toplumsal grupların desteklendiği faaliyetler) sürdürülmelidir.
- Küresel bağlamda devam edegelen eşitsizliklerin azaltılması, temel eğitime ve sağlığa ulaşılmasının sağlanması elzemdir.

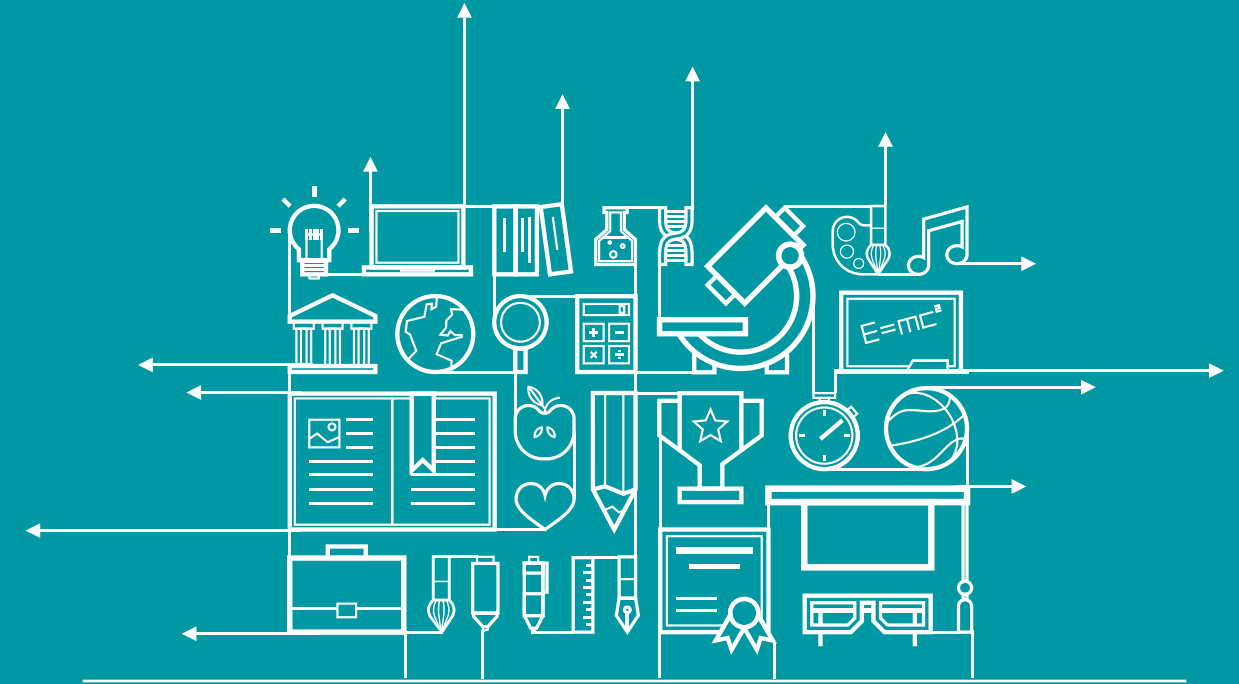
Hedef 1-1: Eğitim Altyapılarının Geliştirilmesi

TİKA yoksullukla mücadele başta olmak üzere bir ülkenin kalkınması süreçlerinde eğitimin rolünü öncelemektedir. 1992-2016 arası dönemde binlerce okula destek olan TİKA'nın sadece 2003-2016 döneminde inşa, onarım, donatım desteği verdiği okul sayısı 910'u aşmıştır.

Temel eğitim alanında eğitim altyapılarının kurulması, geliştirilmesi, onarımı ve donatımı faaliyetleri en önemli beşeri sermaye yatırımı olarak değerlendirilmektedir. Ülkelerin gelecek dönemlerde ihtiyaç duyacakları donanımlı insan kaynağının yetiştirilmesi temel eğitimin sağlanmasının ardından devam ettirilecek mesleki ve teknik eğitim ihtiyaçlarının giderilmesi ve öğretmen eğitimlerinin desteklenmesi ile mümkün olacaktır.

Eğitim altyapılarının geliştirilmesi hedefine yönelik önümüzdeki dönemlerde TİKA'nın öne çıkan stratejileri aşağıda sıralamıştır.

- Yerinden temin, toplulaştırılmış alım başta olmak üzere maliyet etkin satın alma politikaları geliştirilerek sürdürülecektir.
- İnşa, onarım ve donatım faaliyetlerinin, yapılan tesislerin daha uzun ömürlü olmasını temin edecek şekilde planlanması ve uygulanması gerçekleştirilecektir.
- Oluşturulan eğitim merkezlerinde eğitimcilerin eğitimi ve öğretmen eğitimleri daha etkin şekilde sunulacaktır.

Hedef 1-2:

Sağlık Altyapısının Geliştirilmesi

TİKA, ülkelerin sağlık altyapılarının geliştirilmesi alanında dünyanın öne çıkan kalkınma işbirliği kuruluşlarındandır. Sağlık altyapılarının inşası, donatımı, sağlık personellerinin eğitimi, özel uzmanlık isteyen cerrahi operasyonların gerçekleştirilmesi, genel sağlık taramaları TİKA'nın sağlık alanında öncelik verdiği alanlardır. Son 6 yılda 358 hastane-sağlık merkezi inşası-onarımı-donatımı gerçekleştirilmiş, 3.400 sağlık personeline eğitim verilmiştir.

Sağlık Altyapılarının Geliştirilmesi hedefine ilişkin önümüzdeki dönem stratejileri aşağıda sıralanmıştır.

- TİKA'nın coğrafi ve siyasi açıdan zor yaşam-çalışma koşullarındaki ülkelere sağlık yardımları artırılarak sürdürülecektir.
- Proje/faaliyet geliştirilmesi ve uygulanması açısından STK'larla etkin işbirliği sağlanacaktır.
- Sağlık eğitimleri alanında ülkelere yapılacak eğitimlerde toplulaştırma ile maliyet etkinliği sağlanacak, daha fazla kişiye eğitim verilecektir.
- Sağlık eğitimlerinde mümkün olan her alanda eğitici eğitimlerin artırılacak, eğitilen eğiticilerin ülkelerinde eğitim vermesi sağlanacaktır.

Hedefe ilişkin belirlenen performans göstergelerinin yıllara göre dağılımı aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

		Mevcut Durum	2018	2019	2020	2021	2022
	İnşa Edilen Hastane Sayısı	5	6	7	7	8	9
	İnşa Edilen Sağlık Birimi Sayısı	2	2	3	3	3	4
	Hastane Onarım/Donatım Proje Sayısı	20	24	27	29	32	35
	Sağlık Birimi Onarım/Donatım Proje Sayısı	31	38	41	45	50	55
	Hibe Edilen Ambulans Sayısı	16	19	21	23	26	28
	Sağlık Cihazı Hibesi / Ekipman Yardımı Proje Sayısı	197	238	262	288	317	349
	Sağlık Taraması / Cerrahi Müdahaleler Yararlanıcı Sayısı	4.973	6.017	6.619	7.281	8.009	8.810
	Sağlık Hizmetlerinden Yararlanan Hasta Sayısı	1.313.637	1.589.501	1.748.451	1.923.296	2.115.626	2.327.188
	Sağlık Alanında Eğitim/ Sempozyum Sayısı	21	25	28	31	34	37
	Eğitilen Doktor -Sağlık Personeli Sayısı	471	570	627	690	759	834
	Görevlendirilen Danışman/Doktor Sayısı	26	31	35	38	42	46

Hedef 1-3:

Temiz Suya Erişim ve Su Hijyeninin Geliştirilmesi

Yeryüzünde yaklaşık 750 milyon insan temiz su kaynaklarına ulaşamamaktadır. Temiz suya erişim birincil planda içme suyuna erişim gibi bir temel yanılğıyı barındırmakla birlikte asıl sorun olan temiz olmayan suyun temizlik alanında da kullanılmasından kaynaklanan salgın hastalıklar, dünyada can kayıplarının en önde gelen sebepleri arasındadır.

TİKA, 2003-2016 döneminde 1.200'den fazla su kuyusu ile bu alanda yardımlarını sürdürmüştür. Yine bu alanda uzman eğitimleri sağlayarak bir yandan beşeri sermaye oluşturmaya diğer yandan konu ile ilgili farkındalığın geliştirilmesine katkıda bulunmuştur.

"Temiz Suya Erişim ve Su Hijyeninin Geliştirilmesi" hedefine ilişkin önümüzdeki dönem stratejileri aşağıda sıralanmaktadır.

- Konu ile ilgili toplumsal farkındalığın ve beşeri sermayenin oluşturulması amaçlı faaliyetlere öncelik verilecektir.
- Acil durumlar hariç olmak üzere, daha sistematik ve büyük ölçekli temiz su sağlama projeleri geliştirilecektir.

Hedefe ilişkin belirlenen performans göstergelerinin yıllara göre dağılımı aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

	Mevcut Durum	2018	2019	2020	2021	2022
 İnşa Edilen/Onarılan Su Kuyusu Sayısı	64	79	88	97	108	113
 İnşa Edilen/Onarılan Su Deposu Sayısı	6	7	8	9	10	11
 Diğer Su Kaynakları İnşası/Donanımı Proje Sayısı	8	10	11	12	13	14
 Eğitilen Uzman Sayısı	54	67	74	82	91	96

Hedef 1-4:

İdari ve Sivil Altyapıların Geliştirilmesi

"TİKA İdari ve Sivil Altyapıların Geliştirilmesini" kalkınma işbirliği faaliyetlerinin en önemli alanlarından biri olarak değerlendirmektedir. Kalkınma işbirliği faaliyetleri başta kamu idareleri olmak üzere bir ülkenin kurumsal kapasitesinin geliştirilmesinin sağlanması yoluyla ülkedeki genel göstergelerde iyileşmeye katkı sunarken ikincil ve daha önemli etki olarak genel göstergelerdeki iyileşme eğiliminin devamını sağlamaktadır.

TİKA'nın kapasite geliştirme programlarında 2003-2016 yılları arasında güvenlik, yargı, kamu yönetimi, mali yönetim ve diplomasi başta olmak üzere çeşitli meslek gruplarında 47.000'den fazla uzman eğitim almıştır.

"İdari ve Sivil Altyapıların Geliştirilmesi" hedefine yönelik gelecek dönem stratejileri aşağıda sıralanmaktadır.

- Tesis inşa, onarım ve donatım faaliyetleri idari yöneticilik eğitimleri ile birlikte sürdürülecektir.
- Kamu idarelerine yönelik kurumsal kapasitenin geliştirilmesi amaçlı eğitimler bütüncül olarak programlanacaktır.
- Ülke kurumlarının ihtiyaç duyacağı yönetim sistemleri ve yazılımlar sağlanacaktır.
- Eğitici eğitimleri artırılabilecek, eğitilen eğiticilerin ülkelerinde eğitim vermesi sağlanacaktır.

Hedefe ilişkin belirlenen performans göstergelerinin yıllara göre dağılımı aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

	Mevcut Durum	2018	2019	2020	2021	2022
 İnşa Edilen /Onarılan İdari ve Sivil Tesis Sayısı	11	13	15	16	18	19
 Donatımı ve Ekipman Yardımı Yapılan İdari ve Sivil Tesis Sayısı	77	93	102	113	124	136
 Merkezi Otorite Destekleme Proje Sayısı	8	10	11	12	13	14
 Yerel Otorite Destekleme Proje Sayısı	5	6	7	7	8	9
 Yerel STK Destekleme Proje Sayısı	3	4	4	4	5	5
 Desteklenen Sempozyum/Panel Sayısı	14	17	19	20	23	25
 Eğitilen Uzman/Personel Sayısı	595	720	792	871	958	1.054
 Görevlendirilen Danışman/Personel Sayısı	374	453	498	548	602	663

Hedef 1-5:

Diğer Sosyal Altyapılar ve Hizmetlerin Geliştirilmesi

TİKA, kalkınma işbirliği faaliyetlerinin sürdürüldüğü ülkelerde ucuz maliyetli konut edindirmeyi, engelliler, yaşlılar, yetim çocuklar gibi toplumun dezavantajlı gruplarına yönelik yapılan proje ve faaliyetleri de içeren diğer sosyal altyapılar ve hizmetlerin geliştirilmesi hedefine ülkelerin toplumsal barışının temini, sosyal adaletin sağlanması ve insan odaklı yardım yaklaşımından ötürü önem sıralamasında üst basamaklarda yer vermektedir.

"Sosyal Altyapılar ve Hizmetlerin Geliştirilmesi" hedefine ilişkin gelecek dönem stratejileri aşağıda sıralanmaktadır.

- İnsani sorumluluk kapsamında yapılan yardımlar artırılarak devam edecektir.
- Ortak tarih, kültür mirası olan yapıların restorasyon faaliyetlerinde kurumlar arası koordinasyon geliştirilecektir.
- Dezavantajlı gruplara yardımlar konusunda Türkiye örneği sistem, yönetim gibi temel açılardan diğer ülkelere aktarılacaktır.

Hedefe ilişkin belirlenen performans göstergelerinin yıllara göre dağılımı aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

	Mevcut Durum	2018	2019	2020	2021	2022
İnşa Edilen Kültürel Yapı Sayısı	3	4	4	4	5	5
İnşa Edilen Sosyal, Ekonomik ve Kültürel Tesis Sayısı	12	15	16	18	19	21
Onarım/Donanımı Sağlanan Sosyal, Ekonomik ve Kültürel Tesis Sayısı	110	133	146	161	177	195
Onarım/Donanımı Sağlanan Kültürel Yapı Sayısı	18	22	24	26	29	32
Restorasyon Proje Sayısı	7	8	9	10	11	12
Restorasyon (Diğer) Proje Sayısı	16	19	21	23	26	28
Eğitilen Uzman/Personel Sayısı	1.263	1.528	1.681	1.849	2.034	2.237
Görevlendirilen Danışman/Personel Sayısı	204	247	272	299	329	361
Desteklenen Öğrenci Sayısı	4.462	5.399	5.939	6.533	7.186	7.905
Desteklenen Festival - Sergi - Sempozyum - Panel Sayısı	88	106	117	129	142	156
Merkezi/Yerel Yönetimlere Destek Projeleri Sayısı	9	11	12	13	14	16
Ulusal/Yerel STK Destek Projeleri	26	31	35	38	42	46
Ekipman ve Araç Yardımı Proje Sayısı	697	843	928	1.020	1.123	1235
Desteklenen Yaşlı/Engelli/Kadın/Çocuk Sayısı	2.842	3.439	3.783	4.161	4.577	5.035

AMAÇ 2:

EKONOMİK ALTYAPILAR VE HİZMETLERİN GELİŞTİRİLMESİ

TİKA, ülkelerin kalkınma süreçlerinde çok kritik role sahip olduğunu değerlendirdiği Ekonomik Altyapılar ve Hizmetlerin geliştirilmesi amacıyla karayolları inşası, radyo ve televizyon gibi kitle iletişim araçları altyapılarının geliştirilmesi, enerji sistemleri, bankacılık ve finans hizmetleri alanlarında projeler ve faaliyetler gerçekleştirmektedir.

Hedef 2-1:

Ulaştırma ve Depolama Altyapılarının Geliştirilmesi

Ulaştırma altyapıları başta olmak üzere ekonomik entegrasyon ve sağlıklı piyasa yapısı için birçok alt başlığı içeren "Ulaştırma ve Depolama Altyapılarının Geliştirilmesi" hedefi ile ilgili gelecek dönem stratejileri aşağıda sıralanmaktadır.

- Uzman eğitimleri ve makine ekipman hibeleri ile kalkınma işbirliği ortağı ülkelerde kurumsal kapasite geliştirilecektir.
- Yol yapımı başta olmak üzere konvansiyonel ulaşım ağlarının geliştirilmesi önceliklendirilecektir.
- Proje çıktıları ve bütçe bazında yıllık %20 artış sağlanacaktır.

Hedefe ilişkin belirlenen performans göstergelerinin yıllara göre dağılımı aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

	Mevcut Durum	2018	2019	2020	2021	2022
 Yol Yapım / Onarım Miktarı (km)	62	89	107	128	153	184
 Eğitim Uzman/ Personel Sayısı	59	85	102	122	147	176
 Görevlendirilen Danışman Sayısı	4	6	7	8	10	12
 Ekipman ve Araç Yardımı Proje Sayısı	32	46	55	66	80	96

Hedef 2-2:

İletişim Altyapılarının Geliştirilmesi

İletişim altyapılarının geliştirilmesi ülkelerin kalkınma süreçlerinde önem arz etmektedir. TİKA kalkınma işbirliği ortağı ülkelerde geleneksel ve yeni dönem iletişim araçlarının kullanılması, gerekli altyapıların kurulması konularında faaliyetlerine devam etmektedir. "İletişim Altyapılarının Geliştirilmesi" hedefi ile ilgili gelecek dönem stratejileri aşağıda sıralanmaktadır.

- Uzman eğitimleri ve teknik ekipman hibeleri ile kalkınma işbirliği ortağı ülkelerde kurumsal kapasiteler geliştirilecektir.
- Proje çıktıları ve bütçe bazında yıllık %20 artış sağlanacaktır.

Hedefe ilişkin belirlenen performans göstergelerinin yıllara göre dağılımı aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

	Mevcut Durum	2018	2019	2020	2021	2022
 İletişim Altyapı Desteği Proje Sayısı	9	13	16	19	22	27
 Radyo-TV Destekleri Proje Sayısı	13	19	22	27	32	39
 Desteklenen Çalıştay, Seminer, Kongre, Festival Sayısı	3	4	5	6	7	9
 Eğitilen Uzman Sayısı	59	85	102	122	147	176
 Görevlendirilen Danışman Sayısı	17	24	29	35	42	51
 Eğitimine Destek Verilen Öğrenci Sayısı	300	432	518	622	746	896

Hedef 2-3:

Enerji Üretimi, Dağıtımı ve Etkinliğinin Geliştirilmesi

Ülkelerin üretim başta olmak üzere birçok kalkınma sürecinde ana gereksinimlerinin başında enerji üretimi ve dağıtımı gelmektedir.

"Enerji Üretimi, Dağıtımı ve Etkinliğinin Geliştirilmesi" hedefi ile ilgili gelecek dönem stratejileri aşağıda sıralanmaktadır.

- Yerel sorunlara yerel çözümler geliştirilecektir.
- Büyük ölçekli projelerde özel sektör kamu işbirliği yöntemi uygulanacaktır.
- Proje çıktıları ve bütçe bazında yıllık %20 artış sağlanacaktır.

Hedefe ilişkin belirlenen performans göstergelerinin yıllara göre dağılımı aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

	Mevcut Durum	2018	2019	2020	2021	2022
 Kurulan Enerji Sistemi Sayısı	2	3	3	4	5	6
 Hibe Edilen Jeneratör Sayısı	13	19	22	27	32	39
 Eğitilen Uzman Sayısı	24	35	41	50	60	72

Hedef 2-4:

Bankacılık ve Finans Altyapılarının Geliştirilmesi

Etkin bir ekonominin temel gereksinimlerinden olan bankacılık ve finans altyapılarının geliştirilmesi alanındaki proje ve faaliyetler artırılarak sürdürülecektir.

"Bankacılık ve Finans Altyapılarının Geliştirilmesi" hedefi ile ilgili gelecek dönem stratejileri aşağıda sıralanmaktadır.

- Uzman eğitimleri ile birlikte ihtiyaç duyulan mevzuat düzenlemesi danışmanlık hizmetleri, yazılım, sistem vb. destekleri artırılacaktır.
- Proje çıktıları ve bütçe bazında yıllık %20 artış sağlanacaktır.

Hedefe ilişkin belirlenen performans göstergelerinin yıllara göre dağılımı aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

	Mevcut Durum	2018	2019	2020	2021	2022
 Eğitilen Uzman/ Personel Sayısı	13	19	22	27	32	39

Hedef 2-5:

İş ve Diğer Sektörlerin Geliştirilmesi

Yatırım ortamının iyileştirilmesi gibi kritik bir alanı kapsayan hedefle ilgili uluslararası yatırımların kolaylaştırılması amaçlı proje ve faaliyetler sürdürülecektir.

"İş ve Diğer Sektörlerin Geliştirilmesi" hedefi ile ilgili gelecek dönem stratejileri aşağıda sıralanmaktadır.

- Uzman eğitimleri ile birlikte ihtiyaç duyulan mevzuat düzenlemesi danışmanlık hizmetleri, yazılım, sistem vb. destekleri artırılabacaktır.
- Uluslararası yatırım ana temalı etkinlikler ve bu etkinliklere katılım artırılabacaktır.
- Proje çıktıları ve bütçe bazında yıllık %20 artış sağlanacaktır.

Hedefe ilişkin belirlenen performans göstergelerinin yıllara göre dağılımı aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

	Mevcut Durum	2018	2019	2020	2021	2022
 Kitap/Dergi/Broşür Sayısı	1.500	2.160	2.592	3.110	3.732	4.479
 Sempozyum/Panel/ Konferans/Festival Sayısı	10	14	17	21	25	30
 Eğitilen Uzman Sayısı	128	184	221	265	319	382
 Görevlendirilen Danışman Sayısı	2	3	3	4	5	6

AMAÇ 3:

ÜRETİM SEKTÖRLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ

Sanayi, madencilik, inşaat, ticaret, turizm, tarım, ormancılık ve balıkçılık gibi ülkelerin temel ekonomik sektörlerini içeren bu alanda gerçekleştirilen proje ve faaliyetler artınlarak sürdürülecektir.

Kalkınma işbirliği ortağı ülkelerin sahip oldukları kaynakların ekonomiye kazandırılması faaliyetleri ile oluşturulacak istihdam ve gelir artışı yoluyla ülkelerdeki yoksullukla mücadele edilecektir.

Hedef 3-1:

Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık Altyapılarının Geliştirilmesi

Tarım, ormancılık ve balıkçılık sektörleri özellikle emek yoğun sektörler olarak işsizlik ve yoksullukla mücadele kritik sektörler olarak öne çıkmaktadır.

"Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık Altyapılarının Geliştirilmesi" hedefi ile ilgili gelecek dönem stratejileri aşağıda sıralanmaktadır.

- Üretim tesisi proje destekleri artırılabacaktır.
- Üretilen ürünlerin pazarlara iletim kanalları geliştirilecektir.
- Yıllık projelerden çok yıllık programlara geçiş sağlanacaktır.
- Tohum ıslah projeleri her alanda artırılabacaktır.
- Uzman eğitimleri artırılabacaktır.
- Proje çıktıları ve bütçe bazında yıllık %20 artış sağlanacaktır.

Hedefe ilişkin belirlenen performans göstergelerinin yıllara göre dağılımı aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

	Mevcut Durum	2018	2019	2020	2021	2022
 İnşa Edilen/Onarılan Tesis Sayısı	22	32	38	46	55	66
 Fidan - Tohum - Gübre-Hayvan Desteği Proje Sayısı	17	24	29	35	42	51
 Ekipman Yardımı Proje Sayısı	32	46	55	66	80	96
 Eğitilen Uzman/ Personel Sayısı	430	619	743	892	1.070	1.284
 Görevlendirilen Danışman Sayısı	20	29	35	41	50	60
 Desteklenen Program/ Eğitim Sayısı	2	3	3	4	5	6

Hedef 3-2:

Sanayi, Madencilik, İnşaat, Ticaret ve Turizm

Altyapılarının Geliştirilmesi

Üretim sektörlerinin en önemli alanlarını içeren bu hedefle; ülkelerin gelir düzeylerinin yükseltilmesi, istihdam, üretim gibi temel makroekonomik göstergelerde iyileşme hedeflenmektedir.

Yine ülkeler arası bilgi, teknoloji transferi ve uluslararası işbirliklerinin geliştirilmesi anılan hedefin önemli araç ve amaçları olarak ön plana çıkmaktadır.

"Sanayi, Madencilik, İnşaat, Ticaret ve Turizm Altyapılarının Geliştirilmesi" hedefi ile ilgili gelecek dönem stratejileri aşağıda sıralanmaktadır.

- Üretim tesisi proje destekleri artırılabacaktır.
- Uzman eğitimleri artırılabacaktır.
- Proje çıktıları ve bütçe bazında yıllık %20 artış sağlanacaktır.

Hedefe ilişkin belirlenen performans göstergelerinin yıllara göre dağılımı aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

		Mevcut Durum	2018	2019	2020	2021	2022
	İnşa Edilen/Onarılan Tesis Sayısı	5	7	9	10	12	15
	Desteklenen Konferans/ Eğitim Programı Proje Sayısı	4	6	7	8	10	12
	Görevlendirilen Danışman Sayısı	5	7	9	10	12	15
	Eğitilen Uzman Sayısı	104	150	180	216	259	311

AMAÇ 4:

ÇOKLU/ÇAKIŞAN SEKTÖRLERDE ALTYAPILARININ GELİŞTİRİLMESİ

Birden çok sektörü ilgilendiren kalkınma işbirliği proje ve faaliyetlerinin sınıflandırıldığı hedefle, bir yandan kırsal kalkınma ve çevre koruma faaliyetlerinin sağlanması diğer yandan ise uluslararası iyi örnek uygulamalarının bilinirlik ve farkındalıklarının artırılması sağlanmaktadır.

Hedef 4-1:

Genel Çevre Koruma ve Diğer Çoklu Sektörlerin Geliştirilmesi

"Genel Çevre Koruma ve Diğer Çoklu Sektörlerin Geliştirilmesi" hedefi ile ilgili gelecek dönem stratejileri aşağıda sıralanmaktadır.

- Çevre odaklı proje destekleri artırılabacaktır.
- Uzman eğitimleri artırılabacaktır.
- Proje çıktıları ve bütçe bazında yıllık %20 artış sağlanacaktır.

Hedefe ilişkin belirlenen performans göstergelerinin yıllara göre dağılımı aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

		Mevcut Durum	2018	2019	2020	2021	2022
	İnşa Edilen/Onarılan Tesis Sayısı	2	3	3	4	5	6
	Ekipman Yardımı Proje Sayısı	5	7	9	10	12	15
	Eğitilen Uzman/ Personel Sayısı	164	236	283	340	408	490
	Görevlendirilen Danışman/ Personel Sayısı	5	7	9	10	12	15

AMAÇ 5:

KURUMSAL KAPASİTENİN GELİŞTİRİLMESİ

Hedef 5-1:

İnsan Kaynağının Geliştirilmesi

Bütüncül bir bakış açısıyla hazırlanacak "İnsan Kaynakları Geliştirme Eylem Planı" ile mevcut iyileştirmeye açık alanların tespiti ve çözümleri için varyans analizi uygulanacaktır. Analiz sonrası önem-önceliklendirme-uygulanabilirlik analizi yardımıyla iş termin planı hazırlanarak çalışmalara başlanacaktır.

Hedefe ilişkin belirlenen performans göstergelerinin yıllara göre dağılımı aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

	Mevcut Durum	2018	2019	2020	2021	2022
İKGEP Tamamlanma Oranı	-	%100				

Hedef 5-2:

Bilgi-İşlem Altyapısının Geliştirilmesi

Kullanıcılara yapılacak "Bilgi-İşlem İhtiyaç Analizi" sonrası belirlenen ihtiyaçların karşılanması sağlanacaktır.

Hedefe ilişkin belirlenen performans göstergelerinin yıllara göre dağılımı aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

	Mevcut Durum	2018	2019	2020	2021	2022
Bilgi-İşlem Hizmetleri İhtiyacı Karşılama Oranı	-	%100				

Hedef 5-3:

Mevzuat Altyapısının Geliştirilmesi

İkincil mevzuat düzeyinde henüz hazırlanmamış olan dokümanların tespiti ve hazırlanması sağlanacaktır.

Hedefe ilişkin belirlenen performans göstergelerinin yıllara göre dağılımı aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

	Mevcut Durum	2018	2019	2020	2021	2022
İkincil Mevzuat Yeterlilik Oranı	-	%100				

Hedef 5-4:

Politika Belgeleriyle Uyumun Geliştirilmesi

Hedefe ilişkin belirlenen performans göstergelerinin yıllara göre dağılımı aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

	Mevcut Durum	2018	2019	2020	2021	2022
Kalkınma İçin Uluslararası İşbirliği Altyapısının Geliştirilmesi Programı Eylem Planı TİKA Sorumlulukları Tamamlanma Oranı	%70	%100				

MALİYETLENDİRME

TİKA 2018-2022 dönemi stratejik planının amaç ve hedef bazında maliyet tablosu aşağıdadır.

Amaçlar ve Hedefler Bazında Maliyet Tablosu (Bin TL)						
AMAÇ	HEDEF	2018	2019	2020	2021	2022
AMAÇ 1	HEDEF 1	78.595	86.454	95.099	104.609	115.070
	HEDEF 2	74.260	81.686	89.855	98.841	108.725
	HEDEF 3	3.335	3.669	4.036	4.439	4.883
	HEDEF 4	63.519	69.870	76.857	84.543	92.998
	HEDEF 5	69.745	76.720	84.392	92.831	102.114
AMAÇ 2	HEDEF 1	4.525	5.430	6.516	7.820	9.384
	HEDEF 2	12.321	14.785	17.742	21.290	25.549
	HEDEF 3	1.057	1.268	1.522	1.826	2.191
	HEDEF 4	63	76	91	109	131
	HEDEF 5	669	802	963	1.156	1.387
AMAÇ 3	HEDEF 1	14.604	17.524	21.029	25.235	30.282
	HEDEF 2	2.573	3.087	3.704	4.445	5.334
AMAÇ 4	HEDEF 1	1.995	2.394	2.873	3.447	4.137
AMAÇ 5	HEDEF 1	-	-	-	-	-
	HEDEF 2	-	-	-	-	-
	HEDEF 3	-	-	-	-	-
	HEDEF 4	-	-	-	-	-
YG ve ÇİEPF*		89.811	98.792	108.672	119.539	131.493
SP TOPLAM BÜTÇE		417.070	462.558	513.352	570.131	633.677

*: Yönetim Giderleri ve Çıktı İle İfade Edilemeyen Proje ve Faaliyetler

STRATEJİK PLANIN UYGULANMASI, İZLENMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Stratejik planın izlenmesi ve değerlendirilmesi "Stratejik Plan Proje Ekibi" tarafından gerçekleştirilecektir. Kurul yılda bir kez toplanacaktır. İzleme ve değerlendirme faaliyetlerinin koordinasyonu ve sekretarya hizmetleri SGDB tarafından yürütülecektir.

Stratejik planın uygulama, izleme ve değerlendirme süreçleri 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ve diğer ilgili mevzuatla belirlenen şekliyle;

- Stratejik planın yıllık uygulama programı "Performans Programı" ile
- Stratejik planın yıllık gerçekleşmesi "İdare Faaliyet Raporu" ile
- Stratejik planın dönem sonu gerçekleşmesi ise "Stratejik Plan Gerçekleşme Raporu" ile sağlanacaktır.

Stratejik planın izleme ve değerlendirme süreçleri TİKA faaliyetlerinin envanterinin tutulduğu bilgi işlem sistemi (Faaliyet Bilgi Portföyü) üzerinden takip edilmektedir.

Performans göstergeleri belirlenen tolerans aralıklarında çeyrek dönemler bazında takip edilecek, sapmaların sebepleri ve muhtemel gelişmeler sisteme eklenecektir. Yapılan bu işlemlerle tolerans aralıkları her yıl revize edilerek iyileştirilecektir.

Stratejik planın performans göstergeleri açısından gerçekleşmesinin yanı sıra mali boyutta gerçekleşme değerleri de izlenecek ve değerlendirilecektir.

Orta vadeli program, orta vadeli mali plan, yıllık program ve bütçe çalışmalarının stratejik plan ile uyumluluğunun sağlanması için gerekli koordinasyon sağlanacaktır.

EKLER

Ek 1: TİKA Stratejik Planı Proje Ekibi ve İhtisas Komisyonu

TİKA Stratejik Plan Proje Ekibi	
AD SOYAD	GÖREV
Tolga KESKİN	SG Dairesi Başkanı
Zülküf ORUÇ	İKDH Dairesi Başkanı
Keman ÖZDEMİR	ODAF Dairesi Başkanı
Mahmut Zühtü ÇEVİK	BADA Dairesi Başkanı
Ali Özgün ÖZTÜRK	OAK Dairesi Başkanı
Mehmet YILMAZ	DİOD Dairesi Başkanı
Rahman NURDUN	DOGAL Dairesi Başkanı
Mehmet PARLAK	I. Hukuk Müşaviri

TİKA Stratejik Plan İhtisas Komisyonu	
AD SOYAD	BİRİM
Enver RESULOĞULLARI	SGDB
Ersin ÇOPUR	
Doğukan KANAK	
Hatice Zehra BÜYÜKTAVŞAN	
Tolga ARSLAN	
Fatih DALOĞULLARI	İKDH
Merve KALINBACAK	
Cahit ASİL	ODAF
Filiz ŞAHİNCİ	BADA
Fuat ERDOĞMUŞ	OAK
Zehra ALTUNDAĞ ÜREL	
Ömer Faruk ALIMCI	DİOD
Yasemin CANSUZ KURT	
Onur ÖZTÜRK	DOGAL
PKO Koordinatörleri	PKO

Ek 2:

2018-2022 TİKA Stratejik Planı Hedefleri ve Onuncu Kalkınma Planı İlişkisi

Başkanlığımız, 10. Kalkınma Planında amaç ve kapsamı "Türkiye'nin uzun vadeli kalkınma perspektifi uluslararası işbirliği boyutuyla birlikte değerlendirilmek durumundadır. Bu kapsamda kalkınma işbirliği, Türkiye'nin kalkınma alanında sahip olduğu bilgi, tecrübe ve imkânların paydaş ülkelerin hizmetine sunulmasıdır." olarak belirlenen "Kalkınma İçin Uluslararası İşbirliği Altyapısının Geliştirilmesi Programı"nın 1. Bileşeninin (Hukuki, Kurumsal ve Beşeri Altyapının Güçlendirilmesi) sorumlu kuruluşu olarak görevlendirilmiştir.

Program kapsamında Başkanlığımıza verilen görevler aşağıda sıralanmaktadır.

Kalkınma İşbirliği Kapasitesinin Tespit Edilmesi

Kalkınma İşbirliği Kanunu ve Kalkınma İşbirliği Ulusal Stratejisinin Hazırlanmasına Dönük Çalışmaların Tamamlanması

Kalkınma İşbirliği Programlarında Değerlendirilecek Kamu ve Kamu Dışı İnsan Kaynağının Belirlenmesi ve Görevlendirilmesinin Kolaylaştırılması

Başkanlığımız Öncelikli Dönüşüm Programları Eylem Planları kapsamında "Kalkınma İçin Uluslararası İşbirliği Altyapısının Geliştirilmesi Programı Eylem Planı" kapsamında aşağıdaki tabloda gösterilen 16 adet faaliyetle görevlendirilmiştir.

KALKINMA İÇİN ULUSLARARASI İŞBİRLİĞİ ALTYAPISININ GELİŞTİRİLMESİ PROGRAMI EYLEM PLANI

EYLEM NO	EYLEM	SORUMLU KURULUŞ	EYLEMLE İLGİLİ KURULUŞ	BAŞLANGIÇ- BİTİŞ TARİHİ	AÇIKLAMA	MEVCUT DURUM
1	Kalkınma İşbirliği politikasının temel ilke ve niteliklerini ortaya koymak üzere "Kalkınma İşbirliği Temel Politika ve Strateji Belgesi" hazırlanacaktır.	TİKA	Adalet Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, AFAD Başkanlığı, KDK, Eximbank Genel Müdürlüğü	Ağustos 2014-Aralık 2014	Türkiye'nin kalkınma işbirliği alanındaki politikasını, stratejilerini, öncelik ve hedeflerini ortaya koyan bir ulusal strateji belgesi hazırlanacaktır. Strateji Belgesi taslağı TİKA Danışma Kurulu'nun onayına sunulacaktır. Strateji Belgesi, İngilizce, Fransızca, Arapça, İspanyolca ve Rusça dillerinde yayımlanacaktır.	Strateji Belgesi taslağı ilgili kurumların katılımıyla hazırlanmıştır. Süreç 64. hükümet eylem planı ile T.C. Başbakanlık uhdesine verilmiştir.
2	Dış Yardım Kanun Taslağı hazırlanacaktır.	TİKA	Adalet Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, Kamu AFAD Başkanlığı, Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü (KDK), Eximbank Genel Müdürlüğü	Eylül 2014 - Eylül 2015	Kalkınma İşbirliği konusunda farklı kanunlarda düzenlenmiş olan hususların ve hukuki düzenleme ihtiyacı olan konuların yer aldığı çerçeve bir düzenleme olan Dış Yardım Kanun taslağı nihai hale getirilecektir. Nihai kanun taslağı TİKA Danışma Kurulu'nun onayının ardından Bakanlar Kurulu'na sunulacaktır.	Söz konusu eylem 2018 yılı programında 408 nolu Eylem olarak Başbakanlık sorumluluğunda gerçekleştirilecektir.

EYLEM NO	EYLEM	SORUMLU KURULUŞ	EYLEMLE İLGİLİ KURULUŞ	BAŞLANGIÇ- BİTİŞ TARİHİ	AÇIKLAMA	MEVCUT DURUM
3	Kalkınma İşbirliği faaliyetlerinde görev alacak kamu ve kamu dışı insan kaynağının tespiti için uzman bilgi bankası oluşturulacaktır.	TİKA	Tüm kamu kurum ve kuruluşları	Ocak 2015-Aralık 2015	Politika 1 altında yer alan kalkınma işbirliği kapasitesinin tespiti çalışmaları kapsamında hazırlanacak veri tabanı programına entegre, kamu ve kamu dışı insan kaynağının kayıt altına alındığı bir uzman bilgi bankası oluşturulacaktır. • Mevcut uzman bilgi bankası alıcı ülkelerden gelen taleplere bağlı olarak yeniden yapılandırılacaktır. • Söz konusu sistem, uluslararası teknik yardım kuruluşlarının standartlarına bağlı kalınmaksızın, Türk kalkınma işbirliğinin kendine özgü niteliklerine göre tasarlanacaktır.	Kalkınma İşbirliği alanında faaliyet gösteren kamudaki insan kaynağının TİKA tarafından raporlanması şeklinde revize edilmiş olup raporlama süreci devam etmektedir.
4	Kalkınma İşbirliği çerçevesinde gerçekleştirilen yurtdışı görevlendirmelerdeki sorunlar tespit edilerek çözüm önerileri geliştirilecektir.	TİKA	Dışişleri Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, AFAD Başkanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü	Ocak 2015 -Aralık 2015	• Yurtdışı görevlendirmelerdeki sorunların tespitine yönelik ilgili kurum temsilcilerinin katılımıyla bir komisyon oluşturulacaktır. • Komisyon tarafından yurtdışı görevlendirme sorunları için durum analizleri yapılarak, çözüm önerilerinin de yer aldığı bir rapor hazırlanacaktır.	Kalkınma İşbirliği çerçevesinde gerçekleştirilen yurtdışı görevlendirme-lerdeki sorunların tespiti yapılmış olup mevzuat geliştirme çalışmaları kapsamında çözüm önerileri sunulacaktır.

EYLEM NO	EYLEM	SORUMLU KURULUŞ	EYLEMLE İLGİLİ KURULUŞ	BAŞLANGIÇ- BİTİŞ TARİHİ	AÇIKLAMA	MEVCUT DURUM
5	Türkiye'den yardım alan ülkelere belirlenecek üç ülke için yardım stratejileri hazırlanacaktır.	TİKA	Adalet Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, AFAD Başkanlığı, KDK, EXIMBANK	Ocak 2015-Aralık 2015	Türkiye'den yardım alan ülkeler arasında ekonomik, siyasi, ticari ve güvenlik ilişkileri çerçevesinde yapılacak değerlendirmeye göre belirlenecek ülkeler için ülke stratejileri hazırlanacaktır. • Ülke strateji belgeleri, Türkiye'nin tematik veya sektörel önceliklerini alıcı ülke öncelikleri ile eşleştiren bir niteliğe sahip olacak ve söz konusu ülkelere yönelik olarak sadece TİKA'nın değil, tüm kamu kurumlarının gelecekte yapacakları yardımlar açısından yol gösterici ve bağlayıcı olacaktır.	Tamamlanmıştır.
6	Türkiye'nin kalkınma işbirliği kapasitesi belirlenecek ve "Türkiye Kalkınma İşbirliği Kapasite Raporu" hazırlanacaktır.	TİKA	Dışişleri Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı	Ocak 2015-Aralık 2015	Türkiye'nin kalkınma işbirliği kapasitesinin tespiti için kamu kurum yetkililerinden oluşacak bir çalışma grubu kurulacaktır. • Kalkınma İşbirliği kapasitesinin tespiti çalışması sonucunda elde edilen veriler ışığında söz konusu kapasitenin sınırları ve kullanımına ilişkin ilkeler belirlenecektir. • Kapasite tespitinde mevcut kapasiteden çok alıcı ülkelere faydalandırılmak istenilen ve yeni işbirliklerinin geliştirilmesini sağlayacak olanaklar belirlenecektir. • Çalışmalardan elde edilen bilgiler ışığında Türkiye Kalkınma İşbirliği Kapasite Raporu hazırlanacak ve kamuoyuna sunulacaktır.	Türkiye'nin kalkınma işbirliği kapasitesinin belirlenmesi için ilgili kuruluşlardan bilgiler toplanmış olup raporlama süreci devam etmektedir.

EYLEM NO	EYLEM	SORUMLU KURULUŞ	EYLEMLE İLGİLİ KURULUŞ	BAŞLANGIÇ- BİTİŞ TARİHİ	AÇIKLAMA	MEVCUT DURUM
7	Ulusal kurumların katılımıyla "Türkiye'nin Kalkınma İşbirliği Kapsamlı Gözden Geçirme Raporu" hazırlanacaktır.	TİKA	Dışişleri Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, Millî Kalkınma Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), Sağlık Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD), Emniyet Genel Müdürlüğü	Ocak 2015 -Aralık 2015	Türkiye Kalkınma İşbirliği Kapsamlı Gözden Geçirme Raporu" kapsamında; Türkiye'nin kalkınma işbirliği politika ve uygulamalarının kapsamlı bir analizi, kalkınma işbirliği faaliyetlerinin başlangıcından bu yana temel nitelikleri ile güçlü ve gelişme potansiyeli olan alanlar açısından değerlendirilmesi yapılacak ve kalkınma işbirliğinin ulusal ve uluslararası düzeydeki kurumsal yapısı gözden geçirilecektir. Rapor konuyla ilgili karar vericilere bir öneri seti sunulacaktır.	Tamamlanmıştır.
8	Kalkınma işbirliği çerçevesinde gerçekleştirilen görevlendirmelerde yaşanan sorunların giderilmesine yönelik ihtiyaç duyulan yasa veya yönetmelik değişiklikleri hazırlanacaktır.	TİKA	Dışişleri Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Devlet Personel Başkanlığı	Ocak 2016-Mayıs 2016	Kalkınma işbirliği çerçevesinde gerçekleştirilen görevlendirmelerde yaşanan sorunların tespiti ve çözümü için teşkil edilen Komisyon raporu çerçevesinde, ihtiyaç duyulan yasa ve yönetmelik değişiklikleri hazırlanacak ve siyasi otoritenin dikkatine getirilmek üzere, ilgili Kurum ve Kuruluşların Bakan veya Başkanlarına iletilecektir.	2018 yılı programında 408 nolu Eylem olarak Başbakanlıkça hazırlanacak "Dış Yardım Kanunu" çalışmasına bağlı olarak şekillenecektir.

EYLEM NO	EYLEM	SORUMLU KURULUŞ	EYLEMLE İLGİLİ KURULUŞ	BAŞLANGIÇ- BİTİŞ TARİHİ	AÇIKLAMA	MEVCUT DURUM
9	Türkiye'nin kalkınma işbirliği kapasitesine yönelik bir veri tabanı oluşturulacaktır.	TİKA	Tüm kamu kurum ve kuruluşları	Eylül 2015-Kasım 2016	Türkiye'nin Kalkınma İşbirliği kapasitesine yönelik, çevrim içi erişime de izin veren bir veri tabanı oluşturulacaktır. 2009 yılında TİKA tarafından oluşturulan Kalkınma Yardımları Kapasite (KAP) Programı, Türkiye'nin teknik işbirliği kapasitesini tespit etmeye yöneliktir. • Mevcut KAP programında uyarılama yaptırılacak veya yeni bir program hazırlanacaktır. • KAP programının yeni versiyonunun kullanımı için kitapçık hazırlanacak ve kamu kurum ve kuruluşlarının ilgili uzmanlarına yönelik yılda en az 2 adet eğitim programı düzenlenecektir.	Tamamlanmıştır.
10	Kalkınma işbirliği ile ilgili gerekli görülen alanlarda ikincil mevzuat hazırlanacaktır.	TİKA	Adalet Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, AFAD Bakanlığı, KDK, Eximbank Genel Müdürlüğü	Eylül 2015-Kasım 2016	Kalkınma işbirliği ile ilgili mevzuat hazırlıkları kapsamında, Dış Yardım Kanunu kapsamında yer alması muhtemel ikincil mevzuat da hazırlanacaktır. KAP Veri Tabanı kurulması ve STK akreditasyonu ve gerekli görülen diğer alanlarda yönetmelik vb. ikincil mevzuat çıkarılacaktır.	2018 yılı programında 408 nolu Eylem olarak Başbakanlıkça hazırlanacak "Dış Yardım Kanunu" çalışmasına bağlı olarak şekillenecektir.

EYLEM NO	EYLEM	SORUMLU KURULUŞ	EYLEMLE İLGİLİ KURULUŞ	BAŞLANGIÇ- BİTİŞ TARİHİ	AÇIKLAMA	MEVCUT DURUM
11	Kalkınma İşbirliğine ilişkin genel politika önerileri oluşturacak, programlama yapacak ve uygulama ile politika uyumunu izleyecek bir "Araştırma ve Politika Geliştirme Birimi" kurulacaktır.	TİKA	Dışişleri Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı	Ocak 2016-Aralık 2016	- Araştırma ve Politika Geliştirme Birimi'ne ilişkin bir ihtiyaç analizi yapılacak ve bu çerçevede bir görev tanımı oluşturulacaktır. - Analiz sonucunda söz konusu birimin görev tanımı ve idari yapılanmasına karar verilecektir. - Birimin kurulmasına ilişkin gerekli hukuki ve kurumsal altyapı tamamlanacak, birime mali ve beşeri kaynak tahsisi gerçekleştirilecektir.	Kalkınma işbirliği alanındaki kuruluşların araştırma ve politika geliştirme konularında yaptıkları çalışmaların TİKA tarafından raporlanması şeklinde revize edilmiş olup raporlama süreci devam etmektedir.
12	Türkiye'nin kalkınma işbirliği çerçevesinde gerçekleştireceği faaliyet ve projeleri izlemek ve değerlendirmek üzere bir "izleme ve değerlendirme birimi" kurulacaktır.	TİKA	Dışişleri Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı	Aralık 2016-Haziran 2017	Kalkınma işbirliği faaliyet ve projelerini izlemek ve değerlendirmek amacıyla kurulacak birime ilişkin bir ihtiyaç analizi yapılacak ve bu çerçevede bir görev tanımı oluşturulacaktır. - Söz konusu birimin benzeri olan uluslararası örnekler araştırılacak ve bağımsızlığını sağlamak bakımından hangi kurum bünyesinde yer almasının daha uygun olacağına karar verilecektir. - Birimin oluşturulması kapsamında beşeri ve fiziki ihtiyaçlar tespit edilecektir.	Kalkınma işbirliği alanındaki kuruluşların izleme ve değerlendirme konularında yaptıkları çalışmaların TİKA tarafından raporlanması şeklinde revize edilmiş olup raporlama süreci devam etmektedir.

EYLEM NO	EYLEM	SORUMLU KURULUŞ	EYLEMLE İLGİLİ KURULUŞ	BAŞLANGIÇ-BİTİŞ TARİHİ	AÇIKLAMA	MEVCUT DURUM
13	Türkiye'nin uzmanlık birikimine sahip olduğu belli alanlarda "Bilgi ve Tecrübe Paylaşım Programları" başlatılacaktır.	TİKA	Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, AFAD Başkanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü	Aralık 2016-Aralık 2017	Teknik işbirliği faaliyetlerinin kurumsallaştırılması kapsamında, ilgili kamu kurumlarının katılımıyla "Türkiye Bilgi ve Tecrübe Paylaşım Programları" başlatılacaktır. Söz konusu programlar ilk aşamada seçilecek bir veya iki alanda (örneğin; tarım ve emniyet) pilot olarak başlatılacaktır. Programlar her yıl, yılın aynı dönemi aynı süre için düzenlenecek olup, katılımcıların masraflarının belirli bir bölümü karşılanacaktır. Öncelikle TİKA bünyesinde ve koordinasyonunda bazı kamu kurumlarının uygun tesisleri kullanılarak başlatılacak programlar daha sonra kurumsal bir hale kavuşturulacaktır. Bu kapsamda; • Uygun pilot sektörler seçilecek (Aralık 2016-Şubat 2017) • Hedef pilot ülkeler seçilecek (Şubat 2017) • Program içerik tasarımı yapılacak (Şubat 2017-Nisan 2017) • Lojistik ayarlamalar yapılacak (Nisan 2017-Haziran 2017) • İlk program düzenlenecektir. (Haziran 2017-Aralık2017)	Eylem uygulanmaya geçirilmiş olup çalışmalar 2018 yılında daha sistematik olarak devam edecektir.

EYLEM NO	EYLEM	SORUMLU KURULUŞ	EYLEMLE İLGİLİ KURULUŞ	BAŞLANGIÇ-BİTİŞ TARİHİ	AÇIKLAMA	MEVCUT DURUM
14	Kalkınma İşbirliği Alanında Faaliyet Gösteren Sivil toplum kuruluşları akredite edilecektir.	TİKA	Dışişleri Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü, AFAD Başkanlığı, ilgili sivil toplum kuruluşları	Aralık 2016-Aralık 2017	Sivil toplum tarafından yürütülen kalkınma işbirliği faaliyetlerinin desteklenmesi, koordinasyonu, izlenmesi, değerlendirilmesi ve gerekli hallerde yönlendirilmesi amacıyla bir akreditasyon altyapısı ve mekanizması kurulacaktır. Sivil toplum kuruluşlarının akreditasyonu; etkinlik, kamu dışı insan kaynağının belirlenmesi ve kamunun insan gücü kaynağının sivil toplum kuruluşları ile paylaşılması gibi konularda büyük önem arz etmektedir. Eylem kapsamında; • Etkin bir akreditasyon sisteminin kurulması ve işletilebilmesi için mevzuatta yapılması gereken değişiklikler, • İhtiyaç duyulan yazılım altyapısı • Kamunun insan gücü kaynağının STK'larca kullanım kriterleri, • Akreditasyon işlemlerinin detayları ve kriterleri belirlenecektir.	Alandaki sivil toplum kuruluşlarının sayısı, nitelikleri ve söz konusu uygulamanın sebep olabileceği problemler nedeniyle eylemin ÖDÖP kapsamından çıkarılması Kalkınma Bakanlığı'na önerilmiştir.

EYLEM NO	EYLEM	SORUMLU KURULUŞ	EYLEMLE İLGİLİ KURULUŞ	BAŞLANGIÇ-BİTİŞ TARİHİ	AÇIKLAMA	MEVCUT DURUM
15	Kalkınma işbirliği alanında, sivil toplum kuruluşları uhdesinde faaliyet gösteren enstitü, vakıf araştırma merkezi, vakıf vb. kurumlardan uygun görülenlere uluslararası merkez olabilmeleri amacıyla destek verilecektir.	TİKA	Dışişleri Bakanlığı, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, AFAD Başkanlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü, ilgili sivil toplum kuruluşları	Aralık 2016-Aralık 2017	Sivil toplum kuruluşları bünyesinde bulunan ve kalkınma işbirliği faaliyetleri yürüten enstitü, araştırma merkezi, vakıf vb. kurumlardan uygun görülenlere uluslararası merkez olabilmeleri amacıyla belirli bir hibe programı çerçevesinde aynı ve nakdi destek sağlanacaktır. • Mekanizma için gerekli hukuki ve kurumsal altyapı değerlendirilecektir. • Ayrıca, söz konusu desteğe ilişkin uygunluk kriterleri ve diğer detaylar hazırlanacak Uygulama Rehberi'nde ortaya konulacaktır.	TİKA ulusal STK'lara sadece ortak hedeflere yönelik uluslararası çalışmalarda proje bazlı olarak destek vermekte olup STK'ların kurumsal yapılarının geliştirilmesi ile ilgili harcamaların TİKA mevzuatı çerçevesinde yapılması mümkün olmadığından eylemin ODOP kapsamından çıkarılması Kalkınma Bakanlığı'na önerilmiştir.
16	Alıcı ülkelerden gelen teknik işbirliği taleplerini daha kurumsal bir perspektifle karşılamak üzere gerekli kurumsal düzenlemeler yapılacaktır.	TİKA	Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, AFAD Başkanlığı	Aralık 2016-Aralık 2017	Türkiye'ye yönelik alıcı ülkelerden gelen teknik işbirliği taleplerini, seçilen alanlarda belirli periyotlarla karşılayacak, TİKA ve Kalkınma Bakanlığı ile işbirliği halinde bir çalışma yapılacaktır. Söz konusu çalışma kapsamında, öncelikle seçilmiş pilot alanlarda alıcı ülke yetkililerine periyodik eğitim programları düzenlenecektir. • Eylem çerçevesinde tahmini kaynak ihtiyacını isabetli bir biçimde belirleyebilmek amacıyla bir fizibilite çalışması yapılacaktır. • Diğer ülkelerin kurumsal yapıları incelenecek ve fiziki maliyet hesaplanacaktır. (Aralık 2016 - Haziran 2017) • Gerekli mevzuat çalışması yapılacaktır. (Haziran 2017-Aralık 2017)	Tamamlanmıştır.

Ek 3: Ürün ve Hizmetler Tablosu

Eğitimin Alanındaki Ürün-Hizmetler
✦ İnşa Edilen, Onarılan, Donanım Desteği Verilen Okul-Sınıf-Laboratuvar ✦ Öğretmen Eğitimleri ✦ Desteklenen Konferans-Çalıştay-Sempozyumlar ✦ Öğrencilere Ulaştırılan Eğitimlerinde İhtiyaç Duydukları Eğitim Malzemesi ✦ Danışman Görevlendirmeleri
Sağlık Alanındaki Ürün-Hizmetler
✦ İnşa Edilen, Onarılan, Donanım Desteği Sağlanan Hastane-Sağlık Merkezi ✦ Hibe Edilen Ambulanslar ✦ Doktor ve Diğer Sağlık Personeli Eğitimleri ✦ Desteklenen Konferans-Çalıştay-Sempozyumlar ✦ Genel Sağlık Taramaları ✦ Özel Uzmanlık Gerektiren Cerrahi Müdahaleler ✦ Danışman Görevlendirmeleri
Temiz Suya Erişim ve Su Hijyeni Alanındaki Ürün-Hizmetler
✦ Su Kuyuları ✦ Uzman Eğitimleri ✦ Su Taşıma Şebekeleri Teknik Malzemeleri ✦ Su Kaynaklarının Temizliği İçin Teknik Malzeme ✦ Danışman Görevlendirmeleri
İdari ve Sivil Altyapılar Alanındaki Ürün-Hizmetler
✦ İnşa Edilen, Onarılan, Donanım Desteği Verilen İdari Sivil Tesisler ✦ Uzman Eğitimleri ✦ Desteklenen Konferans-Çalıştay-Sempozyumlar ✦ Danışman Görevlendirmeleri
Diğer Sosyal Altyapılar ve Hizmetler Alanındaki Ürün-Hizmetler
✦ İnşa Edilen, Onarılan, Donanım Desteği Verilen Tarihi, Kültürel, Sosyal, Ekonomik Yapılar ✦ Dezavantajlı Gruplar İçin Araç Yardımları ✦ Uzman Eğitimleri ✦ Öğrenci Yardımları ✦ Desteklenen Konferans-Çalıştay-Sempozyumlar ✦ Danışman Görevlendirmeleri

	Ulaştırma ve Depolama Altyapıları Alanındaki Ürün-Hizmetler
	✖ İnşa Edilen, Onarılan Yollar ✖ Hibe Edilen Araçlar ✖ Uzman Eğitimleri ✖ Danışman Görevlendirmeleri
	İletişim Altyapıları Alanındaki Ürün-Hizmetler
	✖ İletişim Altyapı Tesisleri ✖ Uzman Eğitimleri ✖ Hibe Edilen Teknik Ekipman ✖ Desteklenen Konferans-Çalıştay-Sempozyumlar ✖ Danışman Görevlendirmeleri
	Enerji Üretimi, Dağıtım ve Etkinliği Alanındaki Ürün-Hizmetler
	✖ Kurulan Enerji Sistemleri ✖ Uzman Eğitimleri ✖ Hibe Edilen Teknik Ekipman ✖ Danışman Görevlendirmeleri
	Bankacılık ve Finans Altyapıları Alanındaki Ürün-Hizmetler
	✖ Uzman Eğitimleri
	İş ve Diğer Sektörler Alanındaki Ürün-Hizmetler
	✖ Uzman Eğitimleri ✖ Desteklenen Konferans-Çalıştay-Sempozyumlar ✖ Kitap/Dergi/Broşür Basımı ✖ Danışman Görevlendirmeleri
	Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık Altyapıları Alanındaki Ürün-Hizmetler
	✖ İnşa Edilen, Onarılan Üretim Tesisleri ✖ Hibe Edilen Araçlar ✖ Hibe Edilen Hayvan, Tohum, Fidan, Gübre, Yem ✖ Uzman Eğitimleri ✖ Desteklenen Konferans-Çalıştay-Sempozyumlar ✖ Danışman Görevlendirmeleri
	Sanayi, Madencilik, İnşaat, Ticaret ve Turizm Altyapıları Alanındaki Ürün-Hizmetler
	✖ İnşa Edilen, Onarılan Üretim Tesisleri ✖ Uzman Eğitimleri ✖ Desteklenen Konferans-Çalıştay-Sempozyumlar ✖ Danışman Görevlendirmeleri
	Genel Çevre Koruma ve Diğer Çoklu Sektörler Alanındaki Ürün-Hizmetler
	✖ İnşa Edilen, Onarılan Üretim Tesisleri ✖ Uzman Eğitimleri ✖ Desteklenen Konferans-Çalıştay-Sempozyumlar ✖ Danışman Görevlendirmeleri

Ek 4:

Hedeflerden Sorumlu ve İşbirliği Yapacak Birimler Tablosu

AMAÇ	HEDEF	OAK	BADA	ODAF	DOGAL	DİOD	İKDH	SGDB	HM
AMAÇ 1	HEDEF 1	S	S	S	S	S	İ	İ	-
	HEDEF 2	S	S	S	S	S	İ	İ	-
	HEDEF 3	S	S	S	S	S	İ	İ	-
	HEDEF 4	S	S	S	S	S	İ	İ	-
	HEDEF 5	S	S	S	S	S	İ	İ	-
AMAÇ 2	HEDEF 1	S	S	S	S	S	İ	İ	-
	HEDEF 2	S	S	S	S	S	İ	İ	-
	HEDEF 3	S	S	S	S	S	İ	İ	-
	HEDEF 4	S	S	S	S	S	İ	İ	-
	HEDEF 5	S	S	S	S	S	İ	İ	-
AMAÇ 3	HEDEF 1	S	S	S	S	S	İ	İ	-
	HEDEF 2	S	S	S	S	S	İ	İ	-
AMAÇ 4	HEDEF 1	S	S	S	S	S	İ	İ	-
AMAÇ 5	HEDEF 1	İ	İ	İ	İ	İ	S	İ	İ
	HEDEF 2	İ	İ	İ	İ	İ	S	İ	İ
	HEDEF 3	İ	İ	İ	İ	İ	İ	İ	S
	HEDEF 4	İ	İ	İ	İ	İ	İ	S	İ

S: Sorumlu

İ:İlgili

Ek 5:

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri

Günde 1,25 dolardan daha az bir parayla geçinen insanların sayısı şeklinde ölçülerek tanımlanan aşırı yoksulluğun 2030'a kadar herkes için, her yerde ortadan kaldırılması

- 1.2. 2030'a kadar ulusal tanımlara göre bütün boyutlarıyla yoksulluk içinde yaşayan her yaşta erkek, kadın ve çocuk oranının en az yarıya indirilmesi
- 1.3. Temel mal ve hizmetler de dâhil edilerek herkes için ulusal açıdan uygun sosyal koruma sistemleri ve önlemlerinin hayata geçirilmesi ve 2030'a kadar yoksul ve kırılgan durumdaki kişiler için önemli ölçüde korunma sağlanması
- 1.4. 2030'a kadar özellikle yoksullar ve kırılgan durumdaki insanlar olmak üzere, bütün erkek ve kadınların ekonomik kaynaklara ulaşma, temel hizmetlere erişim, toprak ve diğer mülk türlerine sahip olma ve üzerinde kontrol kurabilme, miras, doğal kaynaklar, uygun yeni teknolojiler ve mikro finansı da kapsayan finansal hizmetler gibi konularda eşit haklara sahip olmalarının güvence altına alınması
- 1.5. 2030'a kadar yoksulların ve kırılgan durumda olan kişilerin dayanıklılık kazanmalarının sağlanması ve aşırı hava olayları ve diğer ekonomik, sosyal ve çevresel şoklar ve afetlere karşı kırılganlıkların azaltılması
- 1.a. Özellikle en az gelişmiş ülkeler olmak üzere, gelişmekte olan ülkelerin yoksulluğu bütün boyutlarıyla sona erdirmek adına programlar ve politikalar uygulayabilmeleri için onlara yeterli ve öngörülebilir araçlar sunmak amacıyla, geliştirilmiş kalkınma işbirliği aracılığıyla, çeşitli kaynaklardan kaynakların yönlendirilmesinin büyük ölçüde sağlanması
- 1.b. Yoksulluğun ortadan kaldırılmasına yönelik eylemlere yapılan hızlandırılmış yatırımları desteklemek için ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeylerde, yoksulların lehine ve toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı kalkınma stratejilerine dayalı sağlam politika altyapılarının oluşturulması
- 2.1. 2030'a kadar açlığın sona erdirilmesi ve özellikle yoksullar ve çocuklar da dâhil kırılgan durumda olan kişiler başta olmak üzere herkesin bütün yıl boyunca güvenli, besleyici ve yeterli miktarda besine erişiminin güvence altına alınması

- 2.2. 2030'a kadar yetersiz beslenmenin tüm biçimlerinin ortadan kaldırılması (2025'e kadar, 5 yaş altı çocukların büyümelerini engelleyen unsurlar konusunda üzerinde anlaşmaya varılan uluslararası hedeflerin gerçekleştirilmesi de buna dâhildir) ve genç kızlar, hamile kadınlar, emziren anneler ve dahyaşlı insanların beslenmeyle ilgili ihtiyaçlarının ele alınması
- 2.3. 2030'a kadar tarımsal verimliliğin ve özellikle kadınlar, yerli halklar, çiftçilikle uğraşan aileler, göçebe çobanlar ve balıkçılar olmak üzere küçük çaplı gıda üreticilerinin toprağa, diğer verimli kaynaklara ve girdilere, bilgiye, finansal hizmetlere, piyasalara ve değer temini ve tanım dışı istihdam olanaklarına güvenli ve eşit erişiminin sağlanması aracılığıyla gelirlerinin iki katına çıkarılması
- 2.4. 2030'a kadar sürdürülebilir gıda üretimi sistemlerinin güvence altına alınması ve üretimi ve üretkenliği artıran, ekosistemlerin sürdürülmesine yardımcı olan, iklim değişikliğine, aşırı hava koşullarına, kuraklığa, sellere ve diğer felaketlere uyum sağlama kapasitesini güçlendiren ve toprak kalitesini devamlı olarak artıran dayanıklı tarım uygulamalarının hayata geçirilmesi
- 2.5. 2020'ye kadar tohumların, kültür bitkilerinin, çiftlik hayvanlarının ve evcilleştirilmiş hayvanların ve onların vahşi türlerinin ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeylerde etkin bir biçimde yönetilen ve çeşitlendirilen tohum ve bitki bankaları aracılığıyla genetik çeşitliliğinin sürdürülmesi ve uluslararası olarak üzerinde anlaşmaya varıldığı üzere, genetik kaynakların ve ilgili geleneksel bilginin kullanımından elde edilen kazanımlara erişimin ve bu kazanımların adil ve hakkaniyetli biçimde paylaştırılmasının desteklenmesi
- 2.a. Özellikle en az gelişmiş ülkeler olmak üzere, gelişmekte olan ülkelerde tarımsal üretim kapasitesinin artırılması için geliştirilmiş uluslararası işbirliği aracılığıyla, kırsal altyapı, tarımsal araştırma ve yayım hizmetleri, teknoloji geliştirme ve bitki ve hayvan gen bankaları alanlarına yatırımın artırılması
- 2.b. Tarımsal ihracat sübvansiyonlarının her türünün ve eş etkili mali yüklerle birlikte bütün ihracat önlemlerinin paralel olarak ortadan kaldırılması yoluyla, Doha Kalkınma Turu'na uygun olarak, dünya tarım piyasalarındaki ticari kısıtlamalar ve aksaklıkların düzeltilmesi ve önlenmesi
- 2.c. Gıda hammadde piyasalarının ve türevlerinin etkin bir biçimde işlemelerini sağlamak için önlemler alınması ve gıda fiyatlarındaki aşırı değişkenliği sınırlandırmaya yardımcı olmak için gıda rezervleriyle ilgili bilgileri de kapsayan piyasa bilgilerine zamanında erişimin kolaylaştırılması

- 3.1. 2030'a kadar küresel anne ölüm oranının her 100.000 doğumda 70'in altına indirilmesi
- 3.2. Bütün ülkelerde yenidoğan ölüm oranının her 1000 canlı doğumda en az 12'ye ve 5 yaş altı çocuk ölüm oranının da her 1000 canlı doğumda en az 25'e düşmesinin hedeflenmesiyle 2030'a kadar yenidoğan ve 5 yaş altı çocukların önlenabilir ölümlerinin sona erdirilmesi
- 3.3. 2030'a kadar AIDS, tüberküloz, sıtma ve ihmal edilen tropikal hastalık salgınlarının sona erdirilmesi ve hepatit, su yoluyla bulaşan hastalıklar ve diğer bulaşıcı hastalıklarla mücadele edilmesi
- 3.4. 2030'a kadar bulaşıcı olmayan hastalıklardan kaynaklanan prematüre bebek ölümlerinin bu hastalıkların önlenmesi ve tedavisi yoluyla üçte bir oranında azaltılması ve akıl ve ruh sağlığının ve esenliğinin geliştirilmesi
- 3.5. Uyuşturucu madde kullanımı ve alkol bağımlılığını da kapsayan madde bağımlılığının önlenmesi ve tedavisinin güçlendirilmesi
- 3.6. 2020'ye kadar karayolları trafik kazalarından kaynaklanan küresel ölümlerin ve yaralanmaların sayısının yarıya indirilmesi
- 3.7. 2030'a kadar cinsel sağlık ve aile planlamasını da kapsayan üreme sağlığı hizmetlerine ve bu konuda bilgi ve eğitime evrensel erişimin sağlanması ve üreme sağlığının ulusal stratejilere ve programlara entegre edilmesi
- 3.8. Finansal riskten korunmayı, kaliteli temel sağlık hizmetlerine erişimi ve herkesin güvenli, etkili, kaliteli ve uygun fiyatlı temel ilaçlara ve aşılarla erişimini de kapsayan evrensel bir sağlık güvencesi sisteminin oluşturulması
- 3.9. 2030'a kadar zararlı kimyasallardan ve hava, su ve toprak kirliliğinden kaynaklanan hastalıkların ve ölümlerin sayısının büyük ölçüde azaltılması
- 3.a. Dünya Sağlık Örgütü Tütün Kontrolü Çerçeve Sözleşmesi'nin bütün ülkelerde, uygun görüldüğü şekilde uygulanmasının güçlendirilmesi

- 3.b. En çok, gelişmekte olan ülkeleri etkileyen bulaşıcı ve bulaşıcı olmayan hastalıklar için aşılar ve ilaçlar geliştirilmesinin desteklenmesi, gelişmekte olan ülkelerin kamu sağlığının korunmasına yönelik esnekliklere ilişkin Fikir Mülkiyeti Haklarının Ticari Niteliklerine İlişkin Anlaşma hükümlerini tamamıyla uygulayabilme hakkını onaylayan Doha Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Hakları (TRIPS) ve Kamu Sağlığına İlişkin Deklarasyona uygun olarak, uygun fiyatlı temel ilaçlar ve aşılarla erişimin sağlanması ve özellikle herkesin ilaçlara erişiminin sağlanması
- 3.c. Özellikle en az gelişmiş ülkeler ve gelişmekte olan küçük ada devletleri olmak üzere gelişmekte olan ülkelere sağlık hizmeti finansmanının ve sağlık işgücü istihdamının, geliştirilmesinin, eğitilmesinin ve devamlılığının önemli ölçüde artırılması
- 3.d. Başta gelişmekte olan ülkeler olmak üzere bütün ülkelerin ulusal ve küresel sağlık risklerine karşı erken uyarı, riski azaltma ve risk yönetimi kapasitelerinin güçlendirilmesi
- 4.1. 2030'a kadar bütün kız ve erkek çocuklarının ücretsiz, hakkaniyetli ve kaliteli bir ilköğretim ve ortaöğretimi tamamlamalarının ve böylece ilgili ve etkili öğrenme çıktılarının elde edilmesinin sağlanması
- 4.2. 2030'a kadar bütün kız ve erkek çocuklarının onları ilköğretime hazır hale getirecek kaliteli okul öncesi eğitimine erişimlerinin güvence altına alınması
- 4.3. 2030'a kadar bütün kadın ve erkeklerin erişilebilir ve kaliteli teknik eğitim, mesleki eğitim ve üniversiteyi kapsayan yükseköğretime eşit biçimde erişimlerinin sağlanması
- 4.4. 2030'a kadar istihdam, insana yakışır işlerde çalışma ve girişimciliğe yönelik teknik ve mesleki becerileri de kapsayan ilgili becerilere sahip gençlerin ve yetişkinlerin sayısının önemli ölçüde artırılması
- 4.5. 2030'a kadar eğitim alanındaki toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin ortadan kaldırılması ve engelliler, yerliler ve kırılgan durumdaki çocuklar dâhil, kırılgan insanların her düzeyde eğitim ve mesleki eğitime eşit biçimde erişimlerinin sağlanması
- 4.6. 2030'a kadar bütün gençlerin ve hem kadın hem de erkek olmak üzere yetişkinlerin büyük bir bölümünün okuryazar olmasının ve matematiksel beceriler kazanmasının güvence altına alınması

- 4.7. 2030'a kadar sürdürülebilir kalkınma ve sürdürülebilir yaşam tarzları için eğitim, insan hakları, toplumsal cinsiyet eşitliği, barış ve şiddete başvurmama kültürünün geliştirilmesi, dünya vatandaşlığı ve kültürel çeşitliliğin ve kültürün sürdürülebilir kalkınmaya katkısının takdiri yoluyla bütün öğrenciler tarafından sürdürülebilir kalkınmanın ilerletilmesi için gereken bilgi ve becerinin kazanımının sağlanması
- 4.a. Çocuklara, engellilere, toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı eğitim olanaklarının yaratılması ve geliştirilmesi ve herkes için güvenli, şiddete dayalı olmayan, kapsayıcı ve etkili öğrenme ortamlarının oluşturulması
- 4.b. 2020'ye kadar en az gelişmiş ülkeler, gelişmekte olan küçük ada devletleri ve Afrika ülkeleri başta olmak üzere gelişmekte olan ülkelere, gelişmiş ve diğer gelişmekte olan ülkelerdeki mesleki eğitim programlarını ve bilgi ve iletişim teknolojileri programlarını, teknik programları, mühendislik programlarını ve bilimsel programları kapsayan yükseköğrenim programlarınakayıt olanağısunanburslarınsayısınınküreselolarakönemliölçüdeartırılması
- 4.c. 2030'a kadar özellikle en az gelişmiş ülkeler ve gelişmekte olan küçük ada devletleri başta olmak üzere gelişmekte olan ülkelerdeki öğretmen eğitimi için uluslararası işbirliğinin sağlanması aracılığıyla nitelikli öğretmen tedarikinin önemli ölçüde artırılması
- 5.1. Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik her türlü ayrımcılığın her yerde sona erdirilmesi
- 5.2. Kamu alanları ve özel alanlarda, bütün kadınlara ve kız çocuklarına yönelik, kadın ticareti, cinsel ve her türlü istismarı da kapsayan şiddetin her türünün ortadan kaldırılması
- 5.3. Çocuk evliliği, erken yaşta zorla evlendirilme ve kadın sünneti gibi bütün zararlı uygulamaların ortadan kaldırılması
- 5.4. Ücretsiz bakım ve ev işlerinin kamu hizmetleri, altyapı ve sosyal koruma politikalarının sağlanması ve hane ve aile içinde sorumluluğun ulusal açıdan uygun bir biçimde paylaşılmasının geliştirilmesi yoluyla tanınması ve değer görmesi
- 5.5. Kadınların siyasi, ekonomik ve sosyal hayatın karar verme süreçlerine tam ve etkin bir biçimde katılımlarının ve kadınlara karar verme mekanizmalarında, her düzeyde lider olabilmeleri için eşit fırsatlar tanınmasının güvence altına alınması

- 5.6. Uluslararası Nüfus ve Kalkınma Konferansı Eylem Programı, Pekin Eylem Platformu ve bunların gözden geçirme konferansları sonucunda ortaya çıkan konferans çıktılarına uygun olarak cinsel sağlık ve üreme sağlığı haklarına evrensel erişimin sağlanması
- 5.a. Kadınların ekonomik kaynaklara ulaşma, toprak ve diğer mülk türlerine sahip olma ve üzerlerinde kontrol kurabilme, finansal hizmetler, miras ve doğal kaynaklara erişimleri gibi konularda ulusal yasalara uygun olarak eşit haklara sahip olmaları için reformlar yapılması
- 5.b. Kadınların güçlenmelerinin ilerletilmesi için özellikle bilgi ve iletişim teknolojileri olmak üzere etkinleştirme teknolojisinin kullanımının geliştirilmesi
- 5.c. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin ilerletilmesi ve kadınların ve kız çocuklarının her düzeyde güçlenmeleri için sağlam politikaların ve yasal olarak uygulanabilir mevzuatların kabul edilmesi ve güçlendirilmesi
- 6.1. 2030'a kadar herkesin güvenilir ve erişilebilir içme suyuna evrensel ve eşit biçimde erişiminin güvence altına alınması
- 6.2. 2030'a kadar herkesin yeterli temizlik ve sıhhi koşullara eşit biçimde erişiminin sağlanması ve kadınların, kız çocuklarının ve kırılgan durumda olan kişilerin ihtiyaçlarına özel önem göstererek kamuya açık alanlarda dışkılamanın sona erdirilmesi
- 6.3. 2030'a kadar kirliliği azaltarak, çöp boşaltmayı ortadan kaldırarak, zararlı kimyasalların ve maddelerin salınımını en aza indirgeyerek, atılmamış atık su oranını yarıya indirerek ve geri dönüşümü ve güvenli tekrar kullanımı küresel olarak ciddi ölçüde artırarak su kalitesinin yükseltilmesi
- 6.4. 2030'a kadar bütün sektörlerde su kullanım etkinliğinin büyük ölçüde artırılması, su kıtlığı sorununu çözmek için sürdürülebilir tatlısu tedarikinin sağlanması ve su kıtlığından muzdarip insan sayısının önemli ölçüde azaltılması
- 6.5. 2030'a kadar uygun görüldüğünde sınır ötesi işbirliği yoluyla her düzeyde bütünleşik su kaynakları yönetimi uygulanması

- 6.6. 2020'ye kadar dağları, ormanları, sulak alanları, nehirleri, akiferleri ve gölleri kapsayan su ekosistemlerinin korunması ve eski haline getirilmesi
- 6.a. 2030'a kadar uluslararası işbirliğinin ve gelişmekte olan ülkelere su hasadı, tuzdan arındırma, su verimliliği, atık su arıtımı, geri dönüşüm ve tekrar kullanım teknolojileri gibi suyla ve sıhhi koşullarla ilgili faaliyetlerinde ve programlarında verilen kapasite geliştirme desteğinin artırılması
- 6.b. Yerel halkların su ve sıhhi koşullar yönetiminin geliştirilmesine katılımlarının desteklenmesi ve güçlendirilmesi
- 7.1. 2030'a kadar uygun fiyatlı, güvenilir ve modern enerji hizmetlerine evrensel erişimin sağlanması
- 7.2. 2030'a kadar yenilenebilir enerjinin küresel enerji kaynakları içindeki payının önemli ölçüde artırılması
- 7.3. 2030'a kadar küresel enerji verimliliği ilerleme oranının iki katına çıkarılması
- 7.a. 2030'a kadar yenilenebilir enerjiyi, enerji verimliliğini ve gelişmiş ve daha temiz fosil yakıt teknolojilerini kapsayan temiz enerji araştırmaları ve teknolojilerine erişimi kolaylaştırmak için uluslararası işbirliğinin geliştirilmesi ve enerji altyapısı ve temiz enerji teknolojisi alanlarına yatırımın teşvik edilmesi
- 7.b. 2030'a kadar özellikle en az gelişmiş ülkeler, gelişmekte olan küçük ada devletleri ve karayla çevrili gelişmekte olan ülkeler olmak üzere gelişmekte olan ülkelerde, bu ülkelerin destek programları çerçevesinde herkese modern ve sürdürülebilir enerji hizmetleri sunabilmek için altyapının genişletilmesi ve teknolojinin geliştirilmesi
- 8.1. Kişi başına düşen gelir artışının ulusal koşullara uygun olarak sürdürülmesi ve özellikle en az gelişmiş ülkelerde gayri safi yurt içi hasılda yıllık en az yüzde 7 oranında büyüme olmasının sağlanması
- 8.2. Yüksek katma değerli ve emek-yoğun sektörlere odaklanarak ve çeşitlendirme, teknoloji geliştirme ve yenilik getirme aracılığıyla ekonomik verimliliğin daha yüksek seviyelere çekilmesi

- 8.3. Üretim faaliyetlerinin, insana yakışır istihdam yaratmanın, girişimciliğin, yaratıcılık ve yenilikçiliğin desteklendiği kalkınma odaklı politikaların desteklenmesi ve finansal hizmetlere erişim yoluyla mikro, küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin resmiyet kazanmalarının ve büyümelerinin teşvik edilmesi
- 8.4. 2030'a kadar tüketim ve üretimdeki küresel kaynak verimliliğinin devamlı bir biçimde artırılması ve gelişmiş ülkeler başı çekmek üzere, Sürdürülebilir Tüketim ve Üretim İçin 10 Yıllık Çerçeve Programı'na uygun olarak ekonomik büyümenin çevrenin bozulmasından ayrıştırılması için çaba gösterilmesi
- 8.5. 2030'a kadar gençler ve engelliler de dâhil bütün kadın ve erkeklerin tam ve üretken istihdama ve insana yakışır işlere erişimlerinin sağlanması ve eşit işe eşit ücret ilkesinin tam olarak benimsenmesi
- 8.6. 2020'ye kadar işsiz ya da eğitim görmeyen gençlerin oranının önemli ölçüde azaltılması
- 8.7. Zorla çalıştırmayı ortadan kaldırmak, modern köleliği ve insan ticaretini sona erdirmek ve çocukların askere alınmaları ve asker olarak kullanılmaları da dâhil çocuk işçiliğinin en kötü türlerinin yasaklanmasını ve ortadan kaldırılmasını güvence altına almak için acil ve etkili önlemler alınması ve 2025'e kadar çocuk işçiliğinin her türünün sona erdirilmesi
- 8.8. Çalışanların haklarının korunması ve özellikle kadın göçmenler olmak üzere göçmen işçiler ve güvencesiz işlerde çalışan insanlar dâhil bütün çalışanlar için güvenli çalışma ortamlarının geliştirilmesi
- 8.9. 2030'a kadar istihdam yaratan ve yerel kültür ve ürünlerini teşvik eden sürdürülebilir turizmin desteklenmesi için politikalar oluşturulması ve uygulanması
- 8.10. Herkesin bankacılık, sigorta ve finansal hizmetlere erişiminin teşvik edilmesi ve artırılması için yurt içi finansal kurumların kapasitelerinin güçlendirilmesi
- 8.a. Özellikle en az gelişmiş ülkeler olmak üzere gelişmekte olan ülkeler için, En Az Gelişmiş Ülkelere Ticaretle Bağlantılı Teknik Destek İçin Entegre Edilmiş Çerçeve Dayanışma Fonu aracılığıyla ticaret yardımı sağlanmasının artırılması

- 8.b. 2020'ye kadar genç istihdamı için küresel bir strateji geliştirilmesi ve uygulamaya konması ve Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)'nın Küresel İstihdam Pakti'nin uygulanması
- 9.1. Herkes için uygun fiyatlı ve eşitliğe dayalı bir erişime vurguda bulunarak ekonomik kalkınmayı ve insanların esenliğini desteklemek için bölgesel ve uluslararası altyapıyı kapsayan kaliteli, güvenilir, sürdürülebilir ve dayanıklı altyapıların oluşturulması
- 9.2. Kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmenin desteklenmesi ve 2030'a kadar sanayinin istihdam ve gayri safi yurt içi hasıla payının ulusal koşullarla uyumlu olarak önemli ölçüde artırılması ve en az gelişmiş ülkelerde bu payın iki katına çıkarılması
- 9.3. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde küçük ölçekli sanayi işletmelerinin ve diğer işletmelerin uygun koşullu krediyi de kapsayan finansal hizmetlere erişimlerinin ve değer zincirlerine ve piyasalara entegrasyonlarının artırılması
- 9.4. 2030'a kadar her ülkenin kendi kapasitesine uygun olarak harekete geçmesiyle, kaynakların daha verimli kullanımının artırılması ve temiz ve çevresel açıdan daha sağlam teknolojiler ve sanayi süreçlerinin daha çok benimsenmesi yoluyla altyapının ve güçlendirme sanayilerinin sürdürülebilir hale gelecek biçimde geliştirilmesi
- 9.5. Özellikle gelişmekte olan ülkeler olmak üzere bütün ülkelerde, 2030'a kadar yenilikçiliğin teşvik edilmesi ve her 1 milyon kişi içindeki araştırma-geliştirme alanında çalışan kişi sayısının, kamu araştırmalarının, özel araştırmaların ve hükümet harcamalarının önemli ölçüde artırılması yoluyla bilimsel araştırmanın geliştirilmesi ve sanayi sektörlerinin teknolojik yetkinliklerinin genişletilmesi
- 9.a. Afrika ülkelerine, en az gelişmiş ülkelere, karayla çevrili gelişmekte olan ülkelere ve gelişmekte olan küçük ada devletlerine genişletilmiş finansal, teknolojik ve teknik destek verilmesi yoluyla gelişmekte olan ülkelerde sürdürülebilir ve dayanıklı altyapı geliştirmenin kolaylaştırılması
- 9.b. Sanayi çeşitliliği ve sanayi ürünlerinde değer artırımını için uygun bir politika ortamının yaratılması aracılığıyla gelişmekte olan ülkelere yurt içi teknoloji gelişiminin, araştırma ve yenilikçiliğin desteklenmesi
- 9.c. Bilgi ve iletişim teknolojilerine erişimin önemli ölçüde artırılması ve 2020 yılına kadar en az gelişmiş ülkelerde evrensel ve uygun fiyatlı internet hizmetlerine erişimin sağlanması için çaba gösterilmesi

- 10.1. 2030'a kadar nüfusun tabandaki yüzde 40 içinde bulunan kesiminin gelirinin ulusal ortalamadan daha yüksek bir oranda, devamlı olarak artmasının ve sürdürülmesinin sağlanması
- 10.2. 2030'a kadar yaşa, cinsiyete, engelliliğe, ırka, etnik kökene, dine, ekonomik ya da başka bir statüye bakılmaksızın herkesin güçlendirilmesi ve sosyal, ekonomik ve siyasi olarak kapsanmasının desteklenmesi
- 10.3. Ayrımcılığa dayalı yasaların, politikaların ve uygulamaların ortadan kaldırılması ve bu bağlamda uygun mevzuatın, politikaların ve eylemlerin desteklenmesi yoluyla eşit fırsatlar sunulması ve eşitsizliklerin azaltılması
- 10.4. Özellikle mali, ücret ve sosyal koruma politikaları olmak üzere politikaların benimsenmesi ve eşitliğin giderek daha çok sağlanması
- 10.5. Küresel finans piyasalarının ve kurumlarının düzenlenmesi ve denetlenmesinin geliştirilmesi ve bu tür düzenlemelerin hayata geçirilmelerinin güçlendirilmesi
- 10.6. Daha etkili, güvenilir, hesap verebilir ve meşru kurumların var olması için küresel uluslararası ekonomi ve finans kurumlarındaki karar verme süreçlerinde gelişmekte olan ülkelerin daha iyi temsilinin sağlanması ve seslerinin duyurulması
- 10.7. Planlı ve iyi yönetilen göç politikalarının uygulanmasıyla insanların sistemli, güvenli, düzenli ve sorumlu göçlerinin ve yer değiştirmelerinin kolaylaştırılması
- 10.a. Dünya Ticaret Örgütü anlaşmalarına uygun olarak, özellikle en az gelişmiş ülkeler olmak üzere gelişmekte olan ülkeler için özel ve farklı muamele ilkesinin uygulanması
- 10.b. Özellikle en az gelişmiş ülkeler, Afrika ülkeleri, gelişmekte olan küçük ada devletleri ve karayla çevrili gelişmekte olan ülkeler olmak üzere ihtiyacın en fazla olduğu ülkelere, ulusal plan ve programlarına göre, doğrudan yabancı yatırımı da kapsayan nakit akışlarının ve resmi kalkınma yardımlarının teşvik edilmesi

- 10.c. 2030'a kadar göçmen havaleleri işlem maliyetlerinin yüzde 3'ün altına indirilmesi ve maliyeti yüzde 5'ten yüksek olan havale koridorlarının ortadan kaldırılması
- 11.1. 2030'a kadar herkesin yeterli, güvenli ve uygun fiyatlı konutlara ve temel hizmetlere erişiminin sağlanması ve gecekondu mahallelerinin iyileştirilmesi
- 11.2. 2030'a kadar özellikle kırılgan durumda olan insanların, kadınların, çocukların, engellilerin ve yaşlıların ihtiyaçlarına özel önem gösterilerek, yol güvenliğinin geliştirilmesi, özellikle toplu taşıma sisteminin geliştirilmesiyle herkesin güvenli, uygun fiyatlı, erişilebilir ve sürdürülebilir ulaşım sistemlerine erişiminin sağlanması
- 11.3. 2030'a kadar bütün ülkelerde kapsayıcı ve sürdürülebilir kentleşmenin geliştirilmesi ve katılımcı, entegre ve sürdürülebilir insan yerleşimlerinin planlanması ve yönetilmesi için kapasitenin güçlendirilmesi
- 11.4. Dünyanın kültürel ve doğal mirasının korunması ve gözetilmesi çabalarının artırılması
- 11.5. 2030'a kadar yoksulların ve kırılgan durumdaki insanların korunması temel alınarak suyla ilgili afetleri de kapsayan afetler nedeniyle küresel gayri safi yurt içi hasılayla ilgili doğrudan ekonomik kayıpların önemli oranda düşürülmesi ve ölümlerin ve etkilenen insan sayısının önemli ölçüde azaltılması
- 11.6. 2030'a kadar hava kalitesine ve belediye atık yönetimi ve diğer atık yönetimlerine özel önem göstererek kentlerin kişi başına düşen olumsuz çevresel etkilerinin azaltılması
- 11.7. 2030'a kadar özellikle kadınlar, çocuklar, yaşlılar ve engellilerin güvenli, kapsayıcı ve erişilebilir yeşil alanlara ve kamu alanlarına evrensel erişimlerinin güvence altına alınması
- 11.a. Ulusal ve bölgesel kalkınma planlamasını güçlendirerek kentsel, kent çevresindeki ve kırsal alanlar arasındaki olumlu ekonomik, sosyal ve çevresel bağlantıların desteklenmesi
- 11.b. 2020'ye kadar kapsamaya, kaynak etkinliğine, iklim değişikliğine uyuma ve afetlere karşı dayanıklılığa yönelik entegre politikaları ve planları benimseyen ve uygulayan şehirlerin ve insan yerleşimlerinin sayısının önemli ölçüde artırılması ve Sendai Afet Riskini Azaltma Çerçeve Eylem Planı 2015-2030 doğrultusunda bütüncül bir afet risk yönetiminin her düzeyde geliştirilmesi ve uygulanması

- 11.c. En az gelişmiş ülkelerin finansal ve teknik yardım aracılığıyla yerel malzemeler kullanarak sürdürülebilir ve dayanıklı binalar inşa etmelerinin desteklenmesi
- 12.1. Gelişmiş ülkelerin başı çekmesi ve bütün ülkelerin harekete geçmesiyle, gelişmekte olan ülkelerin kalkınma ve yetkinliklerini göz önünde bulundurarak Sürdürülebilir Tüketim ve Üretim İçin 10 Yıllık Çerçeve Programı'nın uygulanması
- 12.2. 2030'a kadar doğalkaynakların sürdürülebilir yönetiminin ve etkin kullanımının sağlanması
- 12.3. 2030'a kadar perakende ve tüketici düzeylerinde kişi başına düşen küresel gıda atığının yarıya indirilmesi ve hasat sonrası kayıplar dâhil üretimdeki ve tedarik zincirlerindeki gıda kayıplarının azaltılması
- 12.4. 2020'ye kadar üzerinde anlaşmaya varılan uluslararası çerçevelere uygun olarak kimyasalların ve tüm atıkların yaşam döngüleri boyunca çevresel olarak sağlam biçimde yönetimlerinin sağlanması ve bu kimyasalların ve atıkların insan sağlığı ve çevre üzerindeki olumsuz etkilerini en aza indirmek için havaya, suya ve toprağa kanşmalarının önemli ölçüde azaltılması
- 12.5. 2030'a kadar önleme, azaltma, geri dönüşüm ve tekrar kullanma yoluyla katı atık üretiminin önemli ölçüde azaltılması
- 12.6. Özellikle büyük ve uluslararası şirketler başta olmak üzere şirketlerin sürdürülebilir uygulamaları kabul etmelerinin ve sürdürülebilirlik bilgilerini raporlama döngülerine entegre etmelerinin teşvik edilmesi
- 12.7. Ulusal politikalar ve öncelikler doğrultusunda sürdürülebilir olan kamu ihalesi uygulamalarının desteklenmesi
- 12.8. 2030'a kadar her yerde herkesin sürdürülebilir kalkınmayla ilgili bilgi ve farkındalık edinmesinin ve doğayla uyum içinde bir yaşam sürmesinin güvence altına alınması
- 12.a. Gelişmekte olan ülkelerin daha sürdürülebilir tüketim ve üretim kalıplarına yönelmeleri için bilimsel ve teknolojik kapasitelerini güçlendirme konusunda desteklenmeleri

- 12.b. İstihdam yaratan ve yerel kültür ve ürünlerini teşvik eden sürdürülebilir bir turizm için sürdürülebilir kalkınma etkilerini denetlemeye olanak sağlayan araçlar geliştirilmesi ve uygulanması
- 12.c. Piyasa aksaklıklarının ortadan kaldırılmasıyla ulusal koşullara uygun bir biçimde, gelişmekte olan ülkelerin özel ihtiyaç ve durumlarını göz önünde bulundurarak ve etkilenmiş toplulukları koruyacak biçimde kalkınmaları üzerindeki olası olumsuz etkileri en aza indirgeyerek çevresel etkilere sahip zararlı teşviklerin aşamalı olarak ortadan kaldırılması ve vergilendirmenin yeniden yapılandırılması da dâhil olmak üzere savurgan tüketime özendiren verimsiz fosil yakıtlara yönelik teşviklerin verimli hale getirilmesi
- 13.1. İklimle ilgili tehlikelere ve doğal afetlere karşı dayanıklılığın ve uyum kapasitesinin bütün ülkelerde güçlendirilmesi
- 13.2. İklimdeğişikliğiyle ilgili önlemlerin ulusal politikalara, stratejilere ve planlara entegre edilmesi
- 13.3. İklim değişikliği azaltma, iklim değişikliğine uyum, etkinin azaltılması ve erken uyarı konularında eğitimin, farkındalık yaratmanın ve insan ve kurumsal kapasitenin geliştirilmesi
- 13.a Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'ne taraf olan gelişmiş ülkeler tarafından üstlenilen, anlamlı azaltma eylemleri ve uygulamada şeffaflık bağlamında, gelişmekte olan ülkelerin ihtiyaçlarını ele almak için 2020'ye kadar yıllık 100 milyar doların ortaklaşa seferber edilmesi taahhüdünün uygulanması ve Yeşil İklim Fonu'nun sermayelendirme yoluyla olabildiğince kısa sürede tam olarak faaliyete geçirilmesi
- 13.b Kadınlara, gençlere, yerel topluluklara ve dışlanmış gruplara odaklanarak en az gelişmiş ülkelerde ve gelişmekte olan küçük ada devletlerinde iklim değişikliğiyle ilgili etkili planlama ve yönetim kapasitesini artıracak mekanizmaların desteklenmesi
- 14.1. 2025'e kadar özellikle karasal kökenli faaliyetlerden kaynaklanan, deniz çöpü ve gıda atıklarının dökülmesinden kaynaklanan su kirliliği de dâhil deniz kirliliğinin tüm biçimlerinin önlenmesi ve önemli ölçüde azaltılması
- 14.2. 2020'ye kadar önemli olumsuz etkilerden kaçınmak için dayanıklılığın güçlendirilmesi de dâhil olmak üzere deniz ve kıyı ekosistemlerinin sürdürülebilir biçimde yönetilmesi ve korunması ve sağlıklı ve üretken okyanuslara sahip olmak adına okyanusların eski haline döndürülmesi için harekete geçilmesi

- 14.3. Her düzeyde geliştirilmiş bilimsel işbirliği aracılığıyla okyanus asitlenmesinin etkilerinin ele alınması ve en aza indirgenmesi
- 14.4. 2020'ye kadar balık stoklarını mümkün olan en kısa zamanda eski durumuna getirmek ya da en azından biyolojik karakteristiklerine göre maksimum sürdürülebilir ürünü verecek seviyelere ulaştırmak için balık hasadının etkin bir biçimde düzenlenmesi, aşırı avlanma, yasa dışı, bildirilmeyen ve düzenlemesiz balıkçılığın ve doğaya zararlı balıkçılık uygulamalarının sona erdirilmesi ve bilime dayalı yönetim planlarının uygulanması
- 14.5. 2020'ye kadar kıyı ve deniz alanlarının en az yüzde 10'unun ulusal ve uluslararası hukuka uygun biçimde ve mevcut en güncel bilimsel bilgilere dayanarak korunması
- 14.6. Gelişmekte olan ve en az gelişmiş ülkelere özel ve farklı muamele ilkesinin Dünya Ticaret Örgütü balıkçılık teşvikleri müzakerelerinin ayrılmaz bir parçasını oluşturduğunu yeniden teyit ederek 2020'ye kadar kapasite aşımı ve aşırı avlanmaya katkıda bulunan balıkçılık teşviklerinin bazı türlerinin yasaklanması, yasa dışı, bildirilmeyen ve düzenlemesiz balıkçılığa katkıda bulunan teşviklerin ortadan kaldırılması ve bu tür yeni teşviklerin uygulamaya konmasından kaçınılması
- 14.7. 2030'a kadar balıkçılık, su ürünleri yetiştiriciliği ve turizmin sürdürülebilir yönetimi yoluyla deniz kaynaklarının sürdürülebilir kullanımından elde edilerek gelişmekte olan küçük ada devletlerine ve en az gelişmiş ülkelere sunulan ekonomik yararların artırılması
- 14.a Okyanus sağlığını geliştirmek ve deniz biyoçeşitliliğinin özellikle gelişmekte olan küçük ada devletleri ve en az gelişmiş ülkeler olmak üzere gelişmekte olan ülkelerin kalkınmasına sağladığı katkıyı artırmak için, Deniz Teknolojisi Transferine İlişkin Hükümetlerarası Oşinografi Komisyonu Kriterleri ve Rehberleri'ni göz önünde bulundurarak bilimsel bilginin artırılması, araştırma kapasitesinin geliştirilmesi ve deniz teknolojisinin transfer edilmesi
- 14.b Küçük çaplı balıkçıların deniz kaynaklarına ve piyasalarına erişimlerinin sağlanması
- 14.c "İstediğimiz Gelecek" başlıklı konferans çıktısının 158. fıkrasında hatırlatıldığı üzere, okyanusların ve kaynaklarının korunması ve sürdürülebilir kullanımı için yasal bir çerçeve oluşturan Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi'nde belirtildiği gibi, uluslararası hukukun uygulanmasının sağlanmasıyla okyanusların ve kaynaklarının korunmasının ve sürdürülebilir kullanımının geliştirilmesi

- 15.1. 2020'ye kadar özellikle ormanlarda, sulak alanlarda, dağlarda ve kurak alanlardaki karasal ve içtatlısı ekosistemlerinin uluslararası anlaşmalardan doğan yükümlülükler doğrultusunda korunmasının, eski haline getirilmesinin ve sürdürülebilir kullanımının sağlanması
- 15.2. 2020'ye kadar her tür ormanın sürdürülebilir yönetiminin sağlanmasının desteklenmesi, ormansızlaşmanın sona erdirilmesi, tahrip edilmiş ormanların eski haline döndürülmesi ve ağaçlandırma ve yeniden ormanlaştırmanın küresel olarak önemli ölçüde artırılması
- 15.3. 2030'a kadar çölleşmeyle mücadele edilmesi, çölleşme, kuraklık ve sellerden etkilenen alanlar dâhil tahrip edilmiş toprakların eski haline getirilmesi ve arazi bozulumunun olduğu, nötr bir dünya yaratmak için çaba gösterilmesi
- 15.4. 2030'a kadar sürdürülebilir kalkınma açısından çok önemli bir rol oynayan yararların sağlanması adına kapasite geliştirmek için dağ ekosistemlerinin ve biyoçeşitliliğinin korunmasının güvence altına alınması
- 15.5. Doğal habitatların bozulmasını azaltmak için acil ve kararlı biçimde harekete geçilmesi, biyoçeşitlilik kaybının durdurulması ve 2020'ye kadar yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olan türlerin korunması ve nesillerinin tükenmesinin engellenmesi
- 15.6. Üzerinde uluslararası olarak anlaşmaya varıldığı gibi, genetik kaynakların kullanımından kazanılan yararların adil ve eşitlikçi biçimde paylaşımının desteklenmesi
- 15.7. Korunan flora ve fauna türlerinin yasa dışı avlanması ve kaçakçılığının yapılmasını sona erdirmek için acil olarak harekete geçilmesi ve yasa dışı vahşi yaşam ürünlerinin arz ve talebi sorununun ele alınması
- 15.8. 2020'ye kadar istilacı yabancı türlerin kara ve deniz ekosistemleri üzerindeki etkilerinin azaltılması, yayılmalarının önlenmesi için gerekli önlemlerin alınması ve tehlike teşkil eden daha öncelikli türlerin kontrolünün sağlanması ya da yok edilmesi
- 15.9. 2020'ye kadar ekosistem ve biyoçeşitlilik değerlerinin ulusal ve yerel planlamalara, kalkınma süreçlerine, yoksulluğun azaltılmasına ilişkin stratejilere ve raporlara entegre edilmesi

- 15.a Biyoçeşitliliği ve ekosistemleri korumak ve sürdürülebilir biçimde kullanmak için bütün kaynaklardan elde edilen finansal kaynakların seferber edilmesi ve önemli ölçüde artırılması
- 15.b Sürdürülebilir orman yönetimini her düzeyde finanse etmek için bütün kaynaklardan elde edilen kaynakların seferber edilmesi ve gelişmekte olan ülkelere koruma ve yeniden ormanlaştırmayı da kapsayan bu tür bir yönetim geliştirilmeleri için yeterli teşvik sunulması
- 15.c Yerel halkların sürdürülebilir geçim kaynaklarına sahip olma kapasitelerinin artırılmasını da kapsayan korunan türlerin yasa dışı avlanması ve kaçakçılığının yapılmasıyla mücadele etme çabalarına küresel destek verilmesi
- 16.1. Şiddetin tüm biçimlerinin ve şiddete bağlı ölüm oranlarının her yerde büyük ölçüde azaltılması
- 16.2. Çocuk istismarının, sömürüsünün, ticaretinin ve çocuklara karşı şiddet ve işkencenin her türünün sona erdirilmesi
- 16.3. Hukukun üstünlüğünün ulusal ve uluslararası düzeylerde geliştirilmesi ve herkesin adalete eşit biçimde erişiminin güvence altına alınması
- 16.4. 2030'a kadar yasa dışı para ve silah akışının büyük ölçüde azaltılması, çalınan varlıkların geri alınmasının güvence altına alınması ve organize suçun her türüyle mücadele edilmesi
- 16.5. Yolsuzluk ve rüşvetin tüm biçimlerinin önemli ölçüde azaltılması
- 16.6. Her düzeyde etkili, hesap verebilir ve şeffaf kurumlar kurulması
- 16.7. Her düzeyde duyarlı, kapsayıcı, katılımcı ve temsil edici karar verme mekanizmalarının oluşturulması
- 16.8. Gelişmekte olan ülkelerin küresel yönetim kurumlarına katılımlarının sağlanması ve güçlendirilmesi

- 16.9. 2030'a kadar herkese doğum kaydı dâhil yasal kimlik kazandırılması
- 16.10. Ulusal mevzuata ve uluslararası anlaşmalara uygun olarak bilgiye kamu erişiminin sağlanması ve temel özgürlüklerin korunması
- 16.a Özellikle gelişmekte olan ülkelere şiddeti önlemek ve terör ve suçla mücadele etmek için her düzeyde kapasite geliştirilmesi adına ilgili ulusal kurumların uluslararası işbirliği yoluyla ilgili ulusal kurumların güçlendirilmesi
- 16.b Sürdürülebilir kalkınma için ayrımcılık gözetmeyen yasa ve politikaların ilerletilmesi ve uygulanması
- 17.1. Vergi ve diğer gelir hasılatı için yurt içi kapasiteyi artırmak için gelişmekte olan ülkelere uluslararası destek sağlanması yoluyla yurt içi kaynak seferberliğinin güçlendirilmesi
- 17.2. Pek çok gelişmiş ülkenin gelişmekte olan ülkelere yapacağı Resmi Kalkınma Yardımı (RKY) için ayrılan gayri safi milli hasıla (GSMH) payını 0,7'ye ve en az gelişmiş ülkelere yapacağı Resmi Kalkınma Yardımı (RKY) için ayrılan gayri safi milli hasıla (GSMH) payını da yüzde 0,15 ila 0,20'ye ulaştırma taahhütleri dâhil resmi kalkınma yardımına ilişkin taahhütlerin gelişmiş ülkeler tarafından tam olarak gerçekleştirilmesi (RKY sağlayıcıları en az gelişmiş ülkelere yönelik en az yüzde 0,20 RKY/GSMH hedefi koymaları yönünde teşvik edileceklerdir.)
- 17.3. Gelişmekte olan ülkeler için çok sayıda kaynaktan elde edilen ek finansal kaynakların seferber edilmesi
- 17.4. Gelişmekte olan ülkelerin borç finansmanı, borç hafifletme ve borç yeniden yapılandırmayı güçlendirmeyi hedefleyen eşgüdümlü politikalar aracılığıyla uzun vadeli borç sürdürülebilirliğini sağlamalarına yardım edilmesi ve uygun görüldüğünde borç sıkıntısını azaltmak için ağır borç yükü altındaki yoksul ülkelerin dış borç sorunlarının ele alınması
- 17.5. En az gelişmiş ülkeler için yatırım teşvik uygulamalarının kabul edilmesi ve uygulanması

- 17.6. Bilim, teknoloji ve yenilikçilik alanlarında Kuzey-Güney, Güney-Güney ve üçlü bölgesel ve uluslararası işbirliğinin ve bilim, teknoloji ve yenilikçiliğe erişimin ilerletilmesi ve özellikle Birleşmiş Milletler düzeyinde mevcut mekanizmalar arasında geliştirilmiş işbirliği ve küresel bir teknoloji kolaylaştırma mekanizması aracılığıyla üzerinde anlaşmaya varılan hükümler konusunda bilgi paylaşımının çoğaltılması
- 17.7. Çevresel açıdan sağlam teknolojilerin gelişmekte olan ülkelere üzerinde ortak olarak anlaşmaya varıldığı üzere ayrıcalıklı ve öncelikli koşullar da dâhil olmak üzere uygun koşullarda gelişiminin, transferinin ve yayılmasını desteklenmesi
- 17.8. 2017 yılına kadar en az gelişmiş ülkeler için teknoloji bankasının ve bilim, teknoloji ve yenilikçilik kapasite geliştirme mekanizmasının tam olarak faaliyete geçirilmesi ve özellikle bilgi ve iletişim teknolojileri olmak üzere etkinleştirme teknolojileri kullanımının artırılması
- 17.9. Kuzey-Güney, Güney-Güney ve üçlü işbirliği aracılığıyla tüm Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin uygulanabilmesi adına ulusal planları desteklemek amacıyla gelişmekte olan ülkelerdeki etkili ve hedeflenen kapasite geliştirme uygulamaları için uluslararası destek sağlanması
- 17.10. Doha Kalkınma Gündemi çerçevesinde yürütülen müzakerelerin sonuca varması aracılığıyla, Dünya Ticaret Örgütü bünyesinde evrensel, kurallara dayanan, açık, ayırım gözetmeyen ve eşitlikçi, çok taraflı bir ticaret sisteminin desteklenmesi
- 17.11. Gelişmekte olan ülkelerin ihracatlarının özellikle en az gelişmiş ülkelerin küresel ihracat payının 2020'ye kadar iki katına çıkarılması amacıyla büyük ölçüde artırılması
- 17.12. En az gelişmiş ülkelere ithal edilen ürünlere uygulanabilir ayrıcalıklı menşei kurallarının şeffaf ve basit olmasının sağlanması da dâhil olmak üzere, Dünya Ticaret Örgütü kararlarına uygun olarak, en az gelişmiş ülkeler için gümrükten ve kotadan muaf, devamlılık arz eden bir piyasa erişimi sağlanması ve piyasa erişiminin kolaylaştırılmasına katkıda bulunulması
- 17.13. Politika koordinasyonu ve tutarlılığı yoluyla küresel makroekonomik istikrarın geliştirilmesi
- 17.14. Sürdürülebilir kalkınma için politika tutarlılığının geliştirilmesi

- 17.15. Her ülkenin yoksulluğun ortadan kaldırılması ve sürdürülebilir kalkınma için politikalar oluşturması ve uygulaması amacıyla politik alanı ve liderliğine saygı duyulması
- 17.16. Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine özellikle gelişmekte olan ülkeler olmak üzere bütün ülkelerde ulaşılmasının desteklenmesi için bilgi, uzmanlık, teknoloji ve finansal kaynakları seferber eden ve paylaşan çok paydaşlı ortaklıklar tarafından tamamlanan Sürdürülebilir Kalkınma için Küresel Ortaklıkların çoğaltılması
- 17.17. Ortaklıkların deneyim ve kaynak sağlama stratejileri paydasına dayanan kamu, kamu-özel ve sivil toplum ortaklıklarının teşvik edilmesi ve desteklenmesi
- 17.18. 2020'ye kadar, gelir, yaş, ırk, etnik köken, göçmen statüsü, engellilik, coğrafi konum ve ulusal bağlamlardaki ilgili diğer niteliklere göre ayrılan kaliteli, zamanlı ve güvenilir verilerin elde edilebilirliğini büyük ölçüde artırmak için en az gelişmiş ülkeleri ve gelişmekte olan küçük ada devletlerini kapsayan gelişmekte olan ülkelere verilen kapasite geliştirme desteğinin artırılması
- 17.19. 2030'a kadar gayrisafi yurtiçi hasılayı tamamlayan sürdürülebilir kalkınmanın iletilmesine yönelik önlemlerin geliştirilmesi için mevcut girişimlerin üzerine eklemeler yapılması ve gelişmekte olan ülkelerde istatistiki kapasite geliştirme çabalarının desteklenmesi